

नक्षत्र

२०२३-२४

न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा

ता. लांजा, जि. रत्नागिरी

॥ तव स्मरण आम्हां स्फूर्तिदायी ठरौ ॥

ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसैनिक कै. सदाशिव सखाराम ऊर्फ नाना वंजारे
आणि कै. कुसुमताई वंजारे

NAAC 4TH CYCLE
ACCREDITED

'A' GRADE

(CGPA 3.17)

नाना वंजारे विद्यानगरी
न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा
संचालित

कला, वाणिज्य व विज्ञान
महाविद्यालय, लांजा
झापडे कांटे रोड, ता. लांजा, जि. रत्नागिरी

नक्षत्र

अंक २२ वा

२०२३-२४

प्रा. डॉ. महेश बावधनकर
संपादक

डॉ. अरविंद कुळकर्णी
प्राचार्य

www.acslanja.com

lanjacollege@gmail.com

Contact No. 02351 295105

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा

नक्षत्र

२०२३-२४

संपादक मंडळ

प्रा. डॉ. महेश बावधनकर
मुख्य संपादक

डॉ. के. आर. चव्हाण
उपप्राचार्य

डॉ. अरविंद कुळकर्णी
प्राचार्य

डॉ. राहुल मराठे
हिन्दी विभाग

डॉ. राजेश माळी
इंग्रजी विभाग

डॉ. राजेंद्र शेवडे
अहवाल विभाग

श्री. कमलाकर सावंत डॉ. दत्तात्रय सावंत
संकलन विभाग व संपादन सहायक

प्रकटन

फॉर्म नं. ०४ उपविधी क्र. ८

प्रकाशन स्थळ : लांजा

प्रकाशन काळ : वार्षिक

प्रकाशन दिनांक : २९ जून २०२४

प्रकाशक : प्राचार्य डॉ. अरविंद सांब कुळकर्णी

राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा, ता. लांजा, जि. रत्नागिरी

संपादक : प्रा. डॉ. महेश सखाराम बावधनकर

राष्ट्रीयत्व : भारतीय

पत्ता : कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा, ता. लांजा, जि. रत्नागिरी

प्रकाशन हक्क : प्राचार्य, कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा

वर दिलेला तपशील आमच्या माहितीप्रमाणे खरा आहे.

(खाजगी वितरणासाठी)

या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या साहित्याशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही.

न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा

संचालक मंडळ

				
श्री. श्रीराम वंजारे मुख्य कार्यकारी अधिकारी	श्री. जयवंत शेटये कार्याध्यक्ष	श्री. सुनील कुरूप उपकार्याध्यक्ष	श्री. विजय खवळे कार्यवाह	श्री. संजय तेंडुलकर सहकार्यवाह
				
श्री. महंमद रखांगी संचालक	श्री. शिवाजी कोत्रे संचालक	श्री. चंद्रकांत परवडी संचालक	श्री.राजेश शेटये संचालक	श्री.पुरुषोत्तम साळवी संचालक
				
श्री. विकास शेटये संचालक	सौ.स्वाती पावसकर संचालिका	सौ. उषा पाटकर संचालिका	श्री. प्रमोद लेंडे स्वीकृत सदस्य, अध्यक्ष, तु. पुं. शेटये ट्रस्ट, मुंबई	श्री. शेखर शेटये स्वीकृत सदस्य, सेक्रेटरी, तु. पुं. शेटये ट्रस्ट, मुंबई

श्रीम. विद्या आठवले
पदसिद्ध सदस्य

डॉ. अरविंद
कुळकर्णी
पदसिद्ध सदस्य

सल्लागार मंडळ

श्री. सदानंद देशमुख
सल्लागार

श्री. विजय बेडे
सल्लागार

श्री. प्रमोद शेटये
सल्लागार

अॅड. श्री. यशवंत पाटकर
सल्लागार

न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा

विद्यमान संचालक मंडळ (एप्रिल २०२४ पासून)

श्री. श्रीराम वंजारे
मुख्य कार्यकारी अधिकारी

श्री. जयवंत शेटये
कार्याध्यक्ष

श्री. सुनील कुरूप
उपकार्याध्यक्ष

श्री. शंकर सप्रे
कार्यवाह

श्री. राजेश शेटये
सहकार्यवाह

श्री. महंमद रखांगी
संचालक

श्री. संजय तेंडुलकर
संचालक

श्री. पुरुषोत्तम साळवी
संचालक

श्री. प्रसन्न शेटये
संचालक

अॅड. अभिजीत जेधे
संचालक

अॅड. निरंजन देशमुख
संचालक

श्री. सचिन भिंगार्डे
संचालक

सौ. स्वाती पावसकर
संचालिका

श्रीम. धनिता चव्हाण
संचालिका

श्री. प्रमोद लेंडे
स्वीकृत सदस्य, अध्यक्ष,
तु. पुं. शेटये ट्रस्ट, मुंबई

			
श्री. शेखर शेटये स्वीकृत सदस्य, सेक्रेटरी, तु. पुं. शेटये ट्रस्ट, मुंबई	श्री. शैलेश डोलस स्वीकृत सदस्य	श्रीम. विद्या आठवले पदसिद्ध सदस्य मुख्याध्यापक	डॉ. अरविंद कुळकर्णी पदसिद्ध सदस्य प्राचार्य

सल्लागार मंडळ

			
श्री. चंद्रकांत परवडी	श्री. विजय खवळे	श्री. शिवाजी कोत्रे	श्री. विजय बेर्डे
			
श्री. गणपत शिके	श्री. चंद्रशेखर स्वामी	श्री. संतोष कोलते	श्री. सुधाकर कांबळे

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा

प्राचार्य

डॉ. अरविंद कुलकर्णी

प्राचार्यांचे मनोगत

सर्वांना नमस्कार ! आमच्या कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजाचा ' नक्षत्र' 23 वा वार्षिकांक प्रसिद्ध होत आहे, याचा मनस्वी आनंद होत आहे. 2023-24 हे वर्ष आमच्या दृष्टीने खूप महत्त्वाचे होते. NAAC कडून या यावर्षी कोणत्याही परिस्थितीत मूल्यांकन करून घ्यायचेच होते. महाविद्यालयाचा दर्जा पुन्हा सिद्ध करायचा होता. हे एक आव्हान होते. आव्हान यासाठी होते की, मूल्यांकन कालावधीत कोविडचा काळ समाविष्ट होता. ह्या कठीण काळात अनेक मर्यादा आल्या होत्या. त्यामुळे मूल्यांकन करून घेताना त्या कसोटीवर टिकून उच्च मानांकन प्राप्त करायचे होते. आनंदाची आणि अभिमानाची बाब अशी की, सर्व कसोट्यांवर आम्ही आम्हाला सिद्ध केल्यामुळे महाविद्यालयाला 3.17 CGPA सह 'A' श्रेणी प्राप्त झाली. यापूर्वी आम्हाला 3.02 CGPA सह 'A' श्रेणी होती, ती आम्ही अधिक गुण मिळवून पुन्हा मिळवून सातत्य कायम राखले. अर्थात हे शिवधनुष्य पेलताना आमच्या न्यू एज्युकेशन सोसायटीचे सर्व सन्माननीय पदाधिकारी यांचा पाठिंबा आणि त्यांनी महाविद्यालयाच्या भौतिक सुधारणा ह्या पायाभूत आहेत, हे विसरता येणार नाही. महाविद्यालयाला उच्चतम स्थानावर घेऊन जाण्याचा ध्यास असल्याने महाविद्यालयाच्या प्रत्येक घटकाने आपले सर्वस्व पणाला लावून कार्य केले. सर्वांच्या एकत्रित कामाचे दर्शन या काळात घडले. त्याचा परिणाम म्हणून महाविद्यालयाला 'A' श्रेणी प्राप्त झाली. मी व्यक्तिशः सर्वांना धन्यवाद देतो. आपण महाविद्यालयाला केलेल्या सहकार्याबद्दल मी नेहमीच सर्वांचा ऋणी आहे.

महाविद्यालयाला उच्चतम स्थानावर घेऊन जाण्यासाठी संस्थेने महाविद्यालयाच्या इमारतीसाठी, भौतिक सुविधांसाठी 1 कोटीहून अधिक रक्कम खर्च केली. राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (RUSA) मधून 2 कोटी रुपये प्राप्त झाले होते. त्यामधून इमारत, शैक्षणिक साधने, पुस्तके, क्रीडा साहित्य, सोलर सिस्टीम अशी मोठी कामे पूर्ण झाली. याच वर्षात रुसा अनुदानाची संपूर्ण 2 कोटी रुपये रक्कम पूर्णतः खर्च होऊन हा प्रकल्प यशस्वीपणे पूर्ण केला. यामध्ये सर्व संस्था पदाधिकारी, महाविद्यालयातील रुसा समितीचे समन्वयक प्रा. डॉ. महेश बावधनकर व सर्व समिती सदस्य, प्राध्यापक यांचे बहुमोल सहकार्य मला लाभले. याशिवाय DBT STAR या केंद्र शासनाच्या अंतर्गत विज्ञान विभागाला 83 लाख रुपये अनुदान मंजूर होऊन प्रत्यक्ष कामे सुरू झाली आहेत. यामध्ये समन्वयक डॉ. राजेंद्र शेवडे आणि सर्व प्राध्यापक उत्तम कार्य करीत आहेत. यासोबतच आणखी एक वैशिष्ट्यपूर्ण घटना घडली, ती म्हणजे आमच्या महाविद्यालयाचा माजी विद्यार्थी श्री. शैलेश रमेश डोळस याने महाविद्यालयात स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स बांधण्यासाठी रु. 52.5 लाख रुपये देणगी दिली आहे. या देणगीतून 'श्री. शैलेश रमेश डोळस स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स' साकारले आहे. हे स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स महाविद्यालयाच्या खेळाडूसाठी वरदान ठरणार आहे, हे निश्चित. या देणगीसाठी श्री. शैलेशचे आभार मानावे तितके कमीच आहेत. असे माजी विद्यार्थी महाविद्यालयाला लाभत असल्याने प्रगतीची अनेक द्वारे उघडणे शक्य झाले आहे. यामध्ये महाविद्यालयाची माजी विद्यार्थी असोसिएशन ही नोंदणीकृत संस्था महाविद्यालयाच्या प्रगतीमध्ये नेहमीच आपले योगदान देत आहे, याबद्दल त्यांनाही धन्यवाद देतो.

महाविद्यालय म्हणजे केवळ इमारत नाही, तर त्या इमारतीला स्वतःची ओळख निर्माण करून देण्यासाठी धडपडणारी माणसे म्हणजे कॉलेज, संस्था पदाधिकारी महाविद्यालयाच्या मूलभूत सुविधांच्या विकासासाठी सातत्याने लक्ष देत असल्याने महाविद्यालयाची भव्य इमारत, डिजिटल वर्ग, अनेक संदर्भ ग्रंथांनी परिपूर्ण ग्रंथालय, विद्यार्थ्यांसाठी खास स्वतंत्र अभ्यासिका, संगणक आणि इंटरनेट सुविधा, अतिशय सुंदर असे मैदान आणि मैदानावर व्यायामासाठी उपलब्ध ओपन जिम, स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्समध्ये दर्जेदार व्यायामाची साधने, सायन्स विभागाची स्वतंत्र प्रयोगशाळा आणि अत्याधुनिक साधने, कला, सांस्कृतिक, शैक्षणिक, सामाजिक, क्रीडा, संशोधन अशा विविध क्षेत्रात रमणारे विद्यार्थी आणि प्राध्यापक, विद्यार्थी व पालक यांना आत्मीयतेने सेवा देणारे प्रशासकीय कर्मचारी, विद्यार्थी, पालक यांचे हृद्य सहकार्य आणि महाविद्यालयावर प्रेम करणारे अनेक हितचिंतक या सर्वांमुळे महाविद्यालयाची प्रतिमा निर्माण झाली आहे. ही प्रतिमा यापुढील काळात अधिक उज्ज्वल स्वरूपात निश्चित दिसेल, हा माझा विश्वास आहे. कारण माझ्या महाविद्यालयात सर्वजण फक्त महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण विकासासाठी ध्यास घेऊन कार्य करीत आहेत. माझे महाविद्यालय आगामी काळात इतर शिक्षण संस्थांसाठी आदर्श असा मानदंड ठरेल, हा विश्वास मला आहे. आपण सर्वांनी जे सहकार्य मला आणि माझ्या महाविद्यालयाला केलेत, त्याबद्दल मी सर्वांचा ऋणी आहे. 'नक्षत्र' हा वार्षिक अंक आपणास नक्की आवडेल ह्याची मला खात्री आहे. पुनश्च आपल्या सर्वांना मनःपूर्वक धन्यवाद!

डॉ. अरविंद कुळकर्णी

प्राचार्य

उपप्रचार्यांचे मनोगत

ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणाची सोय व्हावी या दृष्टीने महाविद्यालयाची स्थापना झाली. आज वेगवेगळे विषय, विविध पदव्युत्तर अभ्यासक्रम, तसेच कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमाबरोबर महाविद्यालयाची उत्तरोत्तर वाटचाल होत आहे. यावर्षी NAAC च्या चौथ्या मानांकनाला आपण सामोरे गेलो व महाविद्यालयाला 3.17 गुणांकनासह 'अ' श्रेणी प्राप्त झाली याचा विशेष आनंद आहे. या यशामध्ये न्यू एज्युकेशन सोसायटीचे अध्यक्ष, सर्व सन्माननीय संचालक, सल्लागार, माजी विद्यार्थी संघटना व सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी या सर्व घटकांचे योगदान अत्यंत महत्त्वपूर्ण ठरले आहे. आपल्या सर्वांप्रती ऋण व्यक्त करतानाच असे आवाहन करतो की, आपण सर्व शक्तिनिशी युवकांच्या हिताकरिता, त्यांच्या उज्वल भवितव्याकरिता असेच प्रयत्नशील राहूया. सन २०२३-२४ मधील महाविद्यालयाच्या 'नक्षत्र' वार्षिक अंकाचे प्रकाशन होत आहे. आपला अंक नेहमीच दर्जेदार राखण्यासाठी संपादक व त्यांची टीम अतिशय मेहनत घेते. या अंकाचे संपादक डॉ. महेश बावधनकर आणि त्यांच्या सर्व सदस्यांना हार्दिक शुभेच्छा देतो आणि वार्षिकांक दर्जेदार, देखणा आणि परिपूर्ण बनविल्याबद्दल त्यांचे अभिनंदन करतो.

‘नॅक’ च्या मूल्यांकन प्रक्रियेत योगदान देऊन सुयश प्राप्त करण्यासाठी प्रोत्साहन, मार्गदर्शन, सहकार्य करणाऱ्या सर्वांना मनःपूर्वक धन्यवाद!

डॉ. काशिनाथ चव्हाण

कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा

आमचे स्वप्न

सुजाण व कौशल्यप्राप्त नागरिक घडविण्यासाठी विद्यार्थ्यांच्या मानसिक व बौद्धिक सामर्थ्याचा विकास करणे.

आमचे ध्येय

- १) विद्यार्थ्यांच्या निरंतर विकासासाठी प्रेरणादायक शैक्षणिक वातावरण निर्माण करणे.
- २) विद्यार्थ्यांना अध्ययनासह समृद्ध जीवनशैली निर्माण करण्यासाठी नैतिकता, ध्येयासक्ती व बांधिलकी या तत्वांचे अधिष्ठान प्राप्त करून देणे.
- ३) नाविन्यपूर्ण कल्पना व विचारनिर्मिती व उत्कृष्ट सेवा देण्यासाठी अविरत प्रयत्नशील राहणे.
- ४) स्थानिक ते जागतिक स्तरावरील घडामोडींबाबत सक्रीय राहण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रेरित करणे.
- ५) विद्यार्थ्यांना 'स्व' ते समाज यांच्या हक्क व कर्तव्यांबाबत जागृत राहून स्वतंत्र विचार मांडण्यासाठी सक्षम बनविणे.
- ६) निर्धारित ध्येयधोरणांच्या परिपूर्णतेसाठी सातत्यपूर्ण सुधारणा करून संस्थेची गुणवत्ता संवर्धनासाठी कटिबद्ध राहणे.

आमची उद्दिष्टे

- १) विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व विकास करणे व सुजाण, सक्षम व सृजनशील नागरिक घडविणे.
- २) उच्च शिक्षणासाठी आदर्श व पायाभूत वातावरण निर्माण करणे.
- ३) विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक बांधिलकी, राष्ट्रीयत्वाची भावना जागृत करणे व स्वाभिमानी बनविणे.
- ४) ग्रामीण युवकांना सर्वांगीण शिक्षणाद्वारे सक्षम बनवून समाज जीवनात दीर्घकालीन सकारात्मक बदल घडविणे.
- ५) उच्च शिक्षणामध्ये कौशल्याभिमुख शिक्षण, वैज्ञानिक दृष्टिकोन व संशोधन संस्कृती निर्माण करणे.

संपादकीय

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ चा 'नक्षत्र' वार्षिक अंक

आपल्या हाती देताना आम्हाला आनंद होत आहे. या आनंदाचे एक महत्त्वाचे कारण म्हणजे आमच्या महाविद्यालयाला 'नॅक'च्या चौथ्या मानांकनात ३.१७ गुणांसह 'अ' श्रेणी प्राप्त झाली. १९९६ ते २०२४ या अठ्ठावीस वर्षांच्या काळात महाविद्यालयाने प्रत्येक वेळी मुदतीत आपले मूल्यांकन करून घेतले आणि प्रत्येक वेळी पहिल्यापेक्षा अधिक गुण मिळवत उच्च श्रेणी प्राप्त केली. आमच्या न्यू एज्युकेशन संस्थेने विद्यार्थ्यांना अनेक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत. अजूनही नवे अभ्यासक्रम आणि उच्चतम दर्जाच्या भौतिक सुविधा देण्यासाठी प्रयत्नशील आहेत. रत्नागिरी जिल्ह्याच्या ग्रामीण विभागात अत्यंत कमी कालावधीत विकसित होणारे एक महाविद्यालय म्हणून आमच्या महाविद्यालयाची स्वतंत्र ओळख निर्माण झाली आहे. शैक्षणिक, सांस्कृतिक, साहित्यिक, क्रीडा, सामाजिक अशा सर्व क्षेत्रांत महाविद्यालयाने आपल्या यशाची पताका नेहमीच उंचावत ठेवली आहे. लांजा आणि शेजारच्या तालुक्यातील विद्यार्थ्यांना दर्जेदार पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षणाची संधी आमच्या महाविद्यालयाच्या रूपाने प्राप्त झाली आहे. या संधीचा लाभ अनेक विद्यार्थ्यांना आणि त्यांच्या कुटुंबीयांना झाला आहे, होत आहे. संस्था पदाधिकारी, महाविद्यालयाचे आजी-माजी विद्यार्थी, पालक, प्राचार्य, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी यांच्या एकत्रित कर्माचे फळ म्हणून आज विस्तारलेले आणि नवनवी क्षितिजे गाठत असलेले आमचे महाविद्यालय उठून दिसत आहे. यावर्षीच्या आमच्या या वार्षिक अंकातून आपणास महाविद्यालयाच्या प्रगतीचे चित्र नक्कीच पाहण्यास मिळेल, याची मला खात्री आहे.

२०१९ ते २०२२ हा तीन वर्षांचा कोविडचा काळ सर्वांना स्थितीशील बनविणारा होता. सारे विश्व एक अनामिक भीतीने दबले होते. उद्या काय होईल याविषयी सारे जग अनभिज्ञ होते. अशा परिस्थितीत आमच्या महाविद्यालयाने 'जाणे पुढे ना थांबले'

हा मंत्र घेऊन कार्य अविरोधपणे सुरू ठेवले. याचेच फळ म्हणजे आम्हाला 'नॅक'कडून मिळालेले मानांकन होय. आता सर्व पुन्हा नव्याने पूर्वीसारखे सुरू झाले आहे. या सर्वांचे चित्र म्हणून 'नक्षत्र' आपल्या हाती देत आहे.

'नक्षत्र' अंकाच्या संपादनाची जबाबदारी मा. प्राचार्य डॉ. अरविंद कुळकर्णी यांनी दिली. माझ्या सहकाऱ्यांनी अंक तयार करण्यासाठी कष्ट घेतले. विद्यार्थी, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी यांनी सहकार्य केले. छायाचित्रांसाठी छाया फोटो स्टुडिओ, लांजाचे श्री. विनय बुटाला आणि गजानन आंबेकर यांचे बहुमोल सहकार्य लाभले. हा अंक परिपूर्ण करण्यासाठी अनेकांचे प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष सहकार्य लाभले. या सर्वांचा मी आभारी आहे. आपण या अंकाचे स्वागत करावे, हीच विनंती!

प्रा. डॉ. महेश बावधनकर

संपादक

महाविद्यालय विकास समिती College Development Committee

१	श्री. जयवंत दत्तात्रय शेटये	चेअरमन
२	श्री. विजय सावळाराम खवळे	सदस्य
३	श्री. महंमद शेखहुसेन रखांगी	सदस्य
४	श्री. विजय शिवराम बेर्डे	सदस्य
५	डॉ. काशिनाथ रामचंद्र चव्हाण	सदस्य
६	प्रो. डॉ. सुवर्णा अनंतराव देऊसकर	सदस्य
७	प्रो. डॉ. सुनील महादेव चव्हाण	सदस्य
८	प्रा. धनंजय मधुकर क्षीरसागर	सदस्य
९	प्रा. बाबासाहेब तानाजी शिंदे	सदस्य
१०	श्री. शंकर हरी सप्रे	सदस्य
११	श्री. संदीप गणपत सरफरे	सदस्य
१२	श्री. ओंकार संतोष राजेशिर्के	विद्यार्थी प्रतिनिधी
१३	कु. मनीषा पाटील	विद्यार्थिनी प्रतिनिधी
१४	डॉ. अरविंद सांब कुळकर्णी – प्राचार्य	सचिव

प्राध्यापक वृंद

प्रशासकीय कर्मचारी वृंद

संपादक मंडळ

प्राध्यापक वृंद

१	डॉ. अरविंद सांब कुलकर्णी	प्राचार्य	M.Sc. Ph.D., FIAES, FZSI., D. Lit.
२	डॉ. काशिनाथ रामचंद्र चव्हाण	उपप्राचार्य अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख	M.A., M. Phil., Ph.D., PGDM.
३	प्रो.डॉ. सुवर्णा अनंतराव देऊसकर	प्रोफेसर वाणिज्य विभाग प्रमुख	M.Com., M.Phil., Ph.D., GDC&A
४	प्रो. डॉ. महेश सखाराम बावधनकर	प्रोफेसर मराठी विभाग प्रमुख	M.A., B.Ed., SET, Ph.D.
५	प्रो. डॉ. सुनील महादेव चव्हाण	प्रोफेसर हिन्दी विभाग प्रमुख	M.A. (Hindi, Marathi), B.Ed., NET, Ph.D.
६	डॉ. राजीव भीमराव कांबळे	सहयोगी प्राध्यापक, इंग्रजी विभाग प्रमुख	M.A., NET, Ph.D.
७	डॉ. राहुल मोहन मराठे	सहायक प्राध्यापक हिन्दी विभाग	M.A., M.Ed., Ph.D.
८	डॉ. राजेश शिवाजी माळी	सहायक प्राध्यापक इंग्रजी विभाग	M.A., SET, Ph.D.
९	प्रा. सुनील दशरथ साळवे	सहायक प्राध्यापक अर्थशास्त्र विभाग	M.A., B.Ed., NET,
१०	प्रा. धनंजय मधुकर क्षीरसागर	सहायक प्राध्यापक संख्याशास्त्र विभाग	M. Sc.
११	प्रा. रवीचंद्र नारायण कांबळे	सहायक प्राध्यापक वाणिज्य विभाग	M.Com., DBM, NET
१२	प्रा. मच्छिंद्र लहू कुंभार	सहायक प्राध्यापक पर्यावरण शास्त्र विभाग	M.A., B.Ed.
१३	प्रा. बाबासाहेब तुकाराम शिंदे	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग प्रमुख	M. Sc., NET, SET.
१४	डॉ. विक्रान्त बळवंत बेर्डे	सहयोगी प्राध्यापक प्राणिशास्त्र विभाग प्रमुख	M. Sc., Ph.D.
१५	डॉ. रंजन सुरेश खातू	सहायक प्राध्यापक गणित विभाग प्रमुख	M. Sc., Ph.D., NET
१६	डॉ. दिग्विजय वसंतराव लवटे	सहायक प्राध्यापक प्राणिशास्त्र विभाग	M. Sc., Ph.D.
१७	डॉ. सचिन शिवाजी घोबले	सहायक प्राध्यापक प्राणिशास्त्र विभाग	M. Sc., Ph.D.
१८	प्रा. समाधान हनुमंत निकाळजे	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग	M. Sc., NET
१९	डॉ. राजेंद्र अरविंद शेवडे	सहायक प्राध्यापक वनस्पतिशास्त्र विभाग प्रमुख	M. Sc., Ph.D.
२०	प्रा. हृषीकेश राजाराम सुर्वे	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग	M. Sc., NET
२१	डॉ. महादेव पांडुरंग बडगे	सहायक प्राध्यापक वनस्पतिशास्त्र विभाग	M. Sc., M. Phil., Ph.D.
२२	प्रा. गणेश सुभाष कडू	सहायक प्राध्यापक गणित विभाग	M. Sc., NET
२३	डॉ. कल्पित गणेश म्हात्रे	सहायक प्राध्यापक वनस्पतिशास्त्र विभाग	M. Sc., Ph.D.
२४	प्रा. मारुती श्रीपती पाटील	सहायक प्राध्यापक इतिहास विभाग	M.A., B.Ed., SET
२५	प्रा. कमलाकर मधुकर सावंत	ग्रंथपाल	M.A., M. Lib.& I.Sc., SET

२६	प्रा. सौ. दीपाली हृषीकेश पाटील	सहायक प्राध्यापक BAF विभागप्रमुख	M.Com., NET
२७	डॉ. दत्तात्रय सौदागर सावंत	सहायक प्राध्यापक राज्यशास्त्र विभागप्रमुख	M.A., M.Phil., Ph.D.
२८	प्रा. प्रदीप प्रकाश कदम	सहायक प्राध्यापक मराठी विभाग	M.A., M. Lib., NET
२९	डॉ. जयेश सुधाकर आणेराव	सहायक प्राध्यापक वनस्पतिशास्त्र विभाग	M. Sc., Ph.D. D.Sc., NET, SET, GATE
३०	प्रा. मिलिंद मनोहर सनगरे	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग	M. Sc., SET
३१	प्रा. अनुप्रिया शशिकांत प्रभू	सहायक प्राध्यापक प्राणिशास्त्र विभाग	M. Sc., SET
३२	प्रा. सौ. प्रीती आदित्य भिडे	सहायक प्राध्यापक गणित विभाग	M. Sc., SET
३३	प्रा. सौ. अवंतिका ओंकार केळुसकर	सहायक प्राध्यापक संगणकशास्त्र विभाग प्रमुख	M. Sc.
३४	प्रा. अनुप अरविंद सरदेसाई	सहायक प्राध्यापक संगणकशास्त्र विभाग	B. E.
३५	प्रा. राकेश रामचंद्र सुर्वे	सहायक प्राध्यापक संगणकशास्त्र विभाग	M. Sc.
३६	प्रा. सिद्धेश मंगेश खवळे	सहायक प्राध्यापक संगणकशास्त्र विभाग	B. E.
३७	प्रा. सौ. तेजस्विनी काशिनाथ चव्हाण	सहायक प्राध्यापक संगणकशास्त्र विभाग	M. Sc.
३८	प्रा. हृषीकेश बाबासाहेब पाटील	सहायक प्राध्यापक BAF विभाग	M.A.
३९	प्रा. सौ. धनश्री लोहित पावसकर	सहायक प्राध्यापक BAF विभाग	M.Com., M.Phil.
४०	प्रा. विशाल हरी गुरव	सहायक प्राध्यापक वाणिज्य विभाग	M.Com. NET, SET
४१	प्रा. आरती दिनेश शिंदे	सहायक प्राध्यापक BAF विभाग	M.Com.
४२	श्री. शशांक वसंत उपशेटे	क्रीडा प्रशिक्षक	M.Com., M.A., M. P. Ed., NIS
४३	प्रा. अंकिता वैशाली शिर्के	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग	M. Sc., SET
४४	प्रा. विशाखा वसंत पावसकर	सहायक प्राध्यापक वाणिज्य विभाग	M.Com.
४५	प्रा. अंकिता अनंत शेवडे	सहायक प्राध्यापक रसायनशास्त्र विभाग	M. Sc.
४६	प्रा. आरती प्रकाश खानविलकर	सहायक प्राध्यापक वनस्पतिशास्त्र विभाग	M. Sc.,

प्रशासकीय कर्मचारी वृंद

१	श्री. किशोर गणपत मानकर	B.Com., GDC&A	कार्यालयीन अधीक्षक
२	सौ. साधना संदीप रेगोडकर	B.Com., DBM	मुख्य लिपीक
३	श्री. सचिन जयराम डाफळे	B.Com.	वरिष्ठ लिपीक
४	श्री. अभिजीत भिकू शेट्टे	B.Com.	कनिष्ठ लिपीक
५	श्री. संजय बाळकृष्ण लोकरे	B.Com.	कनिष्ठ लिपीक
६	श्री. नचिकेत विकास शेट्टे	D. Pharm.	प्रयोगशाळा सहायक
७	श्री. सुभाष रावजी जाधव	9 th class	ग्रंथालय परिचर
८	श्री. नरेंद्र रघुनाथ धनावडे	B. A.	ग्रंथालय परिचर
९	श्री. जयेश जनार्दन शेट्टे	B. A. M. Lib. & I. Sc.	ग्रंथालय परिचर
१०	श्री. संदीप गणपत सरफरे	B. A.	प्रयोगशाळा परिचर
११	श्री. पराग प्रभाकर शिंदे	M. A.	शिपाई
१२	श्री. दीपक सदाशिव रामाणे	9 th class	प्रयोगशाळा परिचर
१३	श्रीम. मनीषा गोविंद रेवंडकर	B. A.	प्रयोगशाळा परिचर
१४	श्री. राजेश रघुनाथ झोरे	H.S.C.	शिपाई
१५	श्री. दिनेश इराण्णा चल्लावाड	9 th class	प्रयोगशाळा परिचर
१६	श्री. गिरीश विनोद ठाकूर	H.S.C.	शिपाई
१७	श्री. गणेश मनोहर शेट्टे	B.Com.	शिपाई
१८	श्री. रोहित तळेकर	B.Com.	कनिष्ठ लिपीक
१९	श्री. संदेश सदानंद सावंत	B.Com.	शिपाई
२०	श्री. सुजीत सुभाष करंबेळे		शिपाई

NAAC 4th CYCLE ACCREDITATION

8th & 9th AUGUST 2023

'A' GRADE WITH 3.17 CGPA

आशीर्वाद

ज्येष्ठ स्वातंत्र्य सैनिक कै. नाना वंजारे

मान्यवरांचे औक्षण करताना सौ. स्वाती पावसकर, संचालक, न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा

चेअरमन मा. डॉ. शांकेर लाल कोठारी यांचे स्वागत करताना कार्याध्यक्ष मा. जयवंत शेट्टे

डॉ. मृदुला शुक्ला यांचे स्वागत करताना मा. श्रीराम वंजारे, मुख्य कार्यकारी अधिकारी

डॉ. जी . वझान आरसू यांचे स्वागत करताना
मा. सुनील कुरूप, उपकार्याध्यक्ष

विनम्र अभिवादन!

विनम्र अभिवादन!

CHAIRPERSON

DR. SHANKER LAL KOTHARI
PRO. VICE CHANCELLAR, AMETHI
UNIVERSITY, RAJASTHAN

MEMBER – COORDINATOR

DR. MRIDULA SHUKLA
HEAD OF THE HINDI DEPT., INDIRA KALA
SANGEET UNIVERSITY, CHATTISGARGH

MEMBER

PROF. G. VAZHAN ARASU
PRINCIPAL, SENT ALOYGIS COLLEGE, M. P.

PRINCIPAL'S PRESENTATION

प्राचार्य डॉ. अरविंद कुळकर्णी

IQAC PRESENTATION

नेक समन्वयक डॉ. के. आर. चव्हाण

मराठी विभाग

हिन्दी विभाग

इंग्रजी विभाग

अर्थशास्त्र- राज्यशास्त्र विभाग

वाणिज्य विभाग

वाणिज्य विभाग – अकौंटन्सी अँड फायनान्स

LUNCH ON MEETING WITH DIRECTOROTE BOARD & EMINENT PERSONALITIES

मुंबई विद्यापीठ उपकेंद्र संचालक मा. डॉ. किशोर सुखटणकर

गो.-जो. महाविद्यालय, रत्नागिरी प्राचार्य डॉ. पी. पी. कुलकर्णी

संस्था संचालक मा. महंमदशेठ रखांगी

माजी प्राचार्य डॉ. सुधीर भोसले

माजी विद्यार्थी असोसिएशन

स्वागत - माजी विद्यार्थी असो. अध्यक्ष मा. पुरुषोत्तम साळवी

स्वागत - माजी विद्यार्थिनी प्रियांका रसाळ

स्वागत - माजी विद्यार्थी श्री. महेश सप्रे

पालक प्रतिनिधी

आजी विद्यार्थी

VISIT TO LIBRARY

ZOOLOGY DEPARTMENT

MATHEMATICS DEPARTMENT

BOTANY DEPARTMENT

CHEMISTRY DEPARTMENT

VISIT TO DEPARTMENTS / COMMITTEES

क्रीडा विभाग

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

आजीवन अध्ययन आणि विस्तार विभाग

DEPARTMENTS / COMMITTEES VISITS

आजीवन अध्ययन आणि विस्तार विभाग

महिला विकास कक्ष

CULTURAL PROGRAMME

पोस्टर पेंटिंग - अजित गोसावी - माजी विद्यार्थी

रांगोली - नम्रता कुर्तडकर

VISIT TO OFFICE

CANTEEN, PLAY GROUND AND NAKSHATRA VAN

NAKSHATRA VAN नक्षत्र वन

MOMENTS BEFORE EXIT MEETING

EXIT MEETING

अहवाल स्वीकारताना मा. प्राचार्य डॉ. अरविंद कुलकर्णी व डॉ. के. आर. चव्हाण

GROUP PHOTOS

मराठी विभाग

जीवन त्यांना कळले हो..!

मीपण ज्यांचे पक्व फळापरी सहजपणाने गळले हो
जळापरी मन निर्मळ ज्यांचे गेले तेथे मिळले हो
चराचराचे होऊनी जीवन स्नेहासम पाजळले हो
सिंधुसम हृदयात ज्यांच्या रस सगळे आकळले हो
आपत्काली अन् दीनांवर घन होऊनी जे वळले हो
दुरित ज्यांच्या दर्शनमात्रे मोहित होऊनी जळले हो
पुण्य ज्यांच्या उजवडाने फुलले अन परिमळले हो
सायासावीन ब्रह्म सनातन घरीच ज्या आढळले हो
उरीच ज्या आढळले हो!

- बा. भ. बोरकर

विभागीय संपादक
प्रा. डॉ. महेश बावधनकर

युगकर्ते छत्रपती शिवाजी महाराज

आस्ते कदम... आस्ते कदम... आस्ते कदम...

महाराज गडपती, गजअश्वपती, भूपती, प्रजापती, सुवर्णरत्न-श्रीपती, अष्टवधानजागृत, अष्टप्रधानवेष्टित, न्यायालंकारमंडित, शास्त्राशास्त्रपारंगत, राजनितीधुरंधर, प्रौढप्रतापपुरंदर, क्षत्रियकुलावतंस, सिंहासनाधिश्वर,

महाराजाधिराज, राजाशिवछत्रपती महाराजांना मानाचा मुजरा
शिवनेरीवर एक तारा चमकला, जिजाऊंच्या पोटी सिंह जन्मला !

मानाचा मुजरा करती छत्रपती शिवाजी महाराजांना
ज्यांनी मराठी मातीत भगवा झेंडा रोविला !!

छत्रपती शिवाजी महाराज शूर, हुशार आणि दयाळू राज्यकर्ते होते. जिजाबाईंनी रामायण, महाभारत आणि भारतीय शूर आत्म्यांच्या तेजस्वी कथा शिकवून बाळ शिवबाचे संगोपन केले. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा विवाह १४ मे १६४९ रोजी सईबाई निंबाळकर यांच्याशी झाला. तुळजाभवानीच्या आशीर्वादाने, जिजाऊंच्या मार्गदर्शनाने आणि प्रजाहितदक्ष राजाची, विज्ञाननिष्ठ साधकाची, सर्वधर्मसमभावाची, परधर्मसहिष्णु असलेल्या प्रगल्भ प्रशासकाची अशी किती तरी रूपे आपल्या नजरेसमोर तरळतात.

शिवछत्रपतींचा महत्त्वाचा गुण म्हणजे विज्ञाननिष्ठा. शिवछत्रपतींनी कधीही धर्मातील रूढी-परंपरा यांना आपल्या वैयक्तिक व सार्वजनिक जीवनात स्थान दिले नाही. शिवछत्रपतींनी हाती तलवार घेतली, पण निष्पापांच्या रक्ताने ती कधी रंगू दिली नाही, त्यामुळे त्यांच्या रणनीतीला रक्ताचा वास नाही तर मानवतेचा सुगंध येतो. महाराजांनी केलेल्या लढाया या रात्रीच्या वेळी झाल्या. प्रचलित काळात अमावास्या अशुभ मानली जाई. परंतु अनेक लढाया अमावस्येच्या रात्री देखील झाल्या. त्या काळात महाराज लढले आणि जिंकलेही.

शिवाजी महाराजांनी धर्मनिरपेक्ष व सहिष्णु वृत्तीने राज्यकारभार चालवला. शिवाजी महाराजांकडे इतर साम्राज्यांच्या तुलनेत छोटी; पण सुसज्ज आणि शिस्तबद्ध अशी फौज होती. शिवाजी महाराज जाणून होते की मुघलांच्या प्रचंड संख्येने सैनिक, दारुगोळा व तोफखान्यांनी सज्ज असलेल्या फौजेला पारंपारिक युद्ध पद्धतीने हरवणे कठीण होते. त्यामुळे महाराजांनी आपली स्वतःची अशी युद्धनीती विकसित केली.

छत्रपती शिवाजीराजे जेव्हा पुण्याचा कारभार पाहू लागले, तेव्हा त्यांनी स्वतःची स्वतंत्र राजमुद्रा तयार करून घेतली. शहाजीराजे व जिजाबाई यांची मुद्रा पारशी भाषेत होती, पण शिवाजी महाराजांनी राजमुद्रेसाठी संस्कृत भाषेचा वापर केला. "प्रतिपच्चंद्रलेखेव वर्धिष्णुर्विश्वंदिता शाहसुनोः शिवस्यैषा मुद्रा भद्राय राजते." 'प्रतिपदेचा चंद्र जसा कलेकलेने वाढत जातो व अवघ्या विश्वात वंदनीय होतो, त्याप्रकारे शहाजींचा पुत्र शिवाजी महाराजांच्या मुद्रेचा लौकिक वाढत जाईल व ही राजमुद्रा केवळ लोकांच्या कल्याणासाठी चमकेल.' असा याचा अर्थ होतो. ६ जून १६७४ रोजी रायगड किल्ल्यावर एका भव्य समारंभात शिवाजी महाराजांचा मराठा साम्राज्य अधिपती म्हणून राज्याभिषेक झाला. शिवाजी महाराजांना 'युगाचे संस्थापक' आणि 'छत्रपती' असे नाव देण्यात

आले. १६७७ मध्ये, शिवाजी महाराजांनी ३०००० घोडदळ आणि ४०,००० पायदळासह तसेच गोवळकोंडा तोफखाना आणि निधीच्या मदतीने कर्नाटकावर आक्रमण केले. दक्षिणेकडे जाताना शिवरायांनी वेल्लोर आणि जिंजीचे किल्ले ताब्यात घेतले. शिवरायांनी शून्यातून केलेली स्वराज्य निर्मिती सर्वांसाठी प्रेरणादायी आहे. शिवाजी महाराजांनी अतिशय कमी वयात आपली जबाबदारी समजून स्वराज्यासाठी कार्य केले.

शत्रुविरुद्ध लढण्याकरिता महाराष्ट्रातल्या डोंगरदऱ्यांमध्ये अनुकूल असलेली गनिमी काव्याची पद्धत वापरून त्यांनी तत्कालीन विजापूरची आदिलशाही, अहमदनगरची निजामशाही आणि बलाढ्य मुघल साम्राज्याच्याशी लढा दिला, आणि मराठी साम्राज्याचे बीजारोपण केले. ज्या काळात शिवरायांचा जन्म झाला त्यावेळी अनेक परकीय सत्ता महाराष्ट्रात धुमाकूळ माजवत होत्या. मुघलांच्या कैदेत लाखो मराठा सैनिक खितपत पडले होते. स्त्रियांची अब्रु लुटली जात होती. अनेक बायकांचा कुंकवाचा धनी मारला जात होता. शेतकऱ्यांना कोणी कैवारी नव्हता. शिवरायांच्या जन्मामुळे गेल्या कित्येक वर्षांपासून अंधारात चाचपडणाऱ्या महाराष्ट्राच्या माथ्यावर जणू प्रकाशकिरण पसरू लागले. वयाच्या १६ व्या वर्षांपासून शिवाजी महाराजांनी स्वराज्याची सूत्रे आपल्या हाती घेतली आणि स्वराज्याची घोडदौड सुरु झाली. यासाठी त्यांनी पुणे, मावळ यासारख्या आसपासच्या प्रांतात स्वतः फिरून तेथील परिस्थिती जाणून घेतली. सर्वसामान्य माणसांच्या समस्या समजावून घेतल्या आणि त्यांच्या मनात स्वराज्याबद्दल आस्था निर्माण झाली. शिवाजी महाराजांच्या या कार्यात त्यांना अनेक सहकाऱ्यांची साथ लाभली. तानाजी मालुसरे, बाजीप्रभू देशपांडे, शिवा काशिद, मुरारबाजी, येसाजी कंक यांसारख्या अनेक सवंगड्यांनी लढाईच्या काळात शिवाजी महाराजांसाठी आपल्या प्राणांचेही बलिदान देताना मागेपुढे पाहिले नाही. शिवाजी महाराजांच्या पूर्वी अनेक राजे होऊन गेले. त्यांच्या नंतरही अनेक राजे उदयास आले, पण सर्वांत आदर्श राजा म्हणून शिवाजी महाराजांना ओळखले जाते. याचे कारण त्यांचे स्वराज्याबद्दल असणारे प्रेम, निष्ठा, पराक्रम व निष्कलंक चारित्र्य. शेतकऱ्यांच्या भाजीच्या देठालाही हात लागता कामा नये, असे म्हणत शेतकऱ्यांवर जीवापाड प्रेम करणारे व परस्त्रीला आई समान मानणारे शिवाजी महाराज हे एकमेव प्रजादक्ष राजे होते. शिवाजी महाराज आपल्या मावळ्यांसोबत नेहमी प्रेमाने व आपुलकीने वागत असत. ऊन, वारा, पाऊस याची तमा न बाळगता घरदार विसरून ते आपल्या मावळ्यांसोबत स्वराज्यासाठी दिवसरात्र झटायचे. शिवाजी महाराज युद्ध कलेचे जनक म्हणून देखील ओळखले जातात. शिवरायांजवळ प्रचंड, आत्मविश्वास, गनिमी कावा आणि प्रसंगावधान असल्यामुळे प्रत्येक वेळी त्यांचा विजय झाला. ज्यावेळी औरंगजेबाने शिवाजी महाराजांना कैद केले होते त्यावेळी शिवाजी महाराजांनी अतिशय चलाखीने आग्र्याहून सुटका करून घेतली. शिवाजी महाराजांना अन्यायाची चीड होती. ते जातीभेद मानत नसत. गुणी व शूर माणसांची त्यांना पारख होती. शिवाजी महाराजांनी मोगलांच्या विरुद्ध भारताचा अभिमान राखला. त्यांची तीव्र इच्छाशक्ती आणि भक्कम देशभक्तीमुळे ते महानतेच्या शिखरावर पोहोचू शकले. शिवाजी महाराज असे राजे होते जे रयतेसाठी अन्यायाविरुद्ध लढले, लोकहितासाठी झटले आणि गुलामी नाकारून स्वराज्याला जन्म दिला. स्वतःचे कुटुंब विसरून रयतेची मायेन काळजी घेणारे शिवाजी राजे होते. मराठा साम्राज्याचे जनक शिवाजी महाराज यांचे ३ एप्रिल १६८० रोजी अवघ्या पन्नास वर्षांच्या वयात निधन झाले. पण ते ३४४ वर्षांनंतर आज देखील महाराष्ट्रीयन नव्हे तर भारतीय जनतेच्या मनात ते जिवंत आहेत.

छत्रपती शिवाजी महाराजांना त्रिवार मुजरा!

कु. रुतिका जाधव

S.Y. BAF

कथा

सायंकाळची वेळ होती. सूर्यनारायण अस्ताला जात होता. त्याच वेळेला एक टॅक्सी शांतीपूरची वेस ओलांडून आत प्रवेश करत होती. तसं शांतीपूर सुधारणेला स्वीकारणारं गाव होतं. गावात हजारोहून कमी लोक राहत असले तरी सुविधा शहरालाही लाजवतील अशा होत्या. अगदी वेशीपासून थोड्या थोड्या अंतरावर दुतर्फा विजेचे दिवे लावलेले होते. संध्याकाळ झाली तरी पायाखालचा रस्ता अगदी लख्ख प्रकाशामुळे नीट दिसायचा. गावात छान डांबरी रस्ता होता. प्रत्येक घराबाहेर एक मोटरसायकल तर होतीच. गावात कार मात्र पाहण्यालाही नव्हती. त्याला कारणही तसंच होतं. शांतीपूरचे लोक स्वतःचं गाव सोडल्यास इतर ठिकाणी जाण्यास राजी नसत. त्यामुळे अगदीच कोणाला प्रवास करायचा असेल तर बस आणि टॅक्सीवरच काम चालून जाई.

नुकतीच वेशीच्या आत आलेली ती टॅक्सी गावाच्या मध्यभागी असणाऱ्या वस्तीतील एका मोठ्या वाड्यासमोर थांबली. टॅक्सी चालकाला काही क्षण तिथेच थांबायला सांगून एक युवती त्या टॅक्सीतून खाली उतरून त्या वाड्यासमोर आली. ती दार ठोठावणार त्याआधीच दार उघडला गेला होता. कोणाची टॅक्सी दारासमोर येऊन थांबली ते पाहायला घरातल्या वृद्ध स्त्रीने दार उघडला होता. तिने पाहिलं की दाराबाहेर मध्यम बांध्याची, साडेपाच फूट उंच असणारी व पंजाबी ड्रेस घातलेली एक युवती उभी होती.

“बाळ, तू कोण आहेस? गावात तर कधी पाहिलंच नाही तुला. परगावाहून आलीस का?”

त्या वृद्ध स्त्रीने बाहेर न येताच विचारले.

“आजी, माझं नाव अनन्या आहे. मी मुंबईतून आले आहे. मी येणार असल्याचं सरपंच काकांना कळवलं होतं. हे त्यांचंच घर आहे ना?”

“हो. आमच्या मधुकराला कळवलं होतंस हे बरं केलंस. सामान आहे का जास्त? शिरप्याला पाठवू का घ्यायला?”

वृद्ध स्त्रीने टॅक्सीकडे पाहत विचारलं.

“नको आजी. मी घेऊन येते. सामान फार नाही.”

ती लगेच टॅक्सीजवळ गेली. तिने टॅक्सी चालकाचे पैसे दिले आणि आपलं सामान उतरवून घेतलं. एक छोटी बॅग आणि एक पर्स एवढंच काय ते सामान! ती आत आली.

“सरपंच काका नाहीत का?”

तिने त्या वृद्ध स्त्रीला विचारलं.

“नाही. तो बाहेर गेला आहे. येईल परत काही वेळात. तुला काही खायला देऊ का मी?”

“नको आजी. मला लगेचच निघायचं आहे. सरपंच काका आले की मला सांगा.”

तिने आपल्यासमोर ठेवलेल्या डिशमधला गुळाचा खडा तोंडात टाकला आणि पाणी प्यायली. ती अर्धा तास तिथेच बसली होती. रात्री पावणेसातच्या आसपास सरपंच घरात आले. लगेचच त्यांना कोणीतरी त्या युवतीच्या आगमनाबद्दल सांगितलं असावं. ते लगेच आत आले.

“अनन्या, एवढा उशीर का झाला यायला?”

ते तिच्यासमोर आले.

“नमस्कार काका! ते वाटेत टॅक्सीचा टायर पंक्चर झाला होता. गावाच्या वेशीच्या थोडंसं मागे. त्यामुळे थांबण्याशिवाय पर्याय नव्हता. मी विचार करतच होते की तिथून चालतच यायचं; पण तुमच्या वाड्यापर्यंत अंतर जास्त आहे. म्हणून थांबले.”

“नमस्कार काका! ते वाटेत टॅक्सीचा टायर पंक्चर झाला होता. गावाच्या वेशीच्या थोडंसं मागे. त्यामुळे थांबण्याशिवाय पर्याय नव्हता. मी विचार करतच होते की तिथून चालतच यायचं; पण तुमच्या वाड्यापर्यंत अंतर जास्त आहे. म्हणून थांबले.”

अनन्याने सांगितलं. त्यांचा चेहरा जरासा गंभीर झालेला तिला जाणवला. कारण मात्र उमजलं नाही. गावाच्या वेशीच्या आत यायच्या आतच तिला थांबण्याचा संकेत मिळाला होता हे सरपंचांना लक्षात आलं होतं. मात्र त्यांनी त्याबद्दल मौनच बाळगायचं ठरवलं.

“ठीक आहे. आज रात्री इथेच वस्तीला रहा. उद्या तुला त्या वाड्यापर्यंत नेऊन पोहोचवतो.”

“अहो नको. आताच तुम्ही पत्ता सांगा ना मला. फार उशीर नाही झाला आहे. नुकतेच सात तर वाजत आहेत.”

तिने म्हटलं खरं; पण याबाबतीत ते तिचं अजिबात ऐकून घेणार नव्हते. स्वतःहून तिला अंधाराच्या वलयात लोटायला त्यांचं मन तयार नव्हतं. त्यांना अगदीच नकार देणं तिला योग्य वाटलं नाही. तिने मानेनेच इथे राहायला होकार दिला. सरपंचांनी त्यांच्या पत्नीला सांगून तिची एका खोलीत व्यवस्था करवून दिली.

अनन्या सुदेश राठोड. मुंबईवरून शांतीपूरचा अभ्यास करायला आलेली पत्रकार. अनन्याच्या कंपनीकडून तिला एक नवा टास्क देण्यात आलेला होता. वेगवेगळी गावं जी प्रकाशझोतात आलेली नाहीत, त्यांचा अभ्यास करायचा. तिथे घडणाऱ्या विशेष घटना, चालीरीती, सण आणि नवनवीन बातम्या यांच्या टिपण्या काढून एक अहवाल तयार करायचा. अशाने अनेक सुंदर गावांना पर्यटनाचा पर्याय उपलब्ध व्हावा असा हेतू होता. अनन्याला मुळातच फिरण्याची फार आवड होती. अशातच स्वतःच्या घरी बसलेली असताना तिच्या आईच्या बोलण्यातून तिला शांतीपूरची माहिती मिळाली. तिने इंटरनेटवरही माहिती गोळा केली. आजूबाजूच्या गावातूनही माहिती मिळवण्याचा प्रयत्न केला. तिचं खास लक्ष वेधून घेतलं ते शांतीपूरच्या उत्तरेला असणाऱ्या फार पुरातन वाड्याने. त्या वाड्याची रचना आणि ठेवण इतकी चांगली होती की हे एक ऐतिहासिक स्थळ म्हणून नावारूपास येऊ शकतं असा विचार तिने केला.

शांतीपूरला जायचंच असं ठरल्यावर तिने आधी सरपंचांशी संपर्क केला. त्यांनी तिची त्या वाड्यात राहण्याची मागणी फेटाळून लावली. त्या वाड्यात भूत राहतं असं सांगून तिला तिथे राहायला परवानगी दिली नाही. मात्र तिने विचार केला की छोटी गावं म्हटलं की पूर्वापार चालत आलेल्या काही दंतकथा आल्याच. ती मुंबईसारख्या शहरात राहणारी आधुनिक विचारांची मुलगी होती. तिने सरपंचांना स्पष्ट सांगितलं की त्यांनी परवानगी दिली नाही तरी ती काहीतरी करून तिथे राहीलच. वरती भरीस भर म्हणून आपल्या वृत्तपत्रात गावाबद्दल आणि या दंतकथेबद्दल छापेन असंही सांगून टाकलं. सरपंचांना आपल्या गावाची बदनामी नको होती. त्यामुळे त्यांनी शेवटी तिला होकार दिला. आपल्या वाड्याचा पत्ताही दिला आणि तिथे यायला सांगितलं. आताही ती आपल्याला दिलेल्या पलंगावर पहुडली होती. काही वेळापूर्वीच सरपंचांच्या पत्नीने केलेला जेवणाचा बेत तिला फार आवडला होता. वरणभात, वरून साजूक तूप, भाकरी, झुणका आणि तोंडी लावायला लोणचं असं अगदी सात्विक जेवण जेवून तिचं मन प्रसन्न झालं होतं.

ती खिडकीतून बाहेर पाहत होती. बाहेर चांदण्यांचा मंद प्रकाश पडलेला होता. खिडकीतून आत येणारा वारा तिला सुखावून जात होता. प्रवासामुळे थकवा आल्याने तिला लगेचच झोप लागली होती. तिच्या बंद डोळ्यांसमोर एक वेगळंच दृश्य चितारलं जात होतं. नदीचा एक विस्तीर्ण काठ दिसत होता. त्या काठावरून बासरी वाजवण्याचा आवाज येत होता. मधूनच पेंजणांचा आवाज घुमत होता. नदीचा काठ असला तरी थोड्या जवळ वनराई दिसत होती. वनराईत झाकोळलेला काळ्या पाषाणात बांधलेला वाडा होता. हे एक दृश्य दिसतं ना दिसतं तोच तिच्या डोळ्यांसमोर दुसरं चित्र रेखाटलं गेलं. ती एक विस्तीर्ण खोली दिसत होती. त्यात एक युवती पाठमोरी उभी होती. ती आरशात पाहत होती. तिच्या मागे कोणीतरी उभं आहे असं जाणवत होतं. मात्र नजरेला ताण देऊनही ती आकृती दिसत नव्हती. ती युवती आरशात पाहून पुटपुट होती. ‘प्रेम करणं हा गुन्हा नक्कीच नाही; पण माझं प्रेम अब्हेरलं आहे त्याचं काय? त्यांच्या सुखात मी दैवाची इच्छा म्हणून शांत बसावं, तर माझ्या सुखाची पर्वा कोणी करावी? नाही. मी संपले तरी चालेल; पण मी स्वतःच्या सुखाची होळी करून त्यांचे सुख पाहणार नाही.’ अशी दृश्ये तिच्या बंद डोळ्यांआड पुढे सरकतच होती. एवढ्यात तिच्या डोळ्यांसमोर एक हृदय हेलावून सोडणारा, हृदयाचा थरकाप उडवणारा प्रसंग आला. ते दालन कोणतं होतं समजत नव्हतं. फक्त नदीच्या पाण्याचा अस्पष्ट खळखळाट कानावर पडत आहे असं वाटत होतं. चांदण्याच्या प्रकाशाची एक शीतल लकेर त्या दालनात येत होती. मात्र समोर घडणारा प्रसंग आणि वातावरण हे फार विसंगत होतं. एक युवती जिचा संपूर्ण देह अग्नीत होरपळत होता, ती जीवाच्या आकांताने ओरडत होती. ‘मी क्षमा करणार नाही. अपराध केला आहे तुम्ही. पुढच्या हजारो पिढ्या जातील पण हा श्राप संपणार नाही. मला मुक्ती मिळत नाही तोवर या घराण्यातील कोणालाच प्रेम मिळणार नाही. सगळ्यांना कटू आयुष्य जगावं लागेल. संघर्ष करावा लागेल आणि शेवटी माझ्यासारखंच दारुण मृत्यूला सामोरं जावं लागेल. हा ह्या राज्वाचा श्राप आहे.’

अचानक एका क्षणी तिचा जळलेला, भयाण चेहरा अनन्याच्या दृष्टीला पडला आणि ती दचकून उठून बसली. ती घामाने भिजली होती. अशी स्वप्नं याआधी कधी पडलेली तिला आठवत नव्हती. अचानक हे काय झालं असावं हे तिला कळेना. तिने बाजूला ठेवलेल्या तांब्यातील पाणी घटाघट पिऊन टाकलं. तसं अशा गोष्टी मानणारं तिचं मन नव्हतं. ती निडर होती. मात्र अचानक तो चेहरा समोर आल्यावर आपण असे का भयभीत का झालो हे तिचं तिला कळेना. ती पुन्हा पलंगावर आडवी झाली. मात्र झोप काही येईना. ती उठून बसली. तिने ठरवलं की आंधोळ वगैरे आटोपून घेऊ. गरम पाण्याची अशी काही आवश्यकता

नव्हती. ठिकठिकाणी फिरायची सवय असल्यामुळे थंड पाण्याने आंघोळ करण्याची सवय तिने लावून घेतली होती. ती शक्य तितका प्रयत्न करत होती की हे स्वप्न आपण विसरून जावं. मात्र सतत तिच्या मनात तोच विचार येत होता.

सकाळी सातच्या सुमाराला ती सोप्यावर बसून सरपंचांच्या पत्नीने केलेले पोहे खात होती. सरपंचही तिच्यासमोर बसलेले होते. काल अगदी बेफिकीर आणि आत्मविश्वासू वाटणारी ती आज काहीशी हरवली आहे हे त्यांना जाणवलं.

“अनन्या, निघायचं का आपण?” तिचं खाऊन होत आलं तसं त्यांनी विचारलं.

हो काका.” तिनेही हसून उत्तर दिलं. त्या हास्यासोबत आपल्या मनातील मळभ दूर होईल असं ती जणू स्वतःलाच समजावत होती. ते दोघेही चालतच निघाले. सगळाच भार तिला नको म्हणून सरपंच तिच्याकडे बॅग मागत होते. मात्र तिने नकार दिला. हो-नाही म्हणता म्हणता तिने शेवटी आपली पर्स त्यांच्याकडे दिली. गावातले लोक तिच्याकडे पाहत होते. जो हसेल त्याच्याशी हसत ती पुढे जात होती.

“तू तिथे जेवणाचं काय करणार आहेस अनन्या?” सरपंचांनी वडीलकीच्या नात्याने विचारलं होतं.

“मी थोडंसं पॅक फूड आणलं आहे. मी तसंही केवळ चार ते पाच दिवस राहणार. तोवर ते पुरेल. बाकी काही लागलं तर आजूबाजूला छोटी दुकानं असतीलच ना?”

“काहीच नाही. तिथे आसपासच काय, दुरदूरवर काही नाही. मी तुला आधीच सांगितलं होतं की ती जागा योग्य नाही. त्याच्या आसपास काही अंतरावर कोणाच्या तरी किंकाळ्या, मोठ्याने हाका मारल्याचे आवाज येत राहतात. तो वाडा सोडला तर गावात कसलाही त्रास नाही. तिथे विजेची व्यवस्था केलेली होती. मात्र आता त्यातले किती दिवे शाबूत आहेत ह्याचीही कल्पना नाही.” अनन्या हसली.

“सरपंच काका, मला तुमच्या भावनांचा अनादर करायचा नाही. तुमच्या आणि गावकऱ्यांच्या ज्या समजूती आहेत त्या पूर्णतः चुकीच्या असतील असं मी म्हणत नाही. मात्र माझा भूतप्रेतासारख्या गोष्टींवर विश्वास नाही. त्यामुळे ह्या दंतकथा फक्त ऐकायलाच चांगल्या वाटतात. हं, विजेचा तर प्रश्नच आहे. एखादा कंदील घेऊन जाऊ गावातून. मी बऱ्याच गावात राहिले आहे. त्यामुळे कंदील पेटवणं वगैरे गोष्टी करता येतात. शिवाय माझ्यासोबत काडेपेटी, मेणबत्ती अशा गोष्टी कायम असतात. कधी गरज पडली तर असाव्यात म्हणून.” ती फार जिद्दी आहे हे त्यांना समजलं. आता जे होईल ते दैवाच्या मनाप्रमाणे असा विचार करून त्यांनी तिला फक्त एक कंदील घेऊन दिला. ते गावाच्या उत्तरेकडे एका सीमेपर्यंत आले आणि थांबले.

“अनन्या, तो बघ वाडा. माझ्या मनात त्या वाड्याविषयी भय आहे. मी काही त्या प्रदेशात येणार नाही. तुला जायचंच आहे तर तुझं सामान स्वतः घेऊन जायला लागेल.” तिने त्यांच्या हातातली तिची पर्स स्वतःकडे घेतली.

“काही हरकत नाही काका. तुम्ही इथपर्यंत आलात त्याबद्दल खूप आभार. कार्कींना सांगा की त्यांच्या हातचं जेवण नेहमी लक्षात राहील. मी दिवसा गावात भटकायला येतच राहीन. भेट होईलच आपली अशी आशा आहे.”

त्यांनी तिला निरोप दिला. मात्र पुन्हा गावात यायला ती जिवंत राहील का असा प्रश्न त्यांना पडला होता.

ती स्वतः वाड्याच्या दाराजवळ आली. दाराला एक जुनी कडी होती. इथे कोणी माणूस फिरकतच नसल्यामुळे काही भीती नव्हती. तिने दार उघडलं. ते करकरत उघडलं. फार जीर्ण वास्तू दिसत होती. आत येताच तिच्या हाताला बोर्ड लागला. तिने भरभर सगळी बटणं सुरु केली. सुदैवाने विजेचं कनेक्शन अजूनही चांगलं होतं. सगळे विजेचे दिवे, पंखे सुरु होते. तिला जरा बरं वाटलं. सामान आत घेऊन तिने दार बंद केला. हातपाय धुवून मग तिने वाडा फिरायला सुरुवात केली. बरीच भव्य वास्तू होती. तिने एक खोली राहायला निवडली आणि वाऱ्याला आत शिरायला वाव देण्यासाठी ती खिडकी उघडली. खिडकीची तावदानंही करकरतच उघडली. मात्र बाहेरील दृश्य पाहून क्षणभर ती सैरभैर झाली होती. बाहेर नदीचा प्रवाह दिसत होता. त्याआधी वनराई दिसत होती. हा काय प्रकार आहे पाहण्यासाठी ती वाड्याच्या सज्ज्यात चढली. तिने पाहिलं की वाड्याला एका बाजूने वनराईने वेढलेलं होतं. दूरवर नदीचा प्रवाह दिसत होता. ते दृश्य अगदी तसंच होतं जसं तिने स्वप्नात पाहिलं होतं. आता मात्र तिच्या मनात काहूर उठलं होतं. काहीतरी विचित्र गोष्टी इथे खरंच घडत तर नसतील असं एक क्षण तिच्या मनात येऊन गेलं. ती पुन्हा आपल्या खोलीत आली आणि तिने ती खिडकी लावून घेतली. एका ठिकाणी कंदील ठेवला आणि मग तिने लॅपटॉप सुरु केला. काही सुंदर गाणी लावली. मात्र तिचं मन काही लागेना. अशा वेळेला कोणाशी बोलून मन मोकळं करावं तरी कोणी नाही हे तिला जाणवलं. बराच विचार केल्यावर तिच्या डोक्यात एक नाव आलं. ‘राघवी.’

राघवी तिची जिवलग मैत्रीण होती. तशी बोलायला अतिशय मितभाषी. राघवीचे वडील एका मोठ्या देवस्थानाचे पुजारी होती. भूत-भविष्यवेत्ता अशी त्यांची ख्याती होती. भूतकाळातल्या अनेक अज्ञात गोष्टीही ते सांगायचे. राघवीही सात्विक स्वभावाची आणि विलक्षण मुलगी होती. तिच्या सहवासात नेहमीच अनन्याला जाणवायचं की आपल्या अवतीभवती वातावरण प्रसन्न होत आहे. तिने न राहवून राघवीला कॉल केला. काही क्षणांतच पलीकडून आवाज ऐकू आला.

“बोल, काय म्हणतेस अनु?” तिचा गोड आवाज कानावर पडताच अनन्याला जरा बरं वाटलं.

“खूप अस्वस्थ वाटत होतं गं. म्हणून ठरवलं की तुझ्याशी बोलून पाहावं. तुझा आवाज ऐकला आणि बरं वाटलं.”

तिने असं म्हणताच राघवी दचकली. अनन्या आणि अस्वस्थ वाटणं हे दोन विरोधाभास दाखवणारे शब्द होते. नेहमी हसत असणारी, अतीउत्साही अनन्या अस्वस्थ आणि हरवलेली वाटत होती. त्यात आपला आवाज ऐकून तिला बरं वाटलं म्हणजे तिच्या आजूबाजूचं वातावरण दूषित आहे असा विचारही राघवीच्या मनात येऊन गेला. याबद्दल फक्त अनन्याच सांगू शकत होती.

“मला वाटत नाही की तू मुंबईत आहेस. कुणीकडे गेली आहेस?”

“मी शांतीपूर नावाच्या एका गावात आहे. लोकेशन टाकते तुला नंतर. तिथे एक सुंदर वाडा आहे गं. त्याला ऐतिहासिक वास्तू म्हणून नावाजता येईल. सगळ्या जगासमोर आणता येईल. याच उद्देशाने इथे आले होते. मात्र सरपंचांनी आधी ह्या वाड्यात राहायला परवानगी दिलीच नाही. नंतर परवानगी तर मी घेतली आणि आता इथे राहायलाही आले. मात्र ह्या गावाची वेस ओलांडल्यापासून मनात एक अस्वस्थता भरून राहिली आहे. जसं काहीतरी आहे जे मला रोखू पाहतंय. ह्या वाड्यात आल्यावर आधी वाटलं की काहीतरी आपलंसं आहे वाड्यात. मात्र काल रात्री मला काही स्वप्न पडली आणि इथे येऊन पाहते तर काय, स्वप्नातल्या काही जागा इथे खरंच अस्तित्वात आहेत. राघवी, मला ह्याची भीती वाटू लागली आहे. ह्या जागा ज्या मी आता बघितल्या त्या तर काहीच नाहीत. त्याहून भयाण असे दोन प्रसंग मी माझ्या स्वप्नात पाहिले आहेत. ते जर प्रत्यक्षात पाहिले तर माझा जीवच जाईल.”

राघवीला हा प्रकार लक्षात आला होता. अनन्याला भीती वाटत आहे म्हणजे प्रकरण गंभीर असू शकतं हे तिच्या जाणकार मनाला लगेच समजलं होतं. “तू आता कोणत्या तरी खोलीत आहेस ना अनु?”

“हो वाड्यात प्रवेश करताच पहिल्याच खोलीत राहिले आहे.”

“बरं. ते दार बंद करून घे.”

अनन्याने कारण विचारलं नाही. तिला माहित होतं की वडिलांमुळे राघवी अशा बाबतीत बरंच काही जाणत होती. तिने दाराच्या सगळ्या कड्या लावून घेतल्या.

“खिडकी वगैरे असेल तर तीही बंद कर.”

“खिडकी मी कधीच बंद केली.”

“बरं मोबाईल, टॉच असं काहीतरी जवळ ठेवून बस. प्रकाश विडू देऊ नकोस. एक लक्षात ठेव, जोवर तू तिथून बाहेर पडत नाहीस तोवर काही धोका नाही. नसत्या उत्सुकतेत काही बघायला जाऊ नकोस. सगळ्यात जास्त सकारात्मक ऊर्जा असणारं अक्षर म्हणजे ओंकार आहे. ॐ या अक्षराचा उच्चार करत शांत बसून रहा. मला लोकेशन टाक. मी लवकरच तिथे पोहोचेंन.”

“तू आल्यावर दार कोण उघडेल राघवी? मी दाराला कडी लावली आहे.”

“तू काळजी करू नकोस अनन्या. मी पाहते काय करायचं. माझा आवाज आला तरी दार उघडू नकोस. मी तुला आवाज देणारच नाही. एक लक्षात घे, अशा वास्तू असे संकेत त्याच लोकांना देतात ज्यांचा त्या वास्तुशी काहीतरी संबंध असतो. तुझा त्या वास्तुशी काय संबंध आहे ह्याच्याशी आपल्याला काही मतलब नाही. मात्र तुझी सुरक्षा सगळ्यात जास्त महत्वाची आहे. माझ्यावर विश्वास ठेव. मी तुला काहीही होऊ देणार नाही.”

राघवीच्या बोलण्याने अनन्याला धीर आला होता. पाच ते सहा दिवस ती राहूच शकत नव्हती. एका दिवसातच, तसं म्हणावं तर काही तासांतच त्या वास्तूने तिला आपला नकारात्मक प्रभाव दाखवला होता. राघवीने कॉल कट केला होता. तिने राघवीला लोकेशन पाठवलं. तिचं नशीब बलवत्तर की तिथे इंटरनेटला रेंज चांगली होती. राघवीने लगेचच लोकेशन पाहिलं आणि वडिलांशी याबाबत थोडं बोलून ती निघालीच. तिला कल्पना होती की अनन्या, जिला कधी कोणत्याही गोष्टीची भीती वाटली नाही, तिच्यासाठी हा प्रसंग अतिशय वाईट असणार होता. पहिल्यांदाच भीती अनुभवणं हे तर जास्त भीतीदायक असतं. अनन्या एका जागी शांतपणे बसून राहिली होती. सायंकाळ होत आली होती. सूर्य अस्ताला जाऊ लागला तसा अनन्याच्या कानापर्यंत स्पष्ट स्वर पोहोचला होता. कोणीतरी बासरी वाजवत होतं. कोणाच्या तरी पायातील पैजणांचे झंकार कानावर पडत होते. अनन्याच्या अंगावर काटा आला होता. मात्र राघवीवर तिचा फार विश्वास होता. तिने ॐ चा उच्चार सुरु केला होता.

साधारण रात्री आठच्या सुमाराला राघवी त्या प्रदेशाची वेस ओलांडून आत आली. तिची भिरभिरती नजर सगळं काही टिपत होती. तिलाही बासरीचा तो स्वर ऐकू आला. मात्र ती विचलित झाली नाही. कारण कोणतीही नकारात्मक ऊर्जा तिला कसलीही हानी पोहचवू शकत नाही हे तिला माहित होतं. ती वाड्याच्या दाराजवळ आली. वाड्याचा दार आतून बंद होता याची तिला कल्पना होतीच. दार ठोठावला तर अनन्या अधिकच घाबरेल हे माहित असल्यामुळे ती मार्ग शोधत होती. वाड्याच्या सभोवार फिरताना तिला एक अशी जागा दिसली जिथून थेट वाड्याच्या सज्ज्यात चढता आलं असतं. थोडंसं कठीण होतं. मात्र अशक्य नव्हतं. तिने आपल्या सॅकमधून आणलेली जाडसर दोरी बाहेर काढली. त्याला पुढे हुक होता. ती दोरी गोलगोल फिरवत तिने तो

हुक त्या सज्ज्याच्या दिशेने फेकला. एकाच फेकीत तो घट्ट अडकला होता. खात्री करण्यासाठी तिने तो जोरात ओढूनही पाहिला. खात्री पटताच दोरीच्या आधाराने ती सरसर वाड्याच्या सज्ज्यात उतरली. तिने ती दोरी गुंडाळून घेतली आणि ती सज्ज्यातून खाली येत दिवाणखान्यात आली. दिवाणखान्यातून तिला मुख्य द्वार दिसत होतं. तिथून पहिली खोली बंद दिसत होती. आतून ॐ स्वर ऐकू येताच अनन्या तिथेच आहे हे तिला समजलं. अनन्याला हाक मारली तर तिने दार उघडलं नसतं. त्यामुळे तिने आपल्या मोबाईलवरून अनन्याला कॉल केला. तिनेही लगेच उचलला.

“अगं राघवी, मी फार घाबरले आहे. कुठे आहेस तू? मला तिच्या किंकाळ्या ऐकू येत आहेत गं. ती कोण आहे मला माहित नाही. प्लिज, तू लवकर ये ना.”

तिच्या आवाजातील थरकाप राघवीला जाणवला.

“अनु, मी बाहेर उभी आहे. दार उघड.”

“अगं पण तूच म्हणालेलीस ना की दार उघडू नकोस?”

“अगं राणी ते माझ्या आवाजाचा आभास निर्माण करून तुला बाहेर यायला भाग पडू शकतात म्हणून म्हटलं. पण तेव्हाच्या काळात मोबाईल नक्कीच नव्हते. ते तुला कॉल नाही करू शकत.”

राघवीच्या बोलण्यावर अनन्याला हसू आलं. ती इतकी घाबरली होती की तिचे विचार भरकटले होते. एवढी साधीशी गोष्टही तिच्या लक्षात आली नव्हती. तिने दार उघडला. समोर राघवीला पाहून तिने तिला घट्ट मिठी मारली. राघवी तिथे येताच आपला धीर वाढला आहे हे तिला काही मिनिटांतच जाणवलं.

“राघवी, तू आली नसतीस तर माझं काय झालं असतं कोणाला ठाऊक. चल आता. मी सामान भरूनच ठेवलं आहे. लगेच इथून निघूया.” अनन्याच्या बोलण्यावर राघवी अस्फूट हसली.

“मी तुला म्हणाले ना अनु, जिचा आवाज तुला ऐकू येतोय ती स्त्री किंवा हा वाडा याचा तुझ्याशी काहीतरी संबंध आहे. तू इथून निघून गेलीस तरी तुला परत इथे यायला भाग पाडलं जाईल. तेव्हा हे जे काही आहे हे चक्र संपवूनच आपल्याला बाहेर पडावं लागेल. तू मला सांगत होतीस की तुला आणखी काहीतरी स्वप्न पडली होती. ती काय होती?”

“अगं एवढ्या रात्री त्यावर बोलायचं का? मी तर भीतीमुळे आंधोळीलाही बाहेर पडले नाही आहे. मलाच इतकं खराब वाटतंय ना!” अनन्याचं ऐकून राघवी हसली.

“आजच्या दिवस राहू दे आंधोळ. ह्या परिसराची माहिती नसताना रात्री तुला तिकडे जाऊ देणं हे मी करणार नाही.”

राघवीने आत येऊन दार बंद केलं आणि ती अनन्याच्या शेजारी पलंगावर बसली.

“एकही मुद्दा न चुकवता सांग की तुला काय स्वप्न पडलं.”

राघवी गंभीर दिसत होती. अनन्याने सांगायला सुरुवात केली. राघवी नीट ऐकत होती. अचानक तिच्या चेहऱ्यावर ओळखीचे भाव उमटले होते. अनन्याचं पूर्ण ऐकून घेतल्यावर ती म्हणाली,

“अनु, अगं ह्या राज्वीची कथा मी ऐकली आहे. तुला माहितच आहे की माझ्या वडिलांना अनेक रहस्यकथा माहित आहेत.

भूतकाळातल्या अनेक गोष्टी ते सांगत असतात. त्यापैकीच एक आहे ही राज्वीची कथा. आता हे शांतीपूर म्हणजे तेच आहे हे माझ्या डोक्यातही आलं नव्हतं.”

“काय आहे ती कथा?”

अनन्याने उत्सुकतेने विचारलं.

“राज्वी ही कित्येक वर्षांपूर्वी शांतीपूर नामक राज्यात राहणारी एक सामान्य युवती होती. तिचे वडील सरदारच्या हाताखाली चाकरीला होते. त्यामुळे तीही राजाच्या वाड्यावर राहायची. दाट वनराईत आणि नदीच्या कडेवर वसलेला तो वाडा अतिशय रम्य आणि भव्य होता. राज्वी लहानपणापासून राजवाड्यातील मुलांसोबतच वाढली. नकळत जसं तारुण्यात पदार्पण व्हावं तसं तिचं राजकुमारावर प्रेम जडलं. राजकुमारही तिच्या प्रेमात होता. मात्र तोवरच जोवर त्याच्या आयुष्यात एक सुंदर राजकन्या आली नाही. ती राजकन्या त्याच्या आयुष्यात येताच त्याला समजलं की तो जिच्यावर प्रेम करतो ती राज्वी अगदीच सामान्य नागरिक आहे. त्यामुळे त्याने तिचा त्याग केला. राज्वीला हे सहन झालं नाही. राज्वीचे वडील तिला समजावत होते की तिने आपली पात्रता ओळखून राहावं. राजकुमारावर प्रेम करण्याचा अट्टाहास करू नये. मात्र तिनेही ऐकलं नाही. तू आरशात बघून बोलणारी युवती म्हणालीस ना तो तिचा आणि तिच्या वडिलांमधील संवादाचा प्रसंग असला पाहिजे. त्यानंतर राज्वीच्या मनाने घेतलं की ती राजकन्या आपल्या प्रेमाआड येत आहे. त्यामुळे तिने त्या राजकन्येला मारण्याचा प्रयत्न केला; पण तो प्रयत्न असफल झाला.

ती पकडली गेली आणि राजाने तिला जिवंत दहनाची शिक्षा दिली. त्यावेळेला तिने राजघराण्याला श्राप दिला होता की तिला मुक्ती मिळत नाही तोवर या घराण्यातील कोणालाच प्रेम मिळणार नाही. सगळ्यांना कटू आयुष्य जगावं लागेल. संघर्ष करावा लागेल आणि शेवटी दारुण मृत्यूला सामोरं जावं लागेल. हाच तो श्राप होता ना जो तू ऐकला होतास? खरंतर माझे वडील सांगतात की अग्नीसोबत सगळ्या वाईट गोष्टींचं अस्तित्व संपतं. पण राजाने तिला जिवंत जाळण्याचा दंड तर दिला. मात्र त्याची योग्य अंमलबजावणी झाली का हे पाहिलं नाही. राज्वीच्या वडिलांनी तो अग्नी विझवण्याचा प्रयत्न केला. त्यात राज्वी तर वाचली नाही; पण तिला पूर्णतः मुक्ती मिळालेली नाही. त्यामुळेच ती अजूनही या परिसरात वावरत आहे. ती आहे तोवर तिचा श्राप कायम असणार आहे.”

राघवी शांतपणे बोलत होती. “पण या सगळ्याशी माझा काय संबंध आहे?” अनन्याने कुतूहलाने विचारलं.

“अनु, तूच मला सांगितलेलंस ना की तुझ्या आईवडिलांनी तुला दत्तक घेतलं आहे. म्हणजे तुझ्या खऱ्या आईवडिलांचा या श्रापामुळेच मृत्यू झाला आहे. तू कदाचित या वंशाची शेवटची वारस असू शकतेस किंवा अजूनही असतील तर त्यांना हा श्राप सहन करावाच लागेल.”

अनन्या फार घाबरली होती. मात्र ती विचारी होती.

“यावर काही पर्याय नाही का? जसं की हा श्राप मिटवण्याचा काहीतरी पर्याय असेलच ना?”

एवढ्यात एक किंकाळी त्यांच्या कानावर पडली. जी अनन्याच्या हृदयाचे ठोके वाढवून गेली होती. राघवी मात्र काहीच फरक पडला नाही अशा रीतीने बसली होती.

“आहे ना. मी तुला आधीच म्हटलं ना की जोवर ती आहे तोवर हा श्राप आहे. तुला माहित आहे का? अग्नीसंस्कार ह्या नकारात्मक गोष्टींना मिटवण्याचा अंतिम पर्याय आहे. तुला तो अग्नीसंस्कार पूर्ण करावा लागेल. त्या दालनाचं ज्याचं तू वर्णन केलंस तिथे तुला तिच्या अवशेषांना शोधून अग्नीसंस्कार करावा लागेल.”

“मी?”

“हो. या सगळ्या प्रकारात मी एक तिन्हाईत व्यक्ती आहे. मात्र तुझा थेट संबंध आहे. त्यामुळे हे कार्य तुलाच पार पाडावं लागेल. धीराने कार्य पूर्ण केलंस तर हा श्राप कायमचा मिटेल आणि ही वास्तू खरंच एक ऐतिहासिक वास्तू म्हणून समोर येईल.”

अनन्या राघवीच्या चेहऱ्याकडे पाहतच राहिली होती. ती दिवसभर थरारून तिथे बसली होती आणि आता राघवी तिला त्याच थराराला सामोरं जायला सांगत होती.

“अनु, मला माहित आहे की तुला भीती वाटत असेल. आपण हे कसं करू शकू अशी साशंकताही तुझ्या मनात उत्पन्न झाली असेल; पण याला पर्याय नाही. भयाचा जोवर सामना करता येत नाही तोवर भय संपवता येत नाही. अंधाराला उजळण्यासाठी अग्नीचा प्रकाश आवश्यक आहे. तुझी तयारी असेल तर आतासे रात्रीचे साडेनऊ वाजत आहेत. आपण आताच हे कार्य सिद्धीस नेऊ शकतो.”

राघवीच्या बोलण्याने अनन्याला धीर आला होता. कुठेतरी तिला जाणवत होतं की तिला घाबरून चालणार नाही. तिने राघवीला होकार दिला. आता काय करावं लागेल असं प्रश्नचिन्ह तिच्या चेहऱ्यावर होतं.

“मी वाड्याचं फार नीट निरीक्षण केलं. जर तुझ्या स्वप्नात तुला असं दिसलं आहे की एक दालन ज्यात तिचा मृत्यू झाला तिथे फक्त नदीच्या पाण्याचा अस्पष्ट खळखळाट कानावर पडत आहे असं वाटत होतं. नदी तुझ्या खोलीच्या खिडकीतूनही दिसतेय. नदीचा विस्तार पाहता तुझ्या ह्या खोलीला समांतर असणाऱ्या आणखी तीन खोल्यांमधील एक खोली, जे त्या काळी मोठं दालन होतं असेल, त्यात आपल्याला प्रवेश करायचा आहे.”

राघवीचं मुद्देसूद बोलणं ऐकून अनन्या हळूहळू भानावर येत होती. राघवीच्या अस्तित्वामुळे तिच्या मनात असलेली भीती कमी झालेली होती.

“अग्नीसंस्कार करायचा म्हणजे रॉकेल, काडेपेटी असं सगळं सोबत घ्यावं लागेल ना?” अनन्याने विचारलं.c

तिची विचारशक्ती पुन्हा पूर्वव्रत होते आहे हे पाहून राघवीलाही आनंद झाला.

“रॉकेल लागेल हे मलाही माहित होतं. ही वास्तू जीर्ण आहे. इथे रॉकेल असण्याची संभावना नाही. त्यामुळे ते मी आठवणीने आणलं आहे. दुसरं तर काडेपेटीने काम भागणार नाही. कारण वाऱ्याचा तीव्र झोत आहे. तिथे खिडक्या उघड्या असल्या तर काडेपेटीची काडी टिकाव धरणार नाही. म्हणून मी शहरातून येताना छोटा लाईटर घेऊन आले आहे.” राघवीने त्या दोन्ही गोष्टी आपल्या सॅकमधून काढून तिच्यासमोर ठेवल्या.

“राघवी, तू वेगळाच नमुना आहेस गं!” अनन्याला हसू आवरता आलं नाही. परंतु राघवी खूप विचारी मुलगी आहे यावर तिचा विश्वास होता. तिने रॉकेलची ती बाटली हातात घेतली. लाईटर आपल्या अंगरख्याच्या खिशात ठेवला. तिची नजर राघवीकडे वळली.

“मी सोबत आहे; पण तुझा मार्ग तुलाच शोधायचा आहे.” राघवी शांतपणे म्हणाली.

अनन्याने खोलीचा दार उघडला. ती बाहेर आली. ती अगदीच निर्धास्त नव्हती. परंतु आपल्या मागोमाग राघवी चालत आहे या विचाराने तिच्या मनाला आधार मिळत होता. तिने पहिली खोली उघडली. ती सर्वत्र फिरली. मात्र तिला स्वप्नातल्या खोलीच्या ओळखीच्या खुणा जाणवत नव्हत्या.

“राघवी, ही ती खोली नाही.”

“ठीक आहे. पुढे हो. एका जागी खोळंबून राहू नकोस.”

राघवीचा आवाज तर अनन्याच्या कानावर पडला होता; पण क्षणभरच! राघवीचं बोलणं संपतं न संपतं तोच तिच्या कानावर पैंजणांचा, नदीच्या पाण्याचा खळखळाटाचा, तीव्र स्वरात आळवल्या जाणाऱ्या मल्हार रागाचा स्वर पडू लागला. राज्वीच्या किंकाळ्या तिच्या कानावर पडू लागल्या. आपले कान बधीर होतात की काय असं तिला भासू लागलं. तिने धीर सोडला नाही. तिने त्या कुंडात रॉकेल शिंपडायला सुरुवात केली. अचानक तिच्यासमोर एक अस्पष्ट आकृती प्रकट झाली. ती बाहेर उभ्या असलेल्या राघवीला दिसत नव्हती. ती कोणालाच दिसणार नव्हती. अनन्याला दिसण्याचं कारण अनन्याचा त्या राजघराण्याशी थेट संबंध होता. तिला पाहताच अनन्याची भीतीने गाळण उडाली आणि तिच्या हातून ती रॉकेलची बाटली सुटून खाली कुंडात पडली. सगळं कुंड रॉकेलने भरून गेलं होतं.

‘१३०० वर्षे मी इथेच आहे. तू माझं अस्तित्व मिटवू शकत नाहीस. ह्या १३०० वर्षांत तुमच्या अगणित पिढ्या मी संपवल्या आहेत. तुझे मातापिताही ह्या वाड्यातच येऊन संपले. तुझाही अंत इथेच आहे. मला संपवायला आलीस ना? माझा श्राप इतका दुर्बल नाही. तुझा अंत निश्चित आहे.’

तिचा भेसूर आवाज, अर्धा जळलेला चेहरा, अंगावर असलेली अर्धवट जळलेली राजवस्त्रे, अगदी तसाच चेहरा जो पाहून अनन्या दचकून स्वप्नातून उठलेली होती. राघवीला दिसलं की अनन्या कुंडाकडे पाहून एकटीच बडबडत आहे. तिला समजलं होतं की राज्वी तिच्या डोळ्यांना दिसणार नाही. तो तिचा अधिकारच नाही. मात्र अनन्या अशी वेड्यासारखी बडबडत राहिली तर तिचा जीव जाईल. हाच तो क्षण होता जेव्हा राघवीला हस्तक्षेप करावा लागणार होता. तिने देवाचं नाव घेतलं आणि त्या खोलीत प्रवेश केला. तिला दिसलं की अनन्या भीतीने थरथर कापत होती. राघवीला समजत होतं की अनन्याच्या कानावर अनेक विविध स्वरांची आवर्तने पडत असणार. अनेक नकारात्मक लहरी तिला छळत असणार.

यावर तिच्याकडे एकच उत्तर होतं, ॐ हा ध्वनी. त्या इतका सकारात्मक, ऊर्जादायक स्वर कोणताच नाही हे ती जाणत होती. तिने स्वतः ओंकाराचा उच्चार सुरु केला. जसा तिचा खडा आणि स्पष्ट स्वर त्या खोलीत पसरला तशी अनन्या झटका लागल्याप्रमाणे भानावर आली. तिला समोर राज्वी दिसत होती. तशीच मागे राघवीही दिसत होती. राघवीमुळे आपण इथे नक्की कशाला आलो होतो तेही तिला आठवलं. तिने पाहिलं की कुंडात रॉकेल पडलं आहे. तिने खिशातून लाईटर काढला. एकदाही राज्वीच्या चेहऱ्याकडे न पाहता तिने तो लाईटर त्या कुंडाजवळ नेला. तसा एकच भडका उडाला. त्या अग्नीची झळ आपल्याला बसू नये म्हणून अनन्या सरकून मागे झाली. आता ती सगळी खोली भयानक, भेसूर किंकाळ्यांनी भरून गेली होती.

राघवीच्या आवाजाने त्या स्वरात हरवलेली अनन्या भानावर आली. ती पुढे होऊ लागली. हळूहळू तिथे पैंजणांचे झंकार उमटले होते. जणू त्यांच्या मागूनपुढून कोणीतरी वेगाने धावत जात होतं. राघवीला लक्षात आलं की राज्वीला आपण तिच्यापर्यंत यावं असं वाटत नाही. तिला मुक्ती नको होती. तिला झालेल्या त्रासाचा बदला हजारो पिढ्यांना व्हावा हीच तिची इच्छा होती. मात्र राघवी अनन्याला थांबवणार नव्हती. या अंधाऱ्या वलयात तिला प्रवेश करावाच लागणार होता. त्याशिवाय ह्या सूडचक्राला अंत नव्हता. अनन्याने एक खोली उघडली. तिला तिथून आत येणारा चंद्राच्या प्रकाशाचा किरण दिसला.

“राघवी, अगं हीच आहे ती खोली.”

ती आनंदाने परंतु भयभीत चित्ताने म्हणाली.

राघवीने त्या खोलीचा उंबरठा ओलांडला नव्हता. ती म्हणाली होती त्यानुसार हा संघर्ष अनन्याचा होता. अगदी शेवटच्या क्षणापर्यंत जोवर अनन्याला खरोखरीच गरज भासणार नाही, तोवर ती आत प्रवेश करून हस्तक्षेप करणार नव्हती.

“राघवी!” तीही जोरात किंकाळली.

“मी इथेच आहे अनु. घाबरू नकोस. ते तिथे एक कुंड दिसत आहे ना? तिथेच तिला जिवंत अग्नी दिलेला तू स्वप्नात पाहिला आहेस. विचार करू नकोस.

त्या सगळ्या कुंडाला रॉकेलने भिजव आणि पेटवून दे. तिचा देह राहिलेला नाही. मात्र काही अवशेष अजूनही शिल्लक आहेत.”

“राघवी, ही ती खोली नाही.”

“ठीक आहे. पुढे हो. एका जागी खोळंबून राहू नकोस.”

अनन्या लगेच त्या खोलीतून बाहेर आली. ती पुढे पाऊल टाकणार तोच त्यांच्या कानावर बासरी वादनाचा आवाज आला. ती बासरी मल्हार राग आळवत होती. एरव्ही रम्य वाटणारं ते वातावरण त्या स्वराने गूढ भासू लागलं होतं.

“अनु, तुला तुझ्या मार्गापर्यंत पोहचू न देण्यासाठी ते प्रयत्नांची शर्थ करतील. थांबू नकोस. पुढे हो!”

राघवीच्या आवाजाने त्या स्वरात हरवलेली अनन्या भानावर आली. ती पुढे होऊ लागली. हळूहळू तिथे पैजणांचे झंकार उमटले होते. जणू त्यांच्या मागूनपुढून कोणीतरी वेगाने धावत जात होतं. राघवीला लक्षात आलं की राज्वीला आपण तिच्यापर्यंत यावं असं वाटत नाही. तिला मुक्ती नको होती.

राघवीचा आवाज तर अनन्याच्या कानावर पडला होता; पण क्षणभरच! राघवीचं बोलणं संपतं न संपतं तोच तिच्या कानावर पैजणांचा, नदीच्या पाण्याचा खळखळाटाचा, तीव्र स्वरात आळवल्या जाणाऱ्या मल्हार रागाचा स्वर पडू लागला. राज्वीच्या किंकाळ्या तिच्या कानावर पडू लागल्या. आपले कान बधीर होतात की काय असं तिला भासू लागलं. तिने धीर सोडला नाही. तिने त्या कुंडात रॉकेल शिंपडायला सुरुवात केली. अचानक तिच्यासमोर एक अस्पष्ट आकृती प्रकट झाली. ती बाहेर उभ्या असलेल्या राघवीला दिसत नव्हती. ती कोणालाच दिसणार नव्हती. अनन्याला दिसण्याचं कारण अनन्याचा त्या राजघराण्याशी थेट संबंध होता. तिला पाहताच अनन्याची भीतीने गाळण उडाली आणि तिच्या हातून ती रॉकेलची बाटली सुटून खाली कुंडात पडली. सगळं कुंड रॉकेलने भरून गेलं होतं. ‘१३०० वर्षे मी इथेच आहे. तू माझं अस्तित्व मिटवू शकत नाहीस. ह्या १३०० वर्षांत तुमच्या अगणित पिढ्या मी संपवल्या आहेत. तुझे मातापिताही ह्या वाड्यातच येऊन संपले. तुझाही अंत इथेच आहे. मला संपवायला आलीस ना? माझा श्राप इतका दुर्बल नाही. तुझा अंत निश्चित आहे.’

तिचा भेसूर आवाज, अर्धा जळलेला चेहरा, अंगावर असलेली अर्धवट जळलेली राजवस्त्रे, अगदी तसाच चेहरा जो पाहून अनन्या दचकून स्वप्नातून उठलेली होती. राघवीला दिसलं की अनन्या कुंडाकडे पाहून एकटीच बडबडत आहे. तिला समजलं होतं की राज्वी तिच्या डोळ्यांना दिसणार नाही. तो तिचा अधिकारच नाही. मात्र अनन्या अशी वेड्यासारखी बडबडत राहिली तर तिचा जीव जाईल. हाच तो क्षण होता जेव्हा राघवीला हस्तक्षेप करावा लागणार होता. तिने देवाचं नाव घेतलं आणि त्या खोलीत प्रवेश केला. तिला दिसलं की अनन्या भीतीने थरथर कापत होती. राघवीला समजत होतं की अनन्याच्या कानावर अनेक विविध स्वरांची आवर्तने पडत असणार. अनेक नकारात्मक लहरी तिला छळत असणार. यावर तिच्याकडे एकच उत्तर होतं, ॐ हा ध्वनी. त्या इतका सकारात्मक, ऊर्जादायक स्वर कोणताच नाही हे ती जाणत होती. तिने स्वतः ओंकाराचा उच्चार सुरु केला. जसा तिचा खडा आणि स्पष्ट स्वर त्या खोलीत पसरला तशी अनन्या झटका लागल्याप्रमाणे भानावर आली. तिला समोर राज्वी दिसत होती. तशीच मागे राघवीही दिसत होती. राघवीमुळे आपण इथे नक्की कशाला आलो होतो तेही तिला आठवलं. तिने पाहिलं की कुंडात रॉकेल पडलं आहे. तिने खिशातून लाईटर काढला. एकदाही राज्वीच्या चेहऱ्याकडे न पाहता तिने तो लाईटर त्या कुंडाजवळ नेला. तसा एकच भडका उडाला. त्या अग्नीची झळ आपल्याला बसू नये म्हणून अनन्या सरकन मागे झाली. आता ती सगळी खोली भयानक, भेसूर किंकाळ्यांनी भरून गेली होती. त्या आवाजाने अनन्या अक्षरशः रडू लागली होती. मात्र मनावरचं ओझं हळूहळू उतरत जात आहे असं जाणवत होतं. इतकी वर्षे या वाड्यापासून दूर राहूनही ती कष्टप्रद जीवन जगत होती. संघर्ष अगदी पाचवीला पूजलेला होता. अग्नी प्रज्वलित झाल्याबरोबर राज्वीचा पिढ्यानपिढ्या चालत आलेला श्रापही दहन होत होता. अनन्याने धावत जाऊन राघवीला मिठी मारली. राघवीला तिच्या भावना समजत होत्या.

“चल, आपण इथून जाऊया राघवी.”

“नाही अनु. पुन्हा तीच चूक नाही करायची. सगळे अवशेष जाळून खाक होईपर्यंत हा अग्नी विझू देणं फायद्याचं नाही. तू पुढे हो. आंघोळ करून घे. मी हे सगळं आवरूनच येते.”

“चालेल. मला काही ह्या वाड्याचा खास अभ्यास नाही करायचा आहे. जेवढं निरीक्षण केलं आहे तेवढंच मांडेन. माझं मन नाही आता की इथे मी अजून काही दिवस राहीन.”

अनन्यासाठी हा अनुभव नवीन आणि काळजाचा थरकाप उडवणारा होता. त्यामुळे तिचं मत योग्य आहे असा इशारा राघवीने केला. सगळं आवरून काही तासांनी त्या बाहेर आल्या. ब्राम्ह मुहूर्ताची वेळ होती. वाड्याला पुन्हा कडी घालून त्या चालत निघाल्या होत्या. राघवीने आपली कार ह्या प्रदेशाच्या वेशीबाहेर लावली होती. ती वनराई, नदी वगैरे प्रदेश निरखत त्या कारपर्यंत पोहोचल्या. राघवी कार चालवणार होती. त्यामुळे अनन्या बाजूलाच बसली. तिच्या मनावरचा अंधार दूर झाला होता. हळूहळू सूर्याची किरणे जाणवत होती. राघवीने एफ.एम. सुरु केली. त्यावर आताच्या प्रसंगाला योग्य गाणं लागलं होतं.

“बघ, तुझ्यासाठीच आहे. श्रीधर सर आणि अनुराधा मॅमचं सुंदर गाणं आहे.”

राघवी म्हणाली आणि तिने आवाज वाढवला.

‘फिटे अंधाराचे जाळे, झाले मोकळे आकाश

दरीखोऱ्यांतून वाहे एक प्रकाश प्रकाश’

त्यांचा परतीचा प्रवास सुरु झाला होता. अंधाराच्या वलयाला भेदून त्या प्रकाशाकडे वाटचाल करत होत्या. वाडाही सूर्यकिरणांनी उजळून निघाला होता. तिथे पसरलेलं अंधाराचं साम्राज्य कायमचं विरून गेलं होतं..

(काल्पनिक कथा)

कु. तनुजा संतोष प्रभुदेसाई

द्वितीय वर्ष विज्ञान

भावना समजायला शब्दांची साथ लागते

मने जुळायला दोन हृदयांची हाक लागते."

प्रेम म्हणजे विश्वास, आदर, तन्मयता, आपुलकी, सहानुभुती, करुणा, काळजी यांच्या मिश्रणाने तयार होणारी भावना! प्रेम काय आहे ? खऱ्या प्रेमाचे वर्णन करणे खूप कठीण आहे. खरे प्रेम तर त्या सागरासारखे आहे; ज्याची खोली न मोजता येण्यासारखी नाही. प्रेम म्हणजे ती भावना आहे; जी एखादी वस्तू, व्यक्ती, स्थान, जीव अथवा ईश्वराविषयी तयार होते. प्रेमाचा सरळ संबंध भावनेशी आहे. प्रेमाचा हा सिद्धांत प्राणी आणि धार्मिक विश्वासांवरही लागू होतो. एखादी व्यक्ती त्याच्या कुठ्यावर खूप प्रेम करते, स्वातंत्र्यसैनिकाला आपल्या देशाच्या स्वातंत्र्यावर खूप प्रेम असते किंवा एखाद्या व्यक्तीची परमेश्वरावर भक्ती असते. अशा प्रकारे प्रेमाची विविध रूपे असतात. प्रेमाला विशिष्ट मर्यादेत बांधता येत नाही. प्रेम हे स्वच्छंद उडणाऱ्या पक्ष्यांप्रमाणे स्वतंत्र असते. आजच्या काळात जास्त करून प्रेम शब्दाला स्त्री व पुरुष यांच्या संदर्भात जोडले जातात. परंतु प्रेम हे जगातील कोणत्याही वस्तूवर किंवा व्यक्तीवर जडू शकते. प्रेमाच्या प्रभावानेच सृष्टीतील लोक एकमेकांना मदत करतात. प्रेमाची अनेक रूपे आहेत: जसे पती पत्नीचे प्रेम, भाऊबहिणीचे प्रेम, मित्र प्रेम, प्रियकर व प्रेयसीचे प्रेम. याशिवाय माणूस स्वतःवर प्रेम करतोच ना! तुम्ही देखील कोणावर प्रेम करीत असालच. खरे प्रेम हे शरीरावर केले जात नसून मनावर, स्वभावावर केले जाते. खरे प्रेम तुमच्या चुकांना माफ करायला तयार असते, हीच तर खऱ्या प्रेमाची निशाणी असते.

"सहवासाच्या वेलीवर प्रीतीचे फूल, केव्हा उमललं हे कळलच नाही

तू माझी, माझी म्हणताना, मी तुझा केव्हा झालो कळलच नाही!"

असं असतं प्रेम मित्रांनो!

सुनील शिगम F.Y.B.Com

एक पत्र फौजीसाठी!

प्रिय फौजी

सप्रेम नमस्कार!

भारताच्या सर्व सीमांवर सुरक्षेची मजबूत तटबंदी बनून देशाचे, देशवासीयांचे रक्षण करणाऱ्या प्रत्येक सैनिकाला आम्ही फक्त दंडवतच घालू शकतो. तुझ्या समर्पणाची तुलना करणं किंवा कौतुक करणं हे शब्दांनाही अशक्य आहे. शब्दांशिवाय अन्य कोणत्याही माध्यमांनी आम्ही काही आणि कितीही केले तरी ते सागरातील बिंदू इतकेच आहे. तुम्ही महान आहात, तुमच्या शौर्याला कोणतीच सीमा नाही. तुमच्या कर्तव्याची खोली आणि उंची खोल खोल समुद्र आणि उंच उंच पर्वत ही गाठू शकत नाहीत. इतके तुम्ही महान आहात.

माझ्या प्रिय फौजी बंधूनों, तुमच्याबद्दल मनात जी भावना आहे, ती कागदावर उतरवणेसुद्धा अवघड आहे, हे आता लिहिताना कळतेय. तरीही मनातलं थोडंसं लिहिते ... एक सलाम करूनच!

प्रिय फौजी, हा जन्म, हे तारुण्य घालवावं मजेत असा एकदाही मनात विचार आला नाही का सैनिक म्हणून भरती होताना? सैनिकांचं आयुष म्हणजे चिरंतन अग्निकुंड आहे हे माहीत होत ना तुला! तरीही निवड केलीस सैनिक म्हणून जगण्याची! कमाल आहे बाबा तुझी! घरदार, मित्रपरिवार, सुखासीन जीवन यांना सोडून राहायचं.. अशा ठिकाणी की तिथून कधी सूर्योदय दिसत नाही की सूर्यास्त झालेला कळत नाही. वाळूच्या खूप तप्त निखाऱ्यात राहायचं आणि रक्त गोठविणाऱ्या बर्फात! एका इशाऱ्यावर देशासाठी जीव कुर्बान करण्यासाठी धावायचं.. जीवाची तमा नाही, भीती तर मुळीच नाही. कुठून आणता रे एवढं धाडस! आम्ही तर थोड्या अंधारात कोणी बरोबर असल्याशिवाय आणि बॅटरीचा प्रकाश असल्याशिवाय बाहेर नाही पडत. एक सांगू का, तुम्ही देशांच्या सीमा बाह्य शत्रूंपासून रक्षण करता तेव्हा अभिमानच वाटतो. पण.. आम्ही! देशात राहणाऱ्या लोकांवर संकट आली की तुम्हीच धावत येता. तुमच्याशिवाय आम्ही नद्या पार करू शकत नाही, मातीचे ढिगारे उपसू शकत नाही आणि दोन टोकांना जोडणारा पूलसुद्धा बांधू शकत नाही तेव्हा वाईट वाटतं. तुम्हीच का धावायचं सगळीकडे! आम्हीसुद्धा तुमच्यासारखी माणसं आहोत, मात्र आम्ही तुमचीच वाट पाहतो. तुमच्या जीवांचा कधी विचार का करित नाही आम्ही! फौजी, आम्ही ना भित्रे आहोत हे एकदम खरंय! तुम्ही आला आहात एवढे कळलं की आम्ही जिवंत होतो हेसुद्धा तेवढंच खरंय! तुम्ही आमचा प्राण वाचवता, आम्हाला मुक्त श्वास घेऊ देता, आनंद लुटू देता... किती करता रे तुम्ही आमच्यासाठी! आणि आम्ही काय करतो तुमच्यासाठी... विचार करायला हवा यावर एकदा!

फौजी, आम्ही ना जातीवाद, भ्रष्टाचार, लुटालूट, राजकारण, फसवणूक यातच दंग आहे. सगळेच आपले असूनही आम्हीच एकमेकांना फसवतो. यातच आम्ही सडत राहतो आणि तू मात्र आमच्यासाठी शत्रूसंगे लढत असतोस. आम्ही लढत नाही, आम्ही लढाया बघतो ते पण फक्त टीव्हीवर... खूप म्हणजे खूप दुरून. कधीतरी त्याच टीव्हीवर देशभक्तीचा चित्रपट पाहिला की आमच्यातील फौजी जागा होतो... फक्त अडीच तासांसाठी! पण शहीद

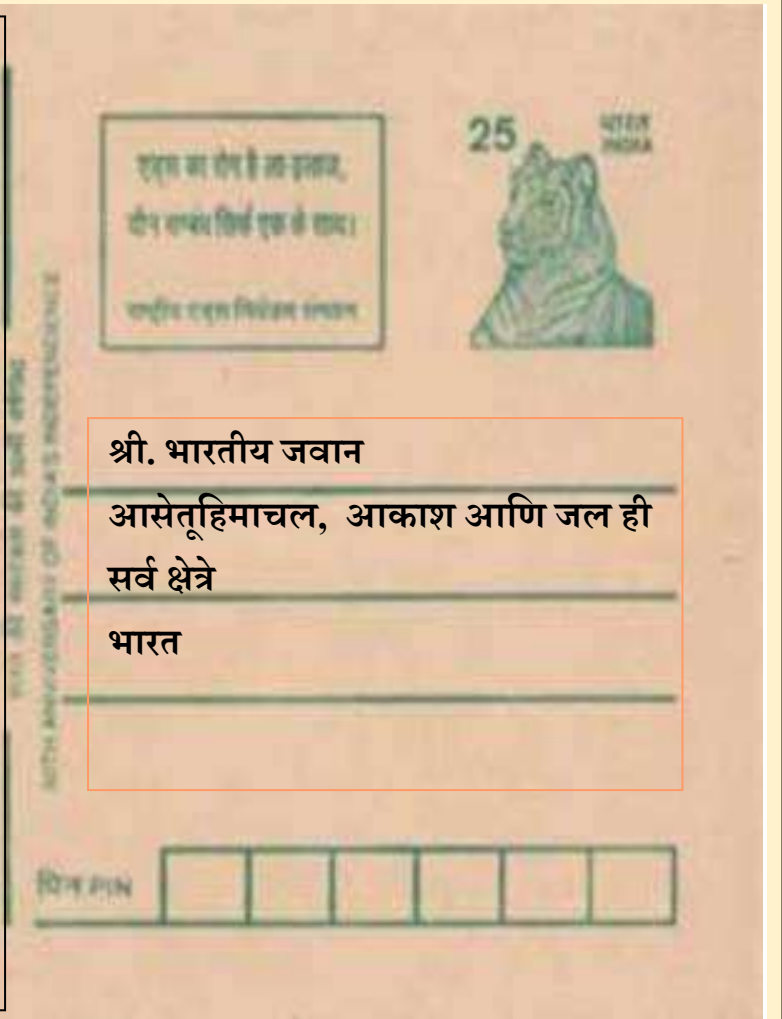
होण्याचा विचार आला की डोळे मिटून घेतो. कारण आमचं काळीज तेवढं मोठं नाही व मातृभूमीसाठी काही करण्याची धमकही नाही. युद्धजन्य परिस्थिती निर्माण झाली की तुझी आठवण होते. बाकी मात्र तू सेलिब्रिटी कधीच नसतोस. फौजी, काय आहे माहीत आहे का, आम्ही ना आमचे आदर्श बदललेत. खूप खूप श्रीमंत खेळाडू, चित्रपट तारे आणि तारका यांनाच आदर्श मानले आहे. चमकती दुनिया त्यांची आहे, म्हणून आम्ही त्यांचीच स्टार्डिल करतो. केशरचना, वेशभूषा त्यांचीच करतो. डायलॉग त्यांचेच पाठ करतो. कारण तसं करणं खूप सोपं आहे. चित्रपटातला हिरो गाद्या ठेवून पूर्ण सुरक्षित राहून स्टंट करतो... दुर्दैव हे की ते आम्ही खरं मानतो. आणि तुम्ही कसल्याही जमिनीवर, दरीमध्ये, पाण्यामध्ये उड्या मारता, शत्रूचा खरोखर खात्मा करता ते आम्ही सहज घेतो. त्याची कॉपी करित नाही. कारण ते आमच्या रक्तात नाही. फौजी, तूच खरा आदर्श आहेस. तू कसं जगायचं आणि कोणाला मारायचं, कसं आणि कशासाठी मारायचं हे तूच शिकवतोस.

आपल्या देशाचे रक्षण करणारा तू आमचा सुपर हिरो आहेस. तुला भर उन्हात तुला प्यायला पाणीही नसते, थंडीमध्ये आग करायला लाकडे नसतात. तुला तर वेळेवर जेवणही मिळत नाही. अंगावर हत्यारांचे ओझे असते, अशा अवस्थेत तू डोळ्यात तेल घालून सतर्क राहतोस, सह्याद्री आणि हिमालय होऊन! पण आम्हाला सुरक्षा म्हणजे काय, हे तेव्हा कळते जेव्हा रात्री उशिरा घरी आल्यावर घर बंद असते. मोबाईल बंद असतात व हाकेला ओ देणारेही आसपास कोणी नसतं. खरंच, फौजी तू सीमेवर असताना तिथल्या डोंगर, दऱ्या छातीठोकपणे डरकाळी फोडून सतत सांगत असतील, की हाच तो फौजी ज्याच्यामुळे आम्ही अजूनही परक्याकडे गेलो नाहीत. अभिमान आहे या देशाला तुझा व तुझ्या शौर्याचा, तुझ्या त्यागाचा, तुझ्या समर्पणाचा! फक्त भीती याच गोष्टीची वाटते की आपल्याच माणसांनी तुला परके करू नये, तुझ्या सामर्थ्यावर आणि निष्ठेवर शंका घेऊ नये... माझ्या मते प्रत्येक देशाला त्याचे स्वातंत्र्य सर्वाधिक प्रिय असते. या स्वातंत्र्याचे रक्षण करण्यासाठी देशाच्या सैन्याला नेहमीच सज्ज राहवे लागते.

आपल्या सर्वांना आठवण होते ती फक्त फक्त दहशतवादी हल्ले झाले, त्यात सैनिक शहीद झाले की! तेव्हा आपल्याला जाणीव होते की जे आपण आहोत, ते केवळ तुमच्यामुळेच. प्रत्येक नागरिकाच्या मनात कायमच सैनिकांबद्दल आदर आणि अभिमान असलाच पाहिजे. प्रिय फौजी, तुझ्याबद्दल माझ्या मनात कायमचं अभिमानाची भावना आहे आणि राहिल. खरं सांगू फौजी, आता पत्र कोणाला लिहायचं असा विचार मनात आला तेव्हा पहिली तुझी आठवण झाली, म्हणून हा पत्रप्रपंच! काही चुकलं असेल तर माफ कर. तुझ्यातील थोडी शक्ती आणि भक्ती मला दे.. जमेल तेवढी निभवण्याचा प्रयत्न नक्कीच करेन. प्रिय फौजी, पुन्हा एकदा त्रिवार वंदन आणि मानाचा सलाम! जय हिंद!

केवळ तुझेच
सर्व भारतीय

कु. प्रज्ञा प्रकाश बाईत, द्वितीय वर्ष

एवढा हट्ट माझा पुरवशील ना रे बाबा....

महागड्या भेटवस्तू नकोत मला काही
पण छोटीशी बाहुली आणून देशील ना रे बाबा
परत नाही करणार मी कसलीच मागणी
एवढा फक्त हट्ट पुरवशील ना रे बाबा !

खाईन तुझ्यासोबत रोज मीठ भाकरी
कधीतरी गोडधोड आणून देशील ना रे बाबा
नवा कोरा नसला तरी चालेल मला
जुना एक फ्रॉक आणून देशील ना रे बाबा!

आभाळाच्या छताखाली राहू दोघे सुखाने
कधीतरी आपल्या हक्काच्या घरी नेशील ना रे बाबा
रोज तुझा वेळ मी अजिबात मागणार नाही
कधीतरी अंगणात मला खेळवशील ना रे बाबा !

शिकून व्हायचंय मलाही खूप मोठा
शाळेत मला रोज पाठवशील ना रे बाबा
नवीन दसर, कपडे काहीच नक्की मला
चार-दोन पुस्तक घेऊन देशील ना रे बाबा !

मी ही अशी वेंधळी उगीच स्वप्न बघते
स्वप्न माझी पूर्ण करशील ना रे बाबा
माहीत आहे मला हे एवढं सोप्य नाही
माझ्यासाठी फुग्यात श्वास भरून विकशील ना रे बाबा!

मृण्मयी पाथरे S.Y. BAF

पावसाच्या ओल्या सरी

कालच ना तुझ्या दारी
आलेल्या पावसाच्या सरी
अग आज बरसत आहेत
माझ्या ही दारी ॥१॥

भिरभिरत भिरभिरत
फुलपाखरु आलंय घरी
आम्ही सर्वजण पाहतोय
ओल्या पावसाच्या सरी ॥२॥

गप्पा आमच्या रंगल्यात
भारी तिची चिवचिव
आणि माझी बडबड
गंमत येतेय न्यारी ॥३॥

कडकडते चमचमते वीज
फटाके फोडतात ढग
धावणाऱ्या छत्रीतली
आमची लगबग ॥ ४॥

खळखळ करतोय झरा
तडतड वाजतोय पत्रा
आमच्याकडे भरलीय
पावसातल्या आवाजांची जत्रा ॥५॥

- कु. आकांक्षा जगन्नाथ जाधव

TY - BAF

विरह काही सरेना

विरह काही सरेना
रात्र ही असह्य होते
तुझ्या भेटीच्या आशेने
मी स्वतःला हरवते !
वाटते येशील का तू
अशा रात्री पौर्णिमेच्या?
आठवतात का तुला
आठवणी रासलीलेच्या?
द्वारकेच्या महालात
वृंदावन स्मरेल का?
चाहत्यांच्या गराड्यात
राधा जाणवेल का?
येशील पुन्हा यमुनातीरी
आतुरता ही मनाला
विरह सरेना कान्हा
आठवी तुझ्या रुपाला
पुन्हा येशील का कधी
कृष्ण होईल का कान्हा?
सख्या पुन्हा परतून ये
विरह काही सरेना

- तनुजा संतोष प्रभुदेसाई
(द्वितीय वर्ष, विज्ञान)

आपलं कोकण

आमचं कोकण म्हणजे
असे स्वर्गाहूनी सुंदर,
कोकणी माणूस आहे
प्रेमळ आणि कणखर..
अथांग पसरलेले
हे समुद्र किनारे,
हसतखेळत वाहती
झुळझुळणारे वारे..
हिरवीगार भातशेती
अन् लाल लाल माती,
मासे पकडण्यासाठी
अंधारात असे गॅसबत्ती..
घराघरात गणपती गौरी
असे भजन व आरती,
अकरादिवसांची असते
मुंबईकरांची भक्ती ...
घरी बसल्या मिळते
सुख माझ्या दारात,
दूर कुठे जाया नको
स्वर्ग माझा कोकणात..

कु. श्वेता जाधव

S.Y. BAF

निःशब्द फळा

शाळेजवळून जाताना अचानक
दिसला भिंतीवरचा फळा
खूप जुना असूनही
उठून दिसला काळा!

अलगद हात फिरवल्यानंतर
खरखरीत स्पर्श झाला
त्याच्या मनात मात्र
आनंदाचा पूर आला!

त्याला पाहताच मनात माझ्या
शाळेतील केलेली मज्जा आठवली
त्याला काय माहिती
आपली किती वर्षांनी भेट झाली!

एकदाच हात फिरविला
आणि निघून गेले तिथून
राहवलं नाही मला
त्याची दुरावस्था पाहून!

- हेमांगी विनायक पाध्ये

F.Y. BAF

स्वातंत्र्यवीर

मातेचे या रक्षण करण्यासाठी मागे कधी ना हटला
मातीच्या या रक्षणासाठी प्राणाला हाती मुकला
इतिहासाच्या पानावरती सोनेरी अक्षरांनी उमटला
जागर करतो तुझ्या कार्याचा
माझा स्वातंत्र्यवीर इंग्रजांशी लढला!

कधी न भ्यायला, कधी न विकला
देशासाठी वाटेतील काटे केले बाजूला
कुणी धाक दाखवला तरी न झाला विचलित
देशासाठी सत्यानेच तो चालत राहिला
जागर करतो तुझ्या कार्याचा
तोच माझा स्वातंत्र्यवीर इंग्रजांशी लढला!

सर्वस्व त्यागले, अन्यायाला विटले
वृत्तपत्रातून लेख त्याने लिहिला
स्वातंत्र्याच्या विजयासाठी
कधी न सुखाचा घास भोगला
जागर करतो तुझ्या कार्याचा
तोच माझा स्वातंत्र्यवीर इंग्रजांशी लढला!

कु. प्रज्ञा प्रकाश बाईत

द्वितीय वर्ष कला

भारतातील पहिल्या महिला डॉक्टर आनंदीबाई जोशी

आज भारतातील अनेक महिला उच्च शिक्षण घेऊन निरनिराळ्या क्षेत्रांमध्ये मोठमोठ्या हुद्द्यांवर नोकरी करत आहेत तसेच स्वतःचे व्यवसाय उभारत आहेत. स्त्री शिक्षण सुलभ व्हावे यासाठी इतिहासातील अनेक स्त्रियांच्या प्रमुख भूमिका आहेत. त्यांपैकीच एक म्हणजे डॉक्टर आनंदीबाई गोपाळराव जोशी. भारतातील पहिल्या महिला डॉक्टर – आनंदीबाई जोशी. आपल्याला शाळेत जोड्या लावा किंवा गाळांतरे भरण्यापुरती माहिती त्यांच्याबद्दल सांगितली जाते. महाराष्ट्रातील पाठ्यपुस्तकांमधूनसुद्धा याबद्दल मर्यादित माहिती देण्यात येते. स्त्रियांवर अनेक निर्बंध असलेल्या काळात आनंदीबाईंचा वैद्यकीय शिक्षणाचा प्रवास निश्चितच खडतर होता.

आनंदीबाईंचे पूर्वाश्रमीचे नाव यमुना गणपतराव जोशी असे होते. त्यांचा जन्म ३१ मार्च, १८६५ रोजी पुण्यात, त्यांच्या आजोळी झाला. वयाच्या नवव्या वर्षी त्यांचा विवाह २९ वर्षीय ठाण्यात पोस्टमास्टर असणाऱ्या बिजवर 'गोपाळराव जोशी' यांच्याशी झाला. विवाहानंतर त्यांनी यमुना हे नाव बदलून आनंदीबाई असे ठेवले. गोपाळराव जोशी पुरोगामी व आधुनिक विचारांचे होते. त्यांचा स्त्री शिक्षणाला पाठिंबा होता. ते त्यांच्या काळातील बहुतेक सर्व सामाजिक चळवळींमध्ये सहभागी होते. जरठ- कुमारी विवाहाचे विडंबन करण्यासाठी त्यांनी गाढव – गाढवीचे लग्न सनई – चौघडा लावून आणि छापील निमंत्रणपत्रिका काढून साजरे केले तर धर्मातराची थट्टा करण्यासाठी त्यांनी संगमावर जाऊन पादूयाच्या हस्ते बाप्तिस्मा घेतला व घरी येऊन शुचिर्भूत होऊन संध्या पठण करण्यास सुरुवात केली. एखाद्या विधवेशी लग्न करण्याचा त्यांचा मानस होता. काही कारणांमुळे तो पूर्णत्वास न गेल्यामुळे नाईलाजाने ते 'शिकायची तयारी असली तरच लग्न करेन' या अटीवर यमुनेशी विवाह करण्यास तयार झाले. त्या दोघांमध्ये नेहमीच पती-पत्नी पेक्षा गुरु-शिष्याचे नाते अधिक राहिले.

विवाहानंतर सुरुवातीला काही काळ दोघेही आनंदीबाईंच्या माहेरच्या घरी म्हणजेच कल्याणला राहत होते. आनंदीबाईंच्या आईचा त्यांच्या शिक्षणाला फार विरोध होता. एकीकडे त्या त्यांना दिवसभर अभ्यासाला वेळ मिळू नये म्हणून घरकामे सांगून गुंतवून ठेवत असत, तर दुसरीकडे अभ्यास न केल्यामुळे गोपाळराव त्यांना ओरडत, मारत असत. यात बिचाऱ्या आनंदीबाई कात्रीत सापडत.

वडिलांच्या मृत्यूनंतर ते दोघे अलिबागला राहायला आले. तिथेही आनंदीबाईंचा अभ्यास चालूच होता. यामुळे त्या दोघांनाही सामाजिक टीकेला सामोरे जावे लागे. शिक्षणासाठी पोषक वातावरण मिळण्यासाठी गोपाळरावांनी अलिबाग, कोल्हापूर, भूज (गुजरात), कलकत्ता अशा निरनिराळ्या ठिकाणी आपली बदली करून घेतली. सर्वच ठिकाणी त्यांना समाजाचा रोष व विरोध पत्करावा लागला. त्याने ते निराश झाले आणि भारतात आनंदीबाईंना सहजपणे शिक्षण मिळणे कठीण आहे याची जाणीव होऊन त्यांनी तिला अमेरिकेत शिकावयास पाठवायचे ठरवले. दरम्यानच्या काळात अलिबागला राहत असताना त्यांना वयाच्या १४ व्या वर्षी झालेले मूल केवळ १५ दिवसाचे असताना दगावले. आनंदीबाईंच्या जीवनातील हा महत्त्वाचा टप्पा ठरला. स्त्रिया पुरुष डॉक्टरकडे जायला लाजतात, त्यामुळे कित्येक गरोदर महिला, बाळंतीण स्त्रिया आणि नवजात अर्भके यांचा उपचारांविना मृत्यू होतो हे वास्तव आनंदीबाईंच्या लक्षात आले. या घटनेनंतर त्यांनी स्वतःहून उच्च शिक्षण घेऊन डॉक्टर व्हायचे व देशातील महिलांच्या आरोग्यासाठी काम करायचे ध्येय निश्चित केले. कोल्हापुरात राहत असताना अमेरिकेतील ख्रिस्ती धर्म मंडळाचे प्रमुख मि. वाईल्डर यांच्याशी या दांपत्याची ओळख झाली. आपल्या पत्नीला शिकवायची इच्छा असून या देशात त्यासाठी अनुकूल वातावरण नाही, त्यामुळे अमेरिकेत येण्यास मदत

करावी अशा आशयाचे पत्र त्यांना गोपाळरावांनी लिहिले; परंतु त्यांनी ते नाकारले. काही काळानंतर गोपाळरावांचे हे पत्र अमेरिकेतील वृत्तपत्रात छापून आले. तेच पत्र तेथील 'रुसेल' या गावी वास्तव्यास असणाऱ्या मिसेस कार्पेंटर नामक महिलेच्या वाचनात आले. पुढे त्यांनी भारतातील आनंदीबाईंशी पत्रव्यवहार करून त्यांची मदत करण्याची इच्छा व्यक्त केली. अखेर ७ एप्रिल १८८३ या दिवशी आनंदीबाई अमेरिकेत जाण्यासाठी कलकत्ता बंदरावरील 'सिटी ऑफ बर्लिन' या बोटीत विराजमान झाल्या. ४ जून १८८३ रोजी त्यांनी अमेरिकेच्या भूमीवर पाय ठेवला व त्या मिसेस कार्पेंटर यांच्या घरी राहू लागल्या. त्यांनी पेन्सेल्व्हेनिया राज्यातील फिलाडेल्फिया शहरातील 'वुमेन्स मेडिकल कॉलेज ऑफ पेन्सेल्व्हेनिया' या वैद्यकीय महाविद्यालयात प्रवेश घेतला. अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीतही त्यांनी अभ्यासाची कास सोडली नाही. कष्टाच्या आणि जिद्दीच्या जोरावर अभ्यासक्रम दोन वर्षांत पूर्ण करून त्यांनी मार्च १८८६ मध्ये एम. डी. ही पदवी संपादन केली. ११ मार्च १८८६ रोजी त्यांचा पदवीदान समारंभ झाला. या पदवीदान समारंभाला गोपाळराव सुद्धा उपस्थित होते. अखेर ९ ऑक्टोबर १८८६ रोजी 'इट्सरिया' या बोटिने हे दांपत्य भारताकडे परत येण्यास निघाले. १६ नोव्हेंबर १८८६ रोजी ही बोट मुंबई किनाऱ्यावर येऊन पोचली. भारतात परत आल्यानंतर त्यांच्याकडे कोल्हापुरातील अल्बर्ट एडवर्ड हॉस्पिटल मधील स्त्री - कक्षाची जबाबदारी सोपवण्यात आली. अमेरिकेतील थंड वातावरण, गरम कपडे तसेच सकस अन्नाचा अभाव, कष्टमय जीवनाचा अतिरेक यामुळे आनंदीबाईंना क्षयरोगाने ग्रासले होते. त्यामुळे भारतात परत आल्यानंतर काही महिन्यांतच २६ फेब्रुवारी १८८७ रोजी वयाच्या अवघ्या बाविसाव्या वर्षी त्यांचे निधन झाले. आपल्या बुद्धिमत्तेचा आणि ज्ञानाचा उपयोग करून देशाची सेवा करण्याचे त्यांचे स्वप्न यामुळे अपूर्ण राहिले असले तरीही आनंदीबाईंनी त्या काळातील भारतीय स्त्रियांसाठी आदर्श उभा केला; जो आजही प्रेरणादायी आहे.

प्रा. सौ. प्रीती भिडे, गणित विभाग

प्रेम म्हणजे माया, ममता, प्रीति, आवड, प्रेम, समाधान आणि शांती. प्रत्येक व्यक्तीचं कोणावर तरी प्रेम असतेच. आपल्या मुलांवर, आपल्या कुटुंबावर प्रेम असते. आईचं प्रेम, माया तिच्या मुलांवर असते. ती निःस्वार्थी मनाने प्रेम करते. प्रत्येकाच्या मनात प्रेम भावना असते. एखादी पक्षिणी आपल्या पिलांना भरवतानाचे दृश्य आपण अनेकदा पाहतो. तो क्षण आपणास किती भारावून टाकतो! ते दृश्य तासन् तास बघतच राहावेसे वाटते. गाय तर भररस्त्यात वासराला दूध पाजत उभी राहते. कितीही घाई असली तरी लोक थांबून राहतात. तो मायेचा, वात्सल्याचा क्षण पाहत राहतात. आईबाबांना पाहताच बाळ धावत येते, तो क्षण... किती गोड! एवढेच नाही तर आपला जवळचा मित्र - मैत्रीणी भेटतात तो क्षणही असाच असतो. प्रेम तिथे मैत्रीत रूपांतरित होते आणि रस्त्यावरून चाललेल्या गायीच्या माथ्यावर हात लावून नमस्कार करतो तेव्हा तेच प्रेम भक्तीत मिसळते. असे हे प्रेम! प्रेमाला उपमा नाही म्हणतात; ते खरेच आहे.

प्रेम नेहमीच निःस्वार्थी भावनेने करावं. प्रामाणिकपणा, काळजी आणि विश्वास प्रेमाबरोबरच असतात. माणूस म्हणून आपण इतरांवर अवलंबून असतो. जरी आपण वेगवेगळे असलो तरी प्रेम आपल्या सर्वांना एकत्र ठेवते. आपल्या पालकांशी आपले जन्माआधी नाते जडलेले असते. आई - वडील आपल्यावर प्रेम करतात. बाळाला आईचा स्पर्श कळतो त्या क्षणापासून आपण प्रेम करू लागतो. हळूहळू हे प्रेम अनेक नात्यांमध्ये विस्तारत जाते आणि एक प्रेमकोश तयार होतो... शेवटी तो विश्वव्यापक होतो. 'वसुधैव कुटुंबकम्' ही विश्वात्मक प्रेमभावनाच आहे. प्रेम ही अत्यंत सुंदर भावना आहे म्हणून प्रत्येकाने ती भावना जगलीच पाहिजे. व्यक्तिगत, कौटुंबिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक दृष्टीने ही भावना उदात्त बनवली पाहिजे. आपल्या आयुष्यातील कोणत्याही नात्याचा, आधार प्रेम आहे. आपण स्वतः वर आणि आपल्या आजूबाजूच्या लोकांवर प्रेम करायला शिकले पाहिजे, हे एक सत्य आहे.

कु. रोशनी गोंडाल F.Y.BAF

निवडणूक आणि नागरिक

आधुनिक काळातील लोकशाही शासनव्यवस्थेचा आधारस्तंभ म्हणजे निवडणुका होय. निवडणूक ही प्रत्येक देशाची राजकीय रचना विकसित करण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. परिणामी देशाला एक मजबूत आणि स्थिर सरकार मिळत असते. निवडणूका सामान्यतः एका ठराविक मुदतीत (उदा. अमेरिकेत दर चार वर्षांनी, भारतात दर पाच वर्षांनी) आणि अतिशय सुरक्षित व निःपक्षपातीपणे आयोजित केल्या जातात. ती जबाबदारी निवडणूक आयोग पार पाडत असतो. थोडक्यात लोकशाही देशातील निवडणूका अत्यंत महत्वाच्या व निर्णायक असतात, कारण देश सहजतेने चालविणे आवश्यक असते. 'निवडणूक' या शब्दाचा अर्थ एखाद्या पात्र व्यक्तीची निवड करणे असा आहे. म्हणजे राज्यकारभार पाहण्यासाठी योग्य, सक्षम व पात्र असणाऱ्या व्यक्तीची निवड करणे होय. निवडणुकांचा इतिहास जरी खूप जुना असला तरी तो सध्याच्या काळात मानवी विकासाचा एक महत्त्वाचा भाग आहे. कोणत्याही निरोगी लोकशाहीसाठी काही विशिष्ट अंतराने निवडणूक प्रक्रिया होणे फार महत्त्वाचे आहे. भारताच्या संदर्भात विचार करता भारत हा जगातील सर्वांत मोठी लोकशाही असलेला देश म्हणून ओळखला जातो. त्यामुळे येथील निवडणुका खूप महत्त्वाच्या मानल्या जातात. तर येथील निवडणुकीची प्रक्रिया व स्तर या दोन बाबी अत्यंत महत्त्वाच्या आहेत. भारतातील निवडणूक प्रक्रियेचा विचार करता, स्वातंत्र्यानंतर 'भारतात दर पाच वर्षांनी सार्वत्रिक निवडणूका झाल्या. त्यातून निवडलेल्या शासनाने देशाच्या विकासाला गती देण्यासाठी महत्त्वपूर्ण कार्य केले आहे. भारतात निवडणूक प्रक्रिया राबवताना मतदारांचे प्रमाण प्रचंड असल्याने निवडणुका अनेक टप्प्यात घेतल्या जातात. सुरुवातीच्या काही वर्षांत निवडणूका सोप्या मार्गांनी होत जात होत्या; परंतु त्या खूप वेळखाऊ आणि खर्चिक होत्या. 1982 मध्ये पहिल्यांदाच भारतात केरळ राज्यामध्ये निवडणुकांसाठी इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशिन वापरल्या गेल्या. इलेक्ट्रॉनिक मशिनमुळे राष्ट्राचा वेळ व संपत्ती यांच्यामध्ये बचत होऊन निवडणुकांचे निकाल अचूक व अपेक्षित काळामध्ये येऊ लागले. त्या नंतरच्या निवडणूका सोप्या व पारदर्शक करण्यासाठी त्यांचा सतत वापर करण्यात आला. त्यामध्ये निवडणूक आयोगाने संशोधन करून अनेक सुधारणा घडवून आणल्या. त्याचा शेवटचा टप्पा म्हणजे आज निवडणुकांमध्ये व्हीव्हीपॅट मशीन आणली आहे. ज्यायोगे मतदाराला आपण दिलेले मत त्याच उमेदवाराला पडले आहे की नाही याची पडताळणी करता येते. भारतातील निवडणुकांच्या स्तराविषयी विचार करता असे दिसते की, केंद्र, राज्य, व स्थानिक अशा तीन स्तरावरती निवडणुका पार पडतात. राष्ट्राच्या जडणघडणीमध्ये या तीनही निवडणुका महत्त्वपूर्ण असतात. परंतु प्रत्येक राष्ट्र चालविण्यासाठी केंद्र सरकार महत्त्वाचे असते. त्यासाठी देशांमध्ये सार्वत्रिक लोकसभेच्या निवडणुका म्हणजेच केंद्रस्तरीय निवडणुकांना जास्त महत्त्व प्राप्त होते.

भारतात निवडणूक प्रक्रियेमध्ये अनेक वेळा सुधारणा घडवून आल्या आहेत. त्यापैकी एक महत्त्वाची सुधारणा 1989 साली झाली. 61 व्या घटनादुरुस्तीने भारतात पूर्वी असलेली मतदाराची वयाची अट बदलण्यात आली. मतदार होण्यासाठी पूर्वी जे वय वर्ष 21 पूर्ण असणे गरजेचे होते, त्यात बदल करून जे नागरिक वय वर्ष 18 पूर्ण केलेले आहेत त्यांना मतदार म्हणून मतदानाचा हक्क बहाल करण्यात आला. निवडणूक प्रक्रियेतील या बदलामुळे देशभरातून कोट्यवधी तरूणांना लवकरच मत देण्याची संधी मिळाली. भारतीय लोकशाहीच्या निवडणूक प्रक्रियेत केलेली ही एक क्रांतिकारी दुरुस्ती होती. लोकशाही आणि निवडणुका एकमेकांना पूरक मानल्या जाऊ शकतात. निवडणूकील मतदानाच्या अधिकाराचा उपयोग करून, नागरिक बरेच मोठे बदल घडवून आणू शकतात आणि यामुळे प्रत्येक नागरिकाला लोकशाहीत प्रगती करण्याची समान संधी मिळते. भारत हा एक लोकशाही देश असल्याने येथील लोक आपल्या पसंतीच्या उमेदवाराला मतदान करू शकतात म्हणजे खासदार, आमदार निवडू शकतात. एकूणच निवडणुकांशिवाय लोकशाहीची कल्पनाही केली जाऊ शकत नाही आणि लोकशाहीची शक्ती ही देशातील प्रत्येक नागरिकाला स्वतःला व्यक्त करण्याचे स्वातंत्र्य देते. देशाच्या विकासात आपले मोलाचे योगदान देते. असे असले तरीही बहुतांशवेळा असा प्रश्न विचारला जातो की, निवडणूकीची गरज आहे काय? जरी निवडणूका नसल्या तरी देशात शासन चालवता येते. परंतु इतिहासाने याची साक्ष दिली की, जेथे राज्यकर्ता, नेता किंवा उत्तराधिकारी निवडण्यात भेदभाव व जबरदस्ती झाली आहे, बळाचा किंवा गैरमार्गाचा वापर झाला आहे तो देश कधीच विकसित झालेला नाही. लोकशाहीत नागरिकांना स्वातंत्र्य आणि मानवी हक्क मिळतात. जगात कम्युनिझम, राजेशाही आणि हुकूमशाही अशा अनेक प्रकारच्या शासन व्यवस्था असल्या तरी लोकशाही या सर्वांपेक्षा श्रेष्ठ मानली जाते. कारण लोकशाहीमध्ये निवडणूकांच्या माध्यमातून लोकांकडे स्वतःचे सरकार निवडण्याची ताकद आहे. म्हणून लोकशाही देशातील प्रत्येक नागरिकाचे हे कर्तव्य आहे की, त्यांनी निवडणूकीत मतदान करून लोकशाहीचे रक्षण करावे. "मी मत न दिल्यास काय फरक पडेल"? असा विचार आपण बाजूला ठेवून जबाबदार नागरिक म्हणून मतदान केले पाहिजे.

छत्रपती शिवाजी महाराज

"छत्रपती शिवाजी महाराज" म्हटलं की आपसूकच "जय" असे उच्चार तोंडातून निघतात. महाराजांच्या मृत्यूला आता जवळपास ३५० वर्षांचा काळ उलटून गेला आहे. तरीही त्यांचे नाव तितक्याच आदराने घेतले जाते. महाराजांची मूर्ती डोळ्यासमोर दिसली की आपसूकच नजर त्यांच्या चरणांजवळ जवळ झुकते व हात आपोआप मुजरा करायला सरसावतात. कधी विचार केला आहे का, असे का घडते? ज्या राजाला आपण कधी पाहिले देखील नाही, तरी त्यांचे विचार आपल्याला का प्रेरित करतात? याचं कारण म्हणजे छत्रपती शिवाजी महाराज यांचे विचारच इतके महान होते की त्यांच्या विचारांच्या रूपात आजही कधी कधी त्यांचा साक्षात्कार होतो. "छत्रपती शिवाजी महाराजांसारखा राजा ना याआधी कधी झाला ना कधी होईल." ही उक्ती काही खोटी ठरणार नाही. ते खरच एक युगकर्ते होते. त्यांची विचारसरणी खूप श्रेष्ठ होती. त्यांच्या चाणाक्ष बुद्धीचा शत्रुलादेखील हेवा वाटायचा. महाराजांचे मातृप्रेम, रयतेबद्दलची आपुलकी, वडीलधाऱ्यांबद्दलचा आदर, तानाजी मालुसरेसारख्या सवंगड्यांप्रती असलेले मित्रप्रेम, परस्त्रीबद्दलचा आदर, स्वराज्याप्रती असलेली एकनिष्ठता, उत्कृष्ट विचार अशा खूप गोष्टी ते खरंच युगकर्ते असल्याचा दाखला देतात, छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या काळात मुलगा- मुलगी हा भेदच अस्तित्वात नव्हता. खरंतर महाराजांनाच ते आवडत देखील नव्हते. स्त्री ही पुरुषांसोबत हातामध्ये तलवार घेऊन लढायला तयार असायची, महाराजांची आई म्हणजेच राजमाता जिजाऊ त्या स्वतःच एक रणरागिणी होत्या. त्यांच्या विचारांचे बाळकडू छत्रपती शिवाजी महाराजांना बालपणापासूनच मिळाले होते.

स्वराज्याच्या रक्षणासाठी तोरणा, कोंढाणा यांसारखे भक्कम किल्ले बनविले. आरमार भक्कम करण्यासाठी विजयदुर्ग व सिंधुदुर्ग यांसारखे समुद्रामध्ये किल्ले बांधले. छत्रपती शिवाजी महाराज हे एक रयतेचा पित्याप्रमाणे सांभाळ करणार कनवाळू पिता होते, तर बंडखोर फितुरांना देहदंडाची शिक्षा देणार कर्तव्यकठोर, न्यायप्रिय राजाही होते. राजांना प्रजेच्या सुखापुढे, कल्याणापुढे स्वतःच सुख-दुःख, आराम कवडीमोल वाटायचा खरं तर छत्रपती शिवाजी महाराज ही केवळ एक व्यक्ती नाही तर ती एक विचारसरणी आहे. आपण काही अंशाने जरी ती अंगीकारू शकलो तरी समाज म्हणून आपण अधिक उन्नत व प्रगल्भ होऊ.

राजांच्या गळ्यात कितीही सोन्या- मोत्याचे अलंकार असले तरी आवर्जून कवड्याची माळ ते धारण करायचे. सारी सुखे त्यांच्या पायाशी लोळण घेत असतानाही ते स्वतःला उपभोगशून्य स्वामी मानयचे. राजा कसा असावा याचे जे वर्णन केले जाते, त्यामध्ये अगदी चपखलपणे कुठला राजा बसत असेल तर आपल्याला छत्रपती शिवाजी महाराजांचेच नाव घ्यावे लागते. शिवछत्रपतींच्या चरित्राकडे पाहताना देदीप्यमान अशा त्यागाची, अतुलनीय धैर्याची, प्रजेचा सांभाळ करणाऱ्या प्रजाहितदक्ष राजाची, विज्ञाननिष्ठ साधकाची, सर्वधर्म-समभावाची, परधर्म सहिष्णु असलेल्या प्रगल्भ प्रशासकाची अशी किती तरी रूपे आपल्या नजरेसमोर तरळतात.

छत्रपती शिवाजी महाराजांना आपण जेव्हा युगकर्ते म्हणतो तेव्हा शिवछत्रपतींच्या जन्मापूर्वीचे युग कसे होते आणि शिवछत्रपतींच्या राज्यकारभारातून नेमके कोणते युग सुरु झाले, हे पाहावे लागते. शिवरायांनी कुणालाही वतने दिली नाहीत. वतनदारी पद्धत बंद करून वेतन सुरु केले. वतनदारांना वेतनदार बनविण्याचे परिवर्तन कल्पनातीत आहे. शिवछत्रपतींच्या समकालीनांच्याच नव्हे तर त्यांच्या नंतर येणाऱ्या काळातही परिवर्तन खूप वेगळे आणि विचारपूर्वक केलेले होते हे दिसून येते. वतनदारांना त्यांच्या वतनामध्ये सारा गोळा करण्याचा पूर्ण हक्क मिळत असे. त्याचा अनेक वेळा दुरुपयोग होत असे. वतनदारांमुळे राजा थेट प्रजेपर्यंत पोहोचू शकत नव्हता. त्या मार्गात वतनदारीची पोलादी भिंत उभी असायची. वतनदारांचे अन्याय, अत्याचार राजापर्यंत पोहोचत नसायचे. त्यामुळे राजा हा जनतेचा प्रगल्भ प्रतिनिधी बनायला हवा असेल तर वतनदारांच्या मध्यस्थांचा वर्ग नाहीसा केला पाहिजे, या बिनतोड विचारातून वतनदारी पद्धत बंद करण्याचा क्रांतिकारी निर्णय त्यांनी घेतला. आपल्या सैनिकांचा पोशाख कसा असावा, यावर त्यांचे खूप स्पष्ट निर्देश होते. तो जलद हालचाली करण्यासाठी व लांबवर प्रवास करण्यासाठी योग्य, पूरक असावा, यादृष्टीने तो बनवले होता. सैनिकांना लढाई नसतानाही सातत्यनि प्रशिक्षण देण्यासाठी काही लष्करी तळ उभे केले होते. त्यात शस्त्रास्त्रांचे, तोफांचे व नंतरच्या काळात बंदुका चालवण्याचे प्रशिक्षण देण्याची सोय होती. बदलत्या काळानुसार शस्त्र बदलणार आहे याची जाणीव त्यांना होती. शत्रूकडे अजून ज्यांचा विचार झाला नसेल अशी शस्त्रास्त्रे आपल्याकडे असावीत, यासाठी महाराज आग्रही असायचे. गडबांधणीचे शास्त्रशुद्ध ज्ञान पोर्तुगीजांकडून शिकण्याची दूरदृष्टी महाराजांकडे होती. म्हणूनच समकालीन राजांच्या तुलनेत महाराजांची गडबांधणी अधिक शास्त्रशुद्ध व सामरिकदृष्ट्या अधिक व्यूहचरणात्मक होती. प्रत्येक गडावर बाराही महिने पिण्याच्या पाण्याची सोय, बाजारपेठ व इतर गरजेच्या गोष्टी या सगळ्या सुविधा होत्याच. पण हा गड प्रत्यक्ष लढाईच्या वेळी शत्रूशी लढण्यासाठी एक वर्षापेक्षा अधिक काळा उपयोगी पडला पाहिजे, अशी त्यांची व्यूहचरणाची होती. अशा उच्च विचारांचे छत्रपती शिवाजी महाराज एक युगकर्ते होते.

भारत : एक महासत्ता

आपण विसाव्या शतकातून एकविसाव्या शतकाकडे वाटचाल करायला लागल्यानंतर आणि विशेष करून गेल्या काही वर्षांमध्ये जेव्हापासून भारतामध्ये भारत सरकारने मेक इन इंडियाचा नारा जाहीर केला आहे. तेव्हापासून भारत एक महासत्ता बनणार किंवा बनू शकतो याविषयी अधिक बोलले जात आहे. भारताकडे प्रचंड मोठ्या प्रमाणात मनुष्यबळ आहे आणि ते मनुष्यबळ देखील तरुणांचे मनुष्यबळ, लोकसंख्या अभ्यासक असं म्हणतात की, "ज्या देशाकडे तरुणांची संख्या जास्त असते त्या देशाला महासत्ता मानणे अतिशय सोपे असते."

आपण विसाव्या शतकाला निरोप देऊन आपण एकविसाव्या शतकाकडे वाटचाल केलेली आहे. या एकविसाव्या शतकाकडे वाटचाल करित असताना भारताने आखलेली ध्येयधोरणे ही साहजीकच जागतिक पातळीवर विचार करायला लावणारी आहेत. आत्ताच्या घडीचा जर भारताचा आपण विचार केला तर भारत मिडल पॉवर म्हणून आपली एक नवी ओळख तयार करताना दिसत आहे. जगाचा जर आपण विचार केला तर भारताकडे असणारी नैसर्गिक साधनसंपत्ती आणि तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रामध्ये होत असलेली प्रगती यांच्या जोडीला संरक्षण क्षेत्रात, अवकाश क्षेत्रात भारताने केलेली सध्याची कामगिरी पाहिली किंवा मोहिमा पाहिल्या तर नक्कीच भारत आर्थिक महासत्ता बनवू शकतो असे सर्व चित्र दिसत आहे. आपले भारतीय शास्त्रज्ञ नवनवीन तंत्रज्ञान विकसीत करित आहेत. खूप मागे जायचे म्हटले तर पोखरणमध्ये अणू स्फोटाची जी मालिका भारताने घडवून आणली त्या मालिकेतून आम्ही देखील संरक्षण क्षेत्रामध्ये कमी नाही हेच अवघ्या जगाला दाखवण्याचा प्रयत्न केला. त्याचबरोबर संगणक क्षेत्रातील मागासलेपणा दूर करण्यासाठी भारताने निर्माण केलेला परम संगणक अवघ्या जगाला हेच सांगू पाहत आहे. आम्ही कोणत्याच पातळीवर तुमच्यापेक्षा कमी नाही, त्याचबरोबर कोरोना काळामध्ये कोरोनावरील गुणकारी लस भारताने सिद्ध केली. या सर्व कामगिरी व्यतिरिक्त अंतराळाच्या क्षेत्रात किंवा चंद्रावर देखील भारताचा तिरंगा डौलाने फडकत आहे. सर्जिकल स्ट्राइक सारख्या घटना 'इट का जवाब पत्थर से' हे अवघ्या जगाला सांगू पाहत आहोत.

थोडक्यात काय तर पूर्वी पाश्चात्य देशांच्या तंत्रज्ञानावर अवलंबून असणारा भारत आता राहिलेला नाही. आता एक स्वयंपूर्ण भारत मेक इन इंडियाचा नारा देणारा भारत; की जो सर्व गोष्टी आपल्या देशामध्येच तयार करण्यावर भर देत आहे. या दिशेने देशातील वैज्ञानिक, संशोधक, विचारवंत, अभ्यासक, शिक्षणतज्ज्ञ सर्वच त्यासाठी झपाटल्यागत काम करत आहेत. माजी राष्ट्रपती ए. प. जे. अब्दुल कलाम यांनी भारत महासत्ता बनणार असे जे स्वप्न पाहिले होते, ते स्वप्न सत्यात उतरवण्यासाठी अहोरात्र मेहनत करत आहेत. सर्वात महत्वाचे म्हणजे देश महासत्ता बनवण्यासाठी अन्नधान्यांमध्ये स्वयंपूर्ण असावा लागतो आणि आपल्या भारत देशाचा जर आपण विचार केला तर आपण याबाबतीमध्ये आपण नशीबवान आहोत. कारण आपला भारत हा कृषिप्रधान देश आहे. या सर्व जमेच्या बाजूला पाहता महासत्ता बनण्यासाठी लागणाऱ्या सर्व जमेच्या बाजू आपल्या भारत देशाकडे आहेत. गरज आहे ती फक्त आजच्या तरुण पिढीला योग्य दिशेने पुढे घेऊन जाण्याची. तसे झाले तर नक्कीच भारत महासत्ता बनू शकतो. यासाठी आजच्या तरुण पिढीला दिशादर्शन देणे अतिशय गरजेचे आहे

भारत महासत्ता अगदी १००% बनेल; पण यासाठी सर्व भारतीयांमध्ये एक चेतना निर्माण करणे अतिशय गरजेचे आहे आणि आता ती वेळ आलेली आहे. सर्व भारतीयांमध्ये आपण महासत्ता बनू शकतो हा संदेश पोहोचायला हवा आणि हा विचार लवकरात लवकर पोहोचेल तितक्या लवकर आपण आर्थिक महासत्ता बनणार यात शंकाच नाही.

सिद्धी सुहास माने, तृतीय वर्ष कला

पुस्तक परिचय

संगीत देवबाभळी

आज आपण स्त्री चळवळींचा कितीही उदो - उदो करत असलो तरी समाज व्यवस्था ही पितृसत्ताक आहे हे ज्वलंत वास्तव नाकारता येत नाही काहीशे वर्षांपासून पितृसत्ताक समाज व्यवस्था ही अधिक गडद होत आली आहे, तरीही त्या काळी तुकाराम महाराजांची पत्नी आवलाईने या व्यवस्थेचे कधी दडपण घेतले नाही ती आपल्या प्रापंचिक, सामाजिक जीवनात अतिशय कणखर आणि कठोर वृत्तीनेच वागली यामागे आपल्या स्त्रित्वाचं अस्तित्व तिनं अधिक ठसठशीत केले. परंतु तिचे तुकारामांशी वैचारिक संघर्ष कधीच नव्हता. आपला संसार उद्धवस्त तर होणार नाही ना? हीच भिती आवली सारख्या सामान्य गृहिणीच्या मनात घर करून होती त्या भितीपोटीच तिला विठ्ठलाला कधीच समजून घेता आले नाही आणि लखुबाईचा अट्टाहास यासाठी की आवलीने विठ्ठलाला समजून घ्यावं त्याचा इतका द्वेष, तिरस्कार तिने करू नये कारण जरी विठ्ठल आणि लखुबाई यांच्यामध्ये काही प्रमाणात रुसवे - फुगवे असले तरी एका परस्त्रीने आपल्या पतीचा या प्रकारे राग करणं त्याला शिव्याशाप देणं तिला मुळीच पटत नव्हतं आणि याच वैचारिक द्वंद्वतातून निर्माण झालेली त्या दोघींची मैत्री प्राजक्त देशमुख यांनी 'संगीत देवबाभळी' या नाटकाच्या माध्यमातून अतिशय सुंदर पद्धतीने मांडली आहे.

प्राजक्त देशमुख यांचा जन्म हा १८८५ सालचा . ते नाशिकमधील एक प्रसिध्द व्यावसायिक होते. परंतु त्यांची ओळख मात्र एका व्यवसायिकापुरती मर्यादित नसून अवघ्या महाराष्ट्रात एक उत्कृष्ट कवी आणि लोकप्रिय नाट्य दिग्दर्शक तसेच एक अभिनेता म्हणून त्यांची ख्याती आहे. अश्वमेध थिएटरच्या माध्यमातून त्यांनी 'सहर', 'पाणीपुरी', 'मिड नाईट शो', 'वन्स अपोन अ टाईम' यांसारख्या एकांकिकामधून अभिनय तसेच दिग्दर्शन केले. दत्ता पाटील लिखित 'हंडाभर चांदण्या' या नाटकात भूमिका बजावत असतानाच प्राजक्त देशमुख यांनी एका चित्रपटासाठी स्वतःला तुकाराम महाराजांच्या अभ्यासात वाहून घेतलं. घरात वारीची परंपरा असल्याने आजोबांकडून आलेला विठ्ठल भक्तीचा वारसा, हरिपाठाचे बाळकडू यातून संत साहित्याची त्यांना ओढ लागली. यातूनच त्यांच्या कल्पनेत 'देवबाभळी'चा प्रवेश झाला. या नाट्यसंहितेत प्राजक्त देशमुख यांनी स्त्रियांच्या भावविश्वाचे जे चित्रण केलयं त्यामध्ये वैचारिक द्वंद्व ठळकपणे जाणवतं.

संत तुकारामांची पत्नी आवलाई, तिच्या पायात बाभळीचा काटा घुसतो आणि तो काटा साक्षात विठ्ठल काढतो ही एक आख्यायिका ! परंतु या आख्यायिकेला एक नवे वळण व स्वरूप देत लेखक व दिग्दर्शक प्राजक्त देशमुख यांनी 'देवबाभळी' एका साच्यात उतरवली. काटा काढल्यानंतर गरोदर आवलीच्या सेवेसाठी विठ्ठल लखुबाईला म्हणजे त्यांच्या पत्नीला तिच्या घरी पाठवतात. या दोघींमध्ये उलगडत जाणारा संवाद म्हणजेच संगीत देवबाभळी. ज्यांना संत तुकाराम, विठ्ठल, विठ्ठल पत्नी रखुमाई, कृष्ण यांसारखे संदर्भ ज्ञात असतील त्यांच्यासाठी हे नाटक एक वेगळा अनुभव ठरू शकेल. ज्यांना या गोष्टी माहीत नाहीत त्यांच्यासाठी हे नाटक सामान्य व असामान्य स्त्रियांच्या जगण्यातील कथा मांडते. आवली आपला नवरा कायम विठ्ठलाच्या भक्तीसाठी आपल्या संसाराकडे व आपल्याकडे दुर्लक्ष करत असल्यामुळे ती नेहमी विठ्ठलाला दोष देत राहायची, तर देवरूपी विठ्ठल पत्नी लखुबाईची स्थिती सारखीच होती. विठ्ठलाचे आपल्या भक्तांप्रती प्रेम व त्याचे संसाराकडे होणारे दुर्लक्ष या गोष्टींमुळे लखुबाई विठ्ठलावर रुसून वनात गेलेली असते. तरीही पतीच्या प्रेमासाठी व आदरासाठी ती विठ्ठलाच्या शब्दाखातर आवलीच्या सेवेसाठी रूजू होते. तेव्हा तिला आणखी काही गोष्टी अनुभवास येतात. आपल्या पतीमुळे आपल्याच संसाराची वाताहत होत नाही, तर या आवलीच्या संसाराचीही दशा झाली आहे. तरीही आपल्या पतीवर कोणी बोट उचललेले तिला सहन होत नव्हतं आणि इथे तर लखुबाई दिवसरान्न आपल्या पतीला मिळणारे शिव्याशाप ऐकून घेत होती. एका प्रसंगात आवलीचे शिव्याशाप लखुबाईच्या सहनशक्ती पलीकडे जातात आणि ती आवलीला विचारते, "तू का एवढी विठ्ठलाचा राग करतेस गं बाई? त्यावर आवली स्वतःच्याच नकळत लखुबाई समोर व्यक्त होत जाते, यातूनच पुढे त्यांची मैत्री आकारास येते.

या कथेपलिकडे जाऊन हे नाटक स्त्री मनातील दुःखाचा वेध घेते आणि समाजासमोर स्त्री मनाचे विविध पदर उलगडते रखुमाईच्या जागी आजच्या समाजातील एखादी नावलौकिक स्त्री आणि आवली म्हणून एक सामान्य स्त्री आणा आणि मग या नाटकाकडे पाहा. तुमच्या नक्कीच लक्षात येईल की दोन्ही स्त्रियांच्या आपल्या संसाराप्रती तक्रारी ह्या सारख्याच असतात. यावरून स्त्री मनाची ही व्यथा आजची नसून ती पूर्वापार चालत आल्याचे कळते. या नाटकाला जेव्हा आपण या नजरेतून पाहतो तेव्हा ते आपल्याला आपलंसं वाटतं, म्हणूनच आवली आणि लखुबाई यांतील होणारे संवाद त्यांना आपलंसं करतात. एका प्रसंगामध्ये

जेव्हा लखुबाई आवलाईला विचारते, "तू शेवटचं कधी पावसात भिजली होतीस? आनंदानं पाऊस कधी अंगावर घेतला होतास?" तेव्हा त्यांना स्वतःच्या अस्तित्वाची जाणीव तर होतेच पण एक स्त्री म्हणून तो जगण्यातला एक आत्मिक आनंद अगदी किरकोळ नगण्य गोष्टींतूनही वाटणारं परमसुख त्यांनी कधीच अनुभवलं नाही, हौसेन आनंदाचे क्षण मुक्त हस्ताने कधी उधळलेच नाही हा सगळा भावभावनांचा साचलेला डोह आवली लखुबाई समोर रीता करते तेव्हा आवलीच्या आणि लखुबाईच्या मनातील ही खंत अधिक गडद होते. तितकीच मनाच्या कोपण्यात संसाराप्रती असलेली ओढ अधिक अस्वस्थ करते त्या अस्वस्थतेमधून प्रापंचिक सुखाची अभिलाषा जन्म घेते. तेव्हा आवली लखुबाईला म्हणते की, "असं सगळं सोडून थोडचं जायचं असतं, घरावर रुसून निघून गेलं आणि परत यायची इच्छा झाली आणि त्यावेळी घरच जाग्यवर नसलं तर? माणूस विसरून जाईल इतका अबोला बरा नाही पाऊस येवो न येवो आपण आपल्या वाटणीचं नांगरत राहावं." या दोन्ही टोकाचं भावविश्व प्रत्येक स्त्रियाच्या मनात पाहायला मिळत. कधी प्रपंचाविषयी उद्विग्नता तर कधी ओढ या दोन्ही भावनांचा सुंदर मिलाफ फक्त स्त्रियाच्या मनातच मिळून येतो, याचे चित्रण प्राजक्तदेशमुख यांनी नाट्यसंहितेत केल्यामुळे ही नाट्यसंहिता एका महत्तम उंचीवर पोहोचलेली आहे. या नाट्यसंहितेतील भावनांचे विभोर दर्शन प्रत्येक पात्राला जिवंत करतं, इतकेच नव्हे तर ते समोरच्या प्रेक्षकाला अंतर्मुख करून त्याच्या भावनांशी तादात्म्य पावतं.

लेखक व दिग्दर्शक तसेच एक अभिनेते असलेले प्राजक्त देशमुख यांनी खूप कमी वयात एका वेगळ्या धाटणीचं नाटक प्रेक्षकांच्या भेटीला आणलं. 'देवबाभळी'च्या यशामागे प्राजक्त सोबत आवली म्हणजेच शुभांगी सदावर्ते आणि लखुबाई म्हणजेच मानसी जोशी यांचा देखील तेवढाच सहभाग आहे म्हणूनच देवबाभळी हे जेवढं प्राजक्त देशमुख यांचं आहे तेवढच ते वठवणाऱ्या आवलाई व लखुबाई यांचं देखील आहे. अशा प्रकारे एका बाभळीच्या काट्यापासून सुरू झालेला हा प्रवास प्रेक्षकांना माणसातले देवपण आणि आणि देवातले माणूसपण दाखवून देतो!

कु. सिद्धी राजेंद्र कांबळे, प्रथम वर्ष कला

- @ जिभेचं वजन खूप कमी असतं; पण तिचा तोल सांभाळणं खूप अवघड असतं..
- @ जेव्हा लोक तुमची नक्कल करू लागतील तेव्हा समजावं की, तुम्ही जीवनात यशस्वी झालात.
- @ पावसाळ्यात लावलेलं झाड हिवाळ्यापर्यंत जपलं की पुढचे सगळे उन्हाळे ते आपल्याला जपतं.
- @ मनासारखं कोणालाही जगत येत नसतं, परिस्थितीनुसार जगायला शिकविणारे शास्त्र म्हणजे अध्यात्म.
- @ वर्तन ही अशी शिडी आहे की जिच्यावरून तुम्ही मनातही उतरू शकता आणि मनातूनही.
- @ माणसाचे दोन गुरु असतात. एक अनुभव आणि दूसरा कर्म. हे दोघेही सोबत राहतात. कर्म हे लढायला शिकवते आणि अनुभव हा जिंकायला शिकवत असतो.
- @ किंमत पैशाला कधीच नसते, किंमत पैसे कमावताना केलेल्या कष्टाला असते.
- @ संघर्षमय जीवन स्वतःच्या जिद्दीवर जगायला शिकावे.
- @ काही लोकांचं बोलण्यातच कर्तृत्व असतं, तर काही लोकांचं कर्तृत्व बोलत असतं.
- @ जसा श्वास हा जीवन जगायला गरजेचा असतो तसाच विश्वास हा आयुष्य जगायला तेवढाच गरजेचा असतो.
- @ अहंकाराच्या बंगल्यात कधी जायचं नाही आणि माणुसकीच्या झोपडीत जायला कधी लाजायचं नाही.
- @ सूर्य हा बुडताना दिसतो पण तो कधीच बुडत नाही, त्याचप्रमाणे उमेद, विश्वास आणि कष्ट ज्याच्याजवळ आहे तो कधीच अपयशी होऊ शकत नाही.

संकलन : कु. अवंती अविनाश जाधव, द्वितीय वर्ष कला

शैलेश रमेश डोळस स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स उद्घाटन समारंभ

दिनांक २६ जानेवारी २०२४

उद्घाटक : श्रीम. रोहिणी रमेश डोळस

प्रमुख अतिथी : मा. आमदार भास्करशेठ जाधव

प्रमुख उपस्थिती : मा. आमदार राजनजी साळवी

आमच्या महाविद्यालयाचा माजी विद्यार्थी श्री. शैलेश रमेश डोळस यांनी न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा संचालित कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयात क्रीडा संकुल व्हावे यासाठी रु. ६७,५०,०००/- ची देणगी दिली. या देणगीमधून

शैलेश रमेश डोळस स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स ही इमारत बांधण्यात आली.

या देणगीबद्दल शैलेश आणि त्याच्या कुटुंबियांचे न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा व कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजाच्या वतीने

हार्दिक आभार!

उद्घाटन प्रसंगी उपस्थित मान्यवर

उद्घाटन हस्ते श्रीम. रोहिणीताई डोळस

फलक अनावरण हस्ते मा. आ. भास्करशेठ जाधव

फलक पूजन सौ. प्रमिला जठार

वास्तु प्रवेश शुभारंभ हस्ते मा. आ. राजनजी साळवी

वास्तु प्रवेश उद्घाटन श्रीम. रोहिणीताई डोळस

रूसा अनुदानातून प्राप्त Multigym चा शुभारंभ हस्ते मा. जयवंतभाऊ शेटये

रूसा अनुदानातून प्राप्त टेबल टेनिस चा शुभारंभ हस्ते मा. प्रसन्न शेटये

गॅलरीचे उद्घाटन
हस्ते शैलेशचे कुटुंबीय

मा. आ. भास्करशेट जाधव यांचा सत्कार करताना
मा. जयवंतभाऊ शेटये

मा. आ. राजनजी साळवी यांचा सत्कार करताना
मा. जयवंतभाऊ शेटये

श्री. शैलेश डोलस याचे स्वागत करताना
मा. जयवंतभाऊ शेटये

लांजा व्यापारी संघाचे अध्यक्ष मा. प्रसन्न शेटये याचे स्वागत करताना
संस्थाध्यक्ष मा. जयवंतभाऊ शेटये

श्रीम. रोहिणीताई डोलस यांचा सत्कार करताना
मा. आमदार राजनजी साळवी

श्री. शैलेश डोळस व सौ. पुजा डोळस यांचा सत्कार करताना
मा. आमदार भास्करशेठ जाधव

प्रास्ताविक करताना संस्थेचे संचालक
मा. महंमदशेठ रखांगी

मनोगत व्यक्त करताना राजापूर-लांजा- संगमेश्वर विधानसभा मतदार
संघाचे मा. आमदार डॉ. राजनजी सालवी

प्रमुख अतिथी म्हणून विचार व्यक्त करताना गुहागर विधानसभा
मतदार संघाचे मा. आमदार भास्करशेठ जाधव

मनोगत व्यक्त करताना स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्ससाठीचे देणगीदार
व माजी विद्यार्थी श्री. शैलेश डोळस

महाविद्यालयाच्या माजी विद्यार्थी असोसिएशनच्या वतीने गौरव

श्री. शैलेश डोळसचे वर्ग मित्र

उपस्थित मान्यवर

तृतीय वर्ष कला मराठी विभाग

तृतीय वर्ष विज्ञान रसायनशास्त्र विभाग

तृतीय वर्ष विज्ञान गणित विभाग

तृतीय वर्ष विज्ञान संगणकशास्त्र विभाग

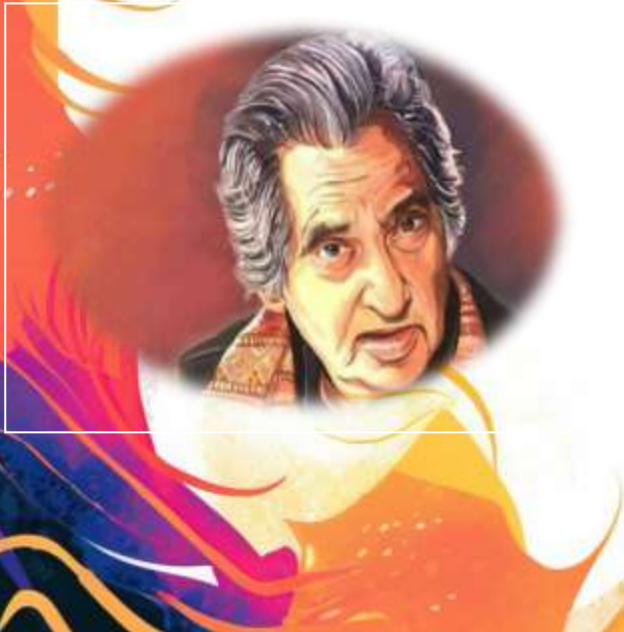
तृतीय वर्ष वाणिज्य – अकौंटन्सी व फायनान्स विभाग

हिन्दी विभाग

मैं तूफ़ानों में चलने का आदी हूँ..
तुम मत मेरी मंजिल आसान करो..
हैं फूल रोकते, काटें मुझे चलाते..
मरुस्थल, पहाड़ चलने की चाह बढाते..
सच कहता हूँ जब मुश्किलें ना होती हैं..
मेरे पग तब चलने में भी शर्माते..
मेरे संग चलने लगे हवायें जिससे..
तुम पथ के कण-कण को तूफ़ान करो..
मैं तूफ़ानों में चलने का आदी हूँ..
तुम मत मेरी मंजिल आसान करो..

कवि - गोपालदास नीरज

विभागीय संपादक
डॉ. राहुल मराठे

ई-लर्निंग में अध्यापक और छात्रों की भूमिका

ई-लर्निंग, जिसे इलेक्ट्रॉनिक लर्निंग या डिजिटल शिक्षा भी कहा जाता है, विद्यार्थियों और शिक्षकों के सीधे शिक्षा की नई दिशा में एक महत्वपूर्ण कदम है। इस तकनीकी युग में, जहां सब कुछ डिजिटल हो रहा है, विद्यार्थियों और शिक्षकों को ई लर्निंग का सही से उपयोग करना महत्वपूर्ण है। इसके साथ ही, ई-लर्निंग में अध्यापक और छात्रों की भूमिका भी बहुत महत्वपूर्ण होती है। अध्यापक ई-लर्निंग के माध्यम से शिक्षा प्रदान करते हैं और इसमें उनकी भूमिका अत्यधिक महत्वपूर्ण है। वे नए तकनीकी साधनों को सीखने और उन्हें शिक्षा के क्षेत्र में उपयोग करने के लिए समर्थ होना चाहिए। इन्हें विभिन्न डिजिटल प्लॉटफॉर्म और ऑनलाइन टूल्स का परिचय होना चाहिए ताकि वे अध्यापन की शैली को बेहतर बना सकें। अध्यापकों को छात्रों के साथ सकारात्मक और सहयोगी रिश्ते बनाए रखने के लिए भी नए तरीके सिखने की आवश्यकता होती है।

ई-लर्निंग में अध्यापकों को छात्रों की रुचियों और अभिरूचियों को समझने की क्षमता होनी चाहिए ताकि वे सुधारित और व्यक्तिगतपूर्ण पाठ्यक्रम तैयार कर सकें। अध्यापकों को छात्रों को व्यक्तिगत सहायता प्रदान करने और उनके सवालों का समर्थन करने के लिए तैयार रहना चाहिए। उनको अपनी भूमिका में एक और महत्वपूर्ण पहलु है उनकी नैतिक जिम्मेदारी, उन्हें यह सुनिश्चित करना चाहिए कि उनका उपयोगकर्ताओं की गोपनीयता और सुरक्षा के प्रति ध्यान रखा जा रहा है। नए सॉफ्टवेयर, ऑनलाइन साधनों, इंटरनेट से जुड़े तकनीकी योजनाओं का प्रभावी तरीके से प्रयोग करना चाहिए।

छात्रों की भूमिका भी ई-लर्निंग में अत्यंत महत्वपूर्ण है। वे स्वयं से अधिक सक्रिय भूमिका निभाते हैं और अपने अध्ययन को स्वयं नियंत्रित करने की क्षमता प्रदर्शित करते हैं। ई-लर्निंग में छात्रों को अधिक आत्म निर्भर बनाने का मौका मिलता है। वे अपनी शिक्षा के समय के अपनी प्राथमिकताओं के अनुसार आयोजित कर सकते हैं। इसके लिए उन्हें अधिक स्वायत्तता मिलती है और वे सीधे रूप से अपने अध्ययन को प्रबंधित कर सकते हैं।

छात्रों को ई-लर्निंग के माध्यम से तकनीकी दक्षता मिलती है। जो आज की डिजिटल युग में आवश्यक है। उन्हें ऑनलाइन संसाधनों का सही तरीके से उपयोग करना सिखाया जाता है, जिससे उनकी तकनीकी समझ और कौशल के सुधार होती है। छात्रों की सकारात्मक भूमिका यहाँ तक महत्वपूर्ण है कि वे अपने साथी छात्रों के साथ भी सहयोग कर सकते हैं। ऑनलाइन ग्रुप डिस्कशन, कम्प्युनिटी फोरम्स, और कला साझेदारी के माध्यम से वे अपने अनुभवों और ज्ञान की बाँट सकते हैं, जिससे सामूहिक शिक्षा का आत्मसात किया जा सकता है। ई-लर्निंग में अध्यापक और छात्रों की भूमिका साथ में काम करके एक समृद्ध और सहयोगी शिक्षा प्रणाली को स्थापित कर सकती है। अध्यापकों का सही दिशा में मार्गदर्शन करना और छात्रों को उनके लक्ष्यों की प्राप्ति में मदद करना हमेशा महत्वपूर्ण- होता है, जो एक सशक्त और सुतिकारीत समाज की दिशा में हमें तो आगे बढ़ा सकता है।

ई-लर्निंग के माध्यम से छात्रों को तकनीकी कौशल मिलते हैं जो उन्हें आने वाले कल में बेहतर पेशेवर जीवन के लिए तैयार करते हैं। वे अपने कंप्यूटर और इंटरनेट का सही तरीके से उपयोग करना सीखते हैं

और इसे अच्छी तरह से समझते हैं। यह उन्हें डिजिटल जगत में सबसे आगे बढ़ने में मदद करता है, जिससे वे नए और विशिष्ट क्षेत्रों में आत्मनिर्भर बन सकते हैं। छात्रों को अपनी अध्ययन सामग्री को स्वयं प्रबंधित करने का अवसर मिलता है और इससे उनकी स्वतंत्रता बढ़ती है। वे अपने आत्म-नियंत्रण के साथ समझदारी से अध्ययन कर सकते हैं और अपने रूचियों को बढ़ाकर उनके अनुसार विषयों का अध्ययन कर सकते हैं।

ई-लर्निंग के माध्यम से अध्यापक और छात्र एक-दूसरे के साथ सकारात्मक रूप से संवाद कर सकते हैं, जो उनके अध्ययन को और भी गहरा बना देता है। इसके माध्यम से छात्रों का विचार विनम्रता से व्यक्त करने का अवसर मिलता है और वे अपने अभिप्रेत विचारों को साझा कर सकते हैं। ई-लर्निंग में अध्यापक और छात्रों की भूमिका न केवल शिक्षा के क्षेत्र में एक नए दौर की शुरुआत का प्रतीक है, बल्कि यह एक समृद्ध और सहयोगपूर्ण समाज की दिशा में हमें आगे बढ़ा सकता है। यह नई पीढ़ियों को एक अद्वितीय और गुणवत्ता भरी शिक्षा प्रणाली के साथ संपर्क करने का अवसर प्रदान कर रहा है, जो भविष्य में शिक्षा की दृष्टि से नई संभावनाओं की ओर जा सकता है।

- प्रथमेश संतोष निवदेकर

तृतीय वर्ष संगणक शास्त्र

कथा अनुवाद

चिड़िया

कहीं जगह ही नहीं थी। किराएदारों को ही नहीं बल्कि चिड़ियों के दृष्टि से भी यह रहनुमा मकान अच्छा नहीं था। बहुत दिन हो गए चिड़िया इस घर में आई थी फिर निराश होकर लौट गई। चिड़िया ने पूरे घर की अच्छी तरह से तलाशी की अपना आशियाना बनाने जैसी यहां कोई जगह नहीं है ऐसा सोचकर बड़े निराश होकर भी चले गए होंगे। अब उनका खिड़कियों से आना-जाना बंद हो गया। अब उनकी बातें सुनाई देना रुक गया। मेरा छोटा सा मकान फिर से शांत हो गया।

चार दिन यूं ही बीत गए। मेरे घर में एक अलमारी थी और उसके पास खिड़की भी। दीवार से लगी अलमारी किताबों से भरी थी। मेरा चित्र खींचने का फलक भी उसके सामने ही पड़ा था। एक चिड़िया के युगल ने वहीं पर अपना डेरा जमाना शायद सोचा होगा। बहुत जल्दी उन्होंने अपना काम भी शुरू कर दिया था। बिस्तर पर लेटे-लेटे मैं वह काम देख रहा था। एक चिड़िया बाहर निकलते आते हुए एक धागा लेकर चली आती फिर फलक के नीचे वे दोनों घुस जाते कभी तकिया के पास होने वाली खिड़की पर दो मिनट के लिए विश्राम करते और न जाने अपनी छोटी-छोटी ध्वनि में एक दूसरे के साथ क्या कहते। बाहर धूप इतनी ज्यादा थी इसलिए वह कभी-कभी अपनी चोंच में से गहरी सांस लेकर चुप रहा करते थे। उनका काम बीच में न रुका न अधूरा रहा।

फलक के नीचे से कब वह काम पूरा होता हुआ सामने चलाया पता तक नहीं चला। अब मादा चिड़िया कहीं दिखाई नहीं देने लगी सिर्फ उनका पति अकेला ही खिड़कियों पर बैठा रहता था मुझे लगा कि उनके घर पूरा हो गया होगा। मैं बेहद खुश था।

कई दिनों के इंतजार के बाद मेरे कानों पर एक चिहुक गूजी जो नन्ही चिड़िया की थी। अब मादा चिड़िया घोंसले में ही रहने लगी तो उसका पति काम करने निकला वह बाहर से आता अपने चोंच में दाना लेकर उन दोनों को खिलाता, यह दृश्य देखने में बेहद अच्छा लगता है। अब वह मादा चिड़िया भी बाहर जाने लगी परंतु जल्दी ही घर वापस चली आती। बाहर से आने वाली मां की ध्वनि सुनते ही बच्चे भी चिहा करने लगते। फिर उसे मां के मन को भी शांति मिल जाती। अपने मुख से कीड़े मकोड़ों का निवाला बच्चों को खिलाती हुई जब वह उन्हें दुलार करती तो दृश्य देखने बनता। अब मैं बेहद उत्साहित भी था।

पूर्वा प्रमोद कोपरे S.Y. BAF

दर्द की परछाई

सोचो अगर वह ना होती तो क्या जी पाते तुम
जिसको देवी का दर्जा दिया, जिसकी पूजा करते हैं हम
देते हैं उसी को गालियां, राक्षस से कहां काम हो तुम
कोई जाने दरिदगी किस हद तक जा सकती है
वह किसी की लाडली परी मुरझा थी
थी तो सकती है।
रात को अकेले घर से निकलने में डरती थी
है एक लड़की जो बहुत पढ़ा करती थी।
एक रात जब कॉलेज से घर वापस आ रही थी
तीन बेरहमों से हवास की बु आ रही थी
दूध जैसा गोरा निखार था, बिना चक्की कैसे जाने देंगे।
उसकी वीडियो बनाई, बोले, बताया किसी को तो वायरल कर देंगे।
एक लड़की होना दोष रहा होगा जो इतना सब झेल गई।
एक नहीं तीन दरिदों के बीच अपने जिस्म को कुचलते देख रही।
उजाड़ कर एक को दूसरी को ढूंढ रहे खुलेआम थे।
और क्यों ना घूमें, नेताओं से जो बेहद परिचित थे।
कहानी पुरानी नहीं वाराणसी यूपी की है (२)
मीडिया वालों को फुर्सत कहां यहां तो राजनीति का जश्न फैला है।
वह तेरी भी बहन थी, करती सहन थी।
वह चीखें थी, चिल्लाई थी, पल-पल छटपटाई भी थी।
यह कैसा मंजर छाया था, हर तरफ बस दर्द का साया था।
इंसान का रूप धरे वह पापी भेस बदलकर आया था।
ना दया की भावना थी और ना ही शर्म दिखाई थी।
जुर्म की सारी हदें उन्होंने खूब तोड़ी थी।
कुछ लोग जो बातें करते थे, वह कल भी करते आएंगे।
क्या पहना था, कहां गई थी तुम, कैसे थे वह
कभी यह सवाल भी रुक पाएंगे?

आरती राठोड

तृतीय वर्ष BAF

करिअर की दिशाएं

करिअर विकल्पों का चयन व्यक्ति के जीवन में एक महत्वपूर्ण कदम है। जो उसके भविष्य की रूपांतरित कर सकता है। इस समय का निर्णय न केवल उसकी सफलता को प्रभावित करता है। समाज और राष्ट्र की सामरिक प्रगति में भी योगदान कर सकता है। जीवन में हर इंसान अपने करिअर में सफलता प्राप्त करना चाहता है। करिअर का अर्थ है आजीविका का जरिया, जिसके अनुसार व्यक्ति अपना और परिवार का पेट भरता है और उन्हें दैनिक सुख सुविधाओं का साधन प्रदान करता है। जिसका करिअर सही दिशा में नहीं जाता है, उसके भविष्य का कोई ठिकाना नहीं होता।

अपने सुनहरे भविष्य को आकार देने के लिए सही करिअर का चुनाव करना अत्यंत जरूरी होता है। यदि आप सही करिअर का चुनाव करना चाहते हैं, तो आपको यह खुद से पूछना चाहिए कि आपकी रुचि क्या है, और किस क्षेत्र में आप अपने करियर को आयाम देना चाहते हैं। आपके द्वारा चुना गया करिअर आपके जीवन के विभिन्न पहलुओं पर एक बड़ा प्रभाव डालता है। यह समाज में आपकी स्थिति, आपकी जीवन शैली, आपके सामाजिक दायरे यहाँ तक कि आपके रिश्तेदारों के साथ आपके संबंधों को निर्धारित करता है। ऐसे में अपने करियर की समझदारी से चुनना महत्वपूर्ण है।

करियर का महत्त्व :

करिअर एक व्यक्ति के जीवन का महत्वपूर्ण हिस्सा है जो उसके भविष्य को सार्थक और समृद्धशील बनाने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है। सही करिअर के माध्यम से व्यक्ति अपने आत्मनिर्धारित लक्ष्यों की प्राप्ति में सफलता प्राप्त कर सकता है और अपने जीवन को स्वयं नियोजित कर सकता है। सही करिअर चयन से आर्थिक स्थिति में सुधार हो सकता है। व्याक्त अगर अपने क्षेत्र में माहिर होता है और सफलता की सीढियों को चढ़ता है, तो उसे आर्थिक रूप से सम्मृद्धि हो सकती है। सफलता से भरपूर करिअर व्यक्ति को समाज में सम्मान और पहचान प्रदान कर सकता है।

करियर की दिशाएं :

शिक्षा: एक अच्छी शिक्षा ले कर व्यक्ति अपने चयन के क्षेत्र में अधिग्रहण करने की क्षमता बढ़ा सकता है।
रोजगार: अपनी कचियों और कौरान के आधार पर सही रोजगार का चयन करना महत्वपूर्ण है। कुछ लोग अपना व्यवसाय शुरु करना चाहते हैं, जी उनकी स्वतंत्रता और स्थिरता को बढ़ा सकता है।

सरकारी नौकरी: कुछ लोग सरकारी सेवा का चयन करते हैं, सामाजिक और आर्थिक सुरक्षा प्रदान कर सकता है। अपना करिअर हमें सुद चुनना चाहिए। जिस करिअर में रुचि और इच्छा हो, उसे अपनाना चाहिए ताकि सफलता और संतोष दोनों प्राप्त हो। करिअर अच्छा होगा तो गरीबी और आर्थिक अभाव जैसी परेशानियां भी दूर ही जाती है।

युवराज गोविंद जोगले

तृतीय वर्ष संगणकशास्त्र

बदलती शिक्षा नीति और विद्यार्थी

पढ़ते हो, पढ़ाते हो,
मिले फुरसत तो किताबें खोल बैठ जाते हो
कठिन परीक्षा से होकर गुजरते ही पहले
फिर तुम विद्वान कहलाते हो।

मनुष्य को हर कदम पर दूसरों के साथ व सहयोग की जरूरत पड़ती है। चाहे बात जीवन की कठिनाइयों की हो या किसी परीक्षा की। अगर कोई हमें हरदम आगे बढ़ने रहने की हिम्मत है, तो कठिन सफर भी आसान लगने लगता है। आजकल के आधुनिक युग में विद्यार्थी अपने कंप्यूटर, लैपटॉप या मोबाइल पर इंटरनेट के जरिए पढ़ाई करना पसंद करते हैं। विद्यार्थी ऑनलाइन के जरिए वीडियो कांफ्रेंस के द्वारा पढ़ाई करने लगे हैं। शिक्षा पद्धति पहले से काफी परिवर्तित हुई है। पहले विद्यार्थी गुरुकुल में जाकर शिक्षा प्राप्त करते थे, वहाँ पर वह अपने गुरु से कई तरह के शास्त्रों का ज्ञान प्राप्त करते थे और भिक्षा मांगकर अपने विद्यार्थी जीवन की बिताते थे, वह गुरुकुल में ही रहते थे, सभी विद्यार्थी गुरुकुल में एक से कपड़े पहनते थे, सभी को समान रूप से एक ही तरह की शिक्षा दी जाती थी। यह गुरुकुल शिक्षा पद्धति प्राचीन काल से ही चली आ रही है लेकिन कुछ समय बाद शिक्षा पद्धति में बदलाव हुआ और आज की आधुनिक शिक्षा पद्धति शुरू हो गई। आज के आधुनिक युग में आधुनिक शिक्षा स्कूल, कॉलेजों में दी जाती है। स्कूल, कॉलेज में विद्यार्थी अपने अपने घर से रोजाना शिक्षा प्राप्त करने के लिए आते हैं उन्हें स्कूल, कॉलेजों में शिक्षा प्राप्त करने के लिए रहने की जरूरत नहीं होती। आज की आधुनिक शिक्षा में विज्ञान, गणित, हिंदी, इतिहास जैसे विषय को प्रमुखता दी गई है। आजकल की शिक्षा में विज्ञान की सबसे ज्यादा बढ़ावा दिया जाता है। प्रौद्योगिकी के इस दौर में शिक्षा पद्धति में काफी बदलाव दिखने को मिल रहे हैं। पहले ऋषि-मुनियों के द्वारा शिक्षा दी जाती थी लेकिन आजकल जिसके पास शिक्षक की डिग्री एवं योग्यता होती है, वह स्कूल या कॉलेज में पढ़ाते हैं। बहनते इस आधुनिक युग में शिक्षा पद्धति में तेजी से बदलाव देखा गया है।

आजकल जैसे कि हम देख रहे हैं कि कोरोना वायरस भारत में तेजी से फैल गया जिनकी वजह से स्कूल, कॉलेज बंद हो गए। इस विकट परिस्थिति में विद्यार्थी ऑनलाइन के द्वारा पढ़ाई करने में रूचि दिखाने लगे। कई बच्चे शिक्षण संस्थान बच्चों को ऑनलाइन अपने कंप्यूटर, लैपटॉप या मोबाइल पर पढ़ाई करते हैं। आजकल इंटरनेट ने हर एक क्षेत्र में खतरा फैला हुआ है। हर एक कार्य ऑनलाइन के द्वारा किया जाता है। इस कार्य सुविधाजनक भी होता है और जल्द से जल्द उसको किया जाता है। विद्यार्थी जीवन हमारे जीवन का सबसे महत्वपूर्ण काल माना जाता है। हमारे भविष्य के सपने, इच्छाएँ और आशाएँ इस पर निर्भर हैं। विद्यार्थी जीवन तैयारियों का काल है। यह शिक्षा का काल है। इस समय हमारा मन मिट्टी के समान है। मिट्टी एक मुलायम चीज है और कुम्हार मिट्टी से विभिन्न चीनें डिजाइन करता है। मिट्टी की तरह, हमारे दिमाग को भी विभिन्न तरीकों से आकार दिया जा सकता है। एक बार बर्तन बन आने के बाद उनका आकार नहीं बदला जा सकता। उसी प्रकार हमारा चरित्र एक बार एक प्रकार से बन जाए तो उसे आसानी से बदला नहीं जा सकता। यदि हम विद्यार्थी जीवन में अच्छी शिक्षा प्राप्त कर उसका सही उपयोग करें तो भविष्य में सफल होंगे।

यदि हम इस समय गंभीर नहीं हैं, तो हम अपने लक्ष्य प्राप्त नहीं कर सकते। इसलिए, छात्रों को बहुत सावधान रहना चाहिए। हमें अपना हर कदम उठाने से पहले गंभीरता से सोचना चाहिए। हमें इस दौरान जितना हो सके नई चीजें सीखनी चाहिए।

छात्र किसी राष्ट्र के भावी नेता होते हैं। किसी राष्ट्र की समृद्धि उसके छात्रों पर निर्भर करती है। उचित शिक्षा प्राप्त करना, अच्छा चरित्र बनाए रखना और सम्मानजनक सामाजिक जीवन जीना हमारी जिम्मेदारी है। प्रत्येक विद्यार्थी को विद्यार्थी जीवन से अधिकतम लाभ उठाने का भरसक प्रयास करना चाहिए। यह चरण व्यक्ति को भविष्य में आने वाली चुनौतियों और अवसरों के लिए तैयार करता है। यह एक छात्र को एक अच्छा डॉक्टर शिक्षक वकील आदि बनने के लिए भी तैयार करता है। जो लोग जीवन के इस चरण का सम्मान करते हैं, वे बहुत अच्छे और सफल नागरिक बनते हैं। छात्र जीवन के इस चरण में चातरो छात्रों को जिम्मेदार और अच्छे नागरिक बनने के लिए तैयार किया जाता है।

"शिक्षा सबसे शक्तिशाली हथियार है जिससे आप दुनिया को बदल सकते हैं।"

- श्रद्धा शरद सुतार

द्वितीय वर्ष कला

गुरु

गुरु से बड़ा न कोई दूजा
गुरु से बड़ी ना कोई पूजा
गुरु है ईश्वर से भी बढ़कर
भव से तारे हाथ पकड़कर
ईश्वर से भी गुरु महान
गुरु का हम करते हैं सम्मान
गुरु बिना सूना है संसार
गुरु जीवन का है आधार
देता है जीवन को आकार
गुरु की महिमा अपरंपार

श्वेता जाधव

S.Y.BAF

पापा

मैं आज एक ऐसे मोड पर हूँ
जहा सबसे प्यारे मेरे पापा मुझे छोड़ गये...

स्कूल जाते वक्त सर पर फिर ने वाले
वो हात अब हम कहाँ से लायेंगे....

सबू बोलते है तेरे पापा के लिये
ये तेरा पागल प्यार
अब किस किसको बताऊँ वही तो थे
इस घर के एक आधार

अपने लिये एक रुपया तक ना तौलने वाला पर
बेटी के लिये तयार था सब कुछ करने वाला...

पर कही ना कही आज भी लगता हैं की
पापा के बिना ये जिंदगी मतबल
मतलब मंदिर बिना एक जलता दिया हो
क्यों किसी की लाडली परी आज मुरझा गयी हो...

अश्विनी कांबळी

T.Y.BAF

मोबाईल

वर्तमान युग में मोबाईल फोन हमारे जीवन में एक अहम हिस्सा बन गया है। आज हर व्यक्ति के पास मोबाईल फोन है, चाहे गरीब हो या अमीर हो। आज स्मार्टफोन का जमाना है और हर कोई, हर युवा की इस तरफ नेत्री से दिलचस्पी बढ़ती जा रही है। मोबाइल का उपयोग करने के जहां कई फायदे हैं, वहीं नुकसान भी है।

हम इस कदर मोबाइल के जाल में फंस चुके हैं कि हमारी जिंदगी से स्वाभाविकता ही लुप्त हो चली है। हम मोबाइल को ऑपरेट नहीं करते वो ही हमें ऑपरेट करने लगा है। छोटी-छोटी बातों के लिए हम मोबाइल पर निर्भर हैं। मोबाइल रिश्तों को पुख्ता नहीं कर रहा है जैसा कि कुछ लोगों का कहना है यह रिश्तों पर हावी हो चला है, आज यही आपका बेस्ट फ्रेंड है इसके बगैर आपकी जिंदगी ही अर्थहीन है। यदि मोबाइल ने हमें बड़ी सुविधाएँ प्रदान की हैं, किंतु इसके बहुत दुष्परिणाम भी हो रहे हैं। मोबाइल का जरूरत से ज्यादा इस्तेमाल लोगों के दिमाग को कमजोर बना देता है।

मोबाइल के कारण मानव शरीर में बहुत सारी बिमारियाँ हो सकती है। मोबाईल फोन से निकलने वाली इलेक्ट्रोमैग्नेटिक किरणों से डीएनए क्षतिग्रस्त हो सकता है। इसके अलावा मोबाइल का अधिक इस्तेमाल आपको मानसिक रोगी, कैंसर, शुगर, डायबिटीज, हृदय रोग आदि कई बड़ी बीमारियाँ भी दे सकता है। मोबाइल आज हर व्यक्ति की जरूरत बन गई है। अगर कुछ देर व्यक्ति अपने मोबाइल से दूर रहे तो, उसका मन नहीं लगना। उसे जग सूना लगता है, जैसे उसकी कुछ बहुमूल्य चीज उससे दूर हो गई हो। सब लोगों ने इसे अपनी आदत में शामिल कर लिया है। मोबाइल में दिन-रात देखे जाने वाले वीडियो हिंसा को बढ़ावा देते हैं। अनावश्यक और अप्राकृतिक चलचित्र देखने से लोगों में दिन-प्रतिदिन हिंसक प्रवृत्ति का विकास हो रहा है। इसका प्रभाव बच्चों अथवा विद्यार्थियों पर देखने मिल रहा है।

आजकल अधिकतर लोग मोबाइल फोन में अपनी गोपनीय जानकारियां सेव करके रखते हैं, जो कि गलत है। इससे मोबाईल हैकर्स आपकी गुप्त जानकारियां चुराकर उसका गलत इस्तेमाल कर सकते हैं। मोबाइल फोन से निकलने वाले रेडिएशन से मानव शरीर तथा पंछियों को भी नुकसान हो सकता है। इंटरनेट होने से बच्चों को गलत जानकारियां भी मिल सकती है। मोबाइल फोन के कारण छात्रों की पढ़ाई-लिखाई बहुत कमजोर हो गई है। बेशक मोबाइल के अनेकों को लाभ हो सकते हैं, बशर्ते उसे ठीक प्रकार से प्रयोग किया जाए। मोबाइल के दुष्परिणामों से बचने का एकमात्र मार्ग है, जब जरूरत हो तभी मोबाइल का इस्तेमाल करो।

- सौरभ सखाराम मांडवकर
तृतीय वर्ष संगणकशास्त्र

ENGLISH DEPARTMENT

"This is my prayer to thee, my lord -
strike, strike at the root of penury in
my heart.

Give me the strength lightly to bear my
joys and sorrows.

Give me the strength to make my love
fruitful in service.

Give me the strength never to disown
the poor or bend my knees before
insolent might.

Give me the strength to raise my mind
high above daily trifles.

And give me the strength to surrender
my strength to thy will with love."

Rabindranath Tagore

SECTIONAL EDITOR

Dr. Rajesh Mali

An introvert!

An introvert! As soon as you read this word, many people will think that it is their own description. There is definitely an introvert hidden in everyone who opens this book and reads it calmly. Otherwise, those who like to mingle with people are less inclined to indulge in the solitary world of books. Introvert is an word with certain attitude and a unique way of living for oneself.

During the day a person walk through the crowd of thousands of people. One laughs, talks, gets angry, expresses affection with thousands of people. But we call introvert a person who lives in his own world, lives with his own way, is quiet and enjoys his own company despite being surrounded by thousands of people. An introvert is an amazing way of living not a person.

When you say introvert, a lot of taunts, like to be alone, many things come to the fore. Some people find these habits very strange. But there is something unique about it! Running with the schedule, living up to everyone's expectations, a man's time passes easily like this. An introvert, on the other hand, lives every moment of his life to the fullest, just without any show off. He is not burdened by anyone's expectations. He is not afraid of what anyone will say. Cause he simply doesn't care about it. Others feel that there is an emptiness, a numbness in his behaviour. No, you need to understand that an introverted person is learning the stillness, the detachment of living.

He has dreams like any other person. There are hobbies too! What do others think about him? Others think of him as a crazy person as he lives alone. They are not sure about what will he know about the fun of life. But this approach is not correct every time. Take a look by that introvert's point of view sometime. He lives his dreams. It's not that he doesn't want people. But not everyone has an entry in his life. Sitting in a corner, quietly leafing through a thousand pages of a book, only he can experience the fun of getting lost. Others will not get that experience just by reading this.

Loneliness basically breaks a person from the mind. But for an introverted person who is already used to living alone, who does not want to expect anything from anyone, this is easy. Even if the environment around such a person changes, people change, opinions change, the universe changes, it doesn't matter to him. As he is self-reliant and focused on his inner self.

Being an introvert has never been weird. It's an reflective and silent way of living the life in the own way.

Tanuja Santosh Prabhudesai

S.Y.B.Sc.

INDIA : PAST, PRESENT AND FUTURE

“My India is a land of high mountains and green forests , It is a land of sages known for its bravery since ages , A country with none can compete , the culture nobody can beat , Let us join our hands together to show the glorious future to India or mother .” Today I feel very proud as the citizen of the largest democracy of the world . A country with 22 official languages , 122 major languages and 1599 other languages , A country where the language and the culture change at every 12 miles .

Talking about the history of India on 15th August 2023 , we celebrated our 76th Independence Day . It was a very proud moment for every Indian . Looking back into the history we have come such a long way . Let us remember the glorious past of our nation because it is a saying that those who forget their history will always lose their geography. It is my firm statement that India is an underdeveloped or developing nation. In fact India was the most developed civilization of the world .We have a culture which attracts foreigners to come to India to learn , to feel and to enjoy our way of living .When John Dalton and Albert Einstein spoke about the concept of Atom in the year 1805 and 1905 respectively , It was Maharshi Kanad who not only spoke about the concept of Atom but he proposed a theory of creation of universe using this concept 2600 years ago . It is Sushruta , an ancient Indian physician who invented and developed the surgical procedures and is known as the father of surgeries and also the plastic surgeries. When the world is developing satellites ,telescopes like hubbles to find out the exact distance between earth and other planets, this data is already recorded in our Ancient scriptures such as Upanishaddas which are more than 1000 years old . The treasure of knowledge given by India to the world is infinite. We have gifted the world with the knowledge of Ayurveda and so on .

Now the question arises that if we were so developed in our good old days then what happened that stopped our progress, It was the dark period when the external attackers ruled our nation for approximately 700 years or may be more than that . But on the golden day of 15th August 1947, we broke the chains of slavery and started our journey of again becoming the supreme power of the world .Those who are studying economics must know that Before 1999, there was a point when Indian economy was

at its worst and India was about to become bankrupt. In this recent years from being on the verge of bankruptcy to giving one billion line of credit to east Russia, India has made remarkable progress in the economic sector. India's two earlier aircraft carriers INS Vikrant and INS Virat were originally the British built HMS Hercules and HMS Hermes which were acquired in 1957. The success of Chandrayan 3 inspired the whole world and made us proud. Today, India has become one of the largest exporters of defence items and technology. The world's fastest supersonic cruise missile Brahmos is developed by India

Indian companies such as Tata group has taken over International automobile brands like Jagwar Devu , etc . I feel proud to have studied in the same school as Mr. Velankar who created the system of Pincode. Tally , an accounting software used my more than 70 countries is Developed by an Indian Engineer Mr. Bharat Goenka . when a Powerful Business entity like Tesla was willing to open Manufacturing plant in India on the condition of reducing the import duty , We rejected the offer because now We believe in ' Make In India' . No matter whether it is Infrastructure , technology , automobiles India is now capable of producing within the country .

The future cannot be predicted but yes, it can be built. It is Our responsibility to build the future of our Nation. We all have some or other Image of 'Better India' in our mind. So, to fulfil this Dream, we need to work hard. Do you know what differentiates India from the rest of the world, It is our devotion and Love for our country. We are the only citizens in the world who refer to their nation as 'Mata' . India is known as the country of young population having 54% of it's population below 25 years of age. The Youth of India has all the potential to take India towards the Goal of becoming the Supreme Power . It is just that we need to Introduce ourselves with our own abilities. We need to idolise the real heroes instead of reel ones. We need to realise that that we don't need to adopt any other culture to develop ourselves. When we realise that the way we behave and educate ourselves defines our future, we will definitely make more progress. Today India has gained a respectable position on the International platforms. In the crisis situations, the whole world looks at India as a powerful leader and guide. I hope we all study and remember our history because as our Foreign minister Mr. S. Jaishankar says "If you forget , you are not learning the lesson and whether you should forgive or not depends on what you are forgiving."

Arya Adwait Abhyankar, T.Y. BAF

'NO' Small but the strongest one

Saying no is one of the skills that everyone should learn. Many people struggle to say no just because of what that person will think.

The life is not about understanding what other people will think. Many people feel guilty to say no at certain situations.

Saying no or refusing to others doesn't mean that you are disappointing others, you are just giving importance to your own needs and dreams. The people who commit others without thinking about ourselves, they might get failed to manage their own schedule.

Mastering the art of saying No helps for time management and developing your own lifestyle.

Saying no doesn't mean that every time you will refuse to others. If you are able then you can help them or you can accept what that person is saying. But sometimes when you are not able to help others you should give priority to yourself.

Saying no doesn't make you selfish, it helps to improve self-respect and self-care.

Saying No to bad things helps to set the limits and boundaries to your lifestyle.

Sometimes the other's skill will get you in a problem that suppose when a salesman is selling his products with excellent communication skill at that time your mind will not be able to say no but at that time saying no will reflect how you are firm and sticky you are to the decision you have taken.

Even when Mr. Sachin Tendulkar was asked to do advertisement of one Paan Masala, he didn't accept it at any cost. It reflects your discipline and persistence to become a good human being.

Most of the people invites the problem by saying a yes in a hurry without thinking about results. Each one should learn to say yes or no at the perfect time.

At the end of the day we should practice to say NO, We should prepare yourself to say NO when you are uncomfortable. Saying no is actually a powerful tool to improve your mental health and personal and professional journey. No is the small but the strongest word in the world, once you learn it to say no, then nothing can stop your overall growth.

SITUATION

Situation is the thing which we can't feel or understand until we have the deep conversation with the one.

Then you will get to know that in today's generation everyone is wearing masks to hide their emotions, it may their problems or their hatred for someone.

We are not the same we appear in front of others, our true personality comes out when we are alone.

The sad thing is we judge people by hearing one sided story and start to hate people

"We don't see the bad deeds of the one whom we love and we don't see the good deeds of someone whom we hate".

While the thing is when we see from the both sides, we will get to know the situation of others and we will understand what they are going through and what are their problems.

When someone tells you about the problem he/she is facing then listen it carefully and try to understand because you are only listening and he/she is facing it.

There must be a mirror in our heart so that it will reflect your actions to you and will always stop you from doing bad.

All are sad about their unsatisfaction of life,

We dream to live a luxurious life while many people are dreaming to live life like we are living . If you think money brings you in good relationship then celebrities would have the best marriages.

Don't be sad for what you have not achieved, be happy for what you already have.

Always be grateful for what you have and try to be a better human.

-Fuzel Ilyas Kazi

F.Y.BAF

You Are The Architect Of Your Life

I was just seating in the corner and regretting about my life that why everything is not good with me, but then I realised that the only thing which is stopping me from being successful is the BAD HABITS of mine.

Bad Habits can be a significant barrier in the everyone's life to become a successful. The first step to overcome these bad habits is to identify it. Everyone should take some time and need to pay attention on the behaviour and habits that you want to change. By understanding these habits you will be able to avoid these habits.

You need to set some goals to overcome it, but the goals should be measurable and realistic. Bad Habits are more often started due to some situations and problems.

The smart way to stop all these bad habits is not to avoid it, but trying to replace it with the good and productive habits.

Some time to get pleasure for a one moment our mind gets corrupted with the bad habits and the pleasure after we get is a pointless and it is for a while, so for the good life we need to sacrifice some small happiness.

Success comes in exchange of the sacrifices.

Many successful people have said that your habits are the reflection of your mindset and behaviour, so keep your habits wise, productive and positive also.

Changing your habits, it can't be done in a moment, you should spend some time for it.

Your friends, family, and your surroundings plays a crucial role in this process. The talks in between you should help to create some positivity and progress of life.

I will suggest that make friends who are older than you, because friend of the same age will might discuss about the fun and entertainment only, but the friend older than you will help to guide your life and the discussion in between you will help to progress in your life.

You are braver than you think, you are stronger than you think, just the self-realization is necessary.

Being in the society which is full of positivity and good habits will help to change your lifestyle. Your environment and the people around you influence your habits, so surround yourself with positive influences.

At the end of the day, everything is about karma your future life is all depend upon the habits and deeds of yours.

If you are only and only enjoying your 20's then your life after 60 will be definitely difficult, but you are working hard and your habits are good and productive in your 20's then your life after 60 will happy and good one. So learn from the past, think about the future and follow and create the productive and good habits in your present life.

Yes, you need to enjoy the life but in some limits, because as I have already mentioned Success comes in exchange of sacrifices.

So, live the happy life with the good habits and with the positivity on it's peak.

Rajendra Ramchandra Mulye

F.Y. BAF

Gloomy Mind

I found myself frustrated
Others are acting like blind
No one can see the pain
I'm alone with my gloomy mind
Calmly I'm finding everywhere
if someone is generous and kind
I found only selfish people
I'm alone with my gloomy mind

- Tanuja Santosh Prabhudesai

S. Y. B. Sc.

Someone Special...

How's she? Quiet and introverted! There are a lot of thoughts in her mind and an angry look that always appears on the face! She loves seriousness. But others are also afraid of her being so serious. What should a person live being serious and calm? Everybody should have some fun too, shouldn't they? One day, such question was asked by her friend,

"Don't you want to live like a normal human? Just be normal! Smile, talk with everyone. You too will know what is the fun of living. Otherwise I don't understand what you are thinking. I can't understand you. What's wrong with you?"

She shrugged at the question. She was faced with the question that when will all of them understand that the way of living life is different from everyone's point of view. But this question raised a new whirlwind in her mind. Even the one I call my best friend can't understand me. Will there really be someone in my life who can understand me? Apart from my family and friends, will there really be someone who'll be there for me? Her overthinking mind had found a new stream of thought. For the first time she herself wondered what he must have been like in her lost, engrossed world of dreams.

Although the world couldn't see it, she was insane. The one who can tolerate her latent madness, the one who stands behind her without hurting her, the one who can't really make her worldly dreams come true, but who was willing to live her dreams with her, she wanted someone like that. Totally opposed to each other; But she wanted someone without whom she would have felt incomplete.

How's she? An introvert who likes to be somewhere away from people, who is very calm, but not patient at all. She is very reckless and overthinking is her habit. She has no sense of responsibility. So how is he the one she wanted? He should consider work as everything but always give priority to family between work and family. Although not very quiet, it will work. But he should be moderate. He should stop her overthinking and come to a very thoughtful decision. The decision should be handled firmly while preserving her emotional side. In short, it should be a relation like fire and water! In her dream, there is a partner who can never match at first sight.

On reflection, her expectations became modest. She began to feel that even though their natures were opposite extremes, the two must have one thing in common. He should love her dearly and she should consider him as her world. Nothing should be more important to him than her and his existence should be everything to her. She expected someone to live for her, to be her!

She needs someone special who'll never say,

'I can't understand you.'

Instead of it, he'll say,

"I understand you. Don't worry! I'll be there always by your side."

-Tanuja Santosh Prabhudesai

S. Y. B. Sc.

वार्षिक अहवाल

विभागीय संपादक

डॉ. राजेंद्र शेवडे

मराठी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ मध्ये मराठी विभागाच्या वतीने विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

➤ दि. ५ सप्टेंबर २०२३ – शिक्षक दिन

➤ मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा – दि. १४ ते २८ जानेवारी २०२४

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त खालील स्पर्धा व उपक्रम संपन्न झाले.

१. उद्घाटन समारंभ – व्याख्यान – साहित्य आणि समाज – व्याख्याते – डॉ. राजेश माळी

२. मराठी स्वाक्षरी स्पर्धा ३. मराठी सुभाषित लेखन ४. निबंध स्पर्धा ५. स्वरचित काव्यवाचन

६. वक्तृत्व स्पर्धा ७. पत्रलेखन स्पर्धा ८. कथालेखन स्पर्धा ९. घोषवाक्य स्पर्धा १०. काव्यपूर्ती

स्पर्धा ११. ललित लेखन १२. शब्द एक, विचार अनेक १३. भित्तिपत्रक स्पर्धा १४. संदेश लेखन

१५. मराठी संस्कृती दर्शन – सांस्कृतिक कार्यक्रम

➤ मराठी विभाग व कोकण मराठी साहित्य परिषद, शाखा लांजा यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २४/१/२०२४ रोजी 'युवा आणि साहित्य' या विषयावर महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूरचे माजी प्राचार्य व ज्येष्ठ समाजसेवक डॉ. सुनीलकुमार लवटे यांचे व्याख्यान संपन्न झाले. या कार्यक्रमास कोमसाप, रत्नागिरीचे अध्यक्ष श्री आनंद शेलार, कोमसाप लांजाचे अध्यक्ष श्री. रामचंद्र जाधव, श्री. गजानन जगताप, डॉ. माया तिरमारे, श्री. राजेश गोसावी, उपप्राचार्य डॉ. के. आर. चव्हाण, श्री. प्रकाश हर्चेकर, श्री. आदम मापारी सर इ. मान्यवर उपस्थित होते.

➤ भारतरत्न व माजी राष्ट्रपती डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त जिल्हाधिकारी कार्यालय, रत्नागिरी यांच्यावतीने घेण्यात आलेल्या तालुकस्तरीय हस्ताक्षर स्पर्धेचे व निबंध स्पर्धेचे आयोजन मराठी विभागाच्या वतीने करण्यात आले. या स्पर्धेत जिल्हास्तरावर महाविद्यालयाच्या निबंध स्पर्धेत कु. रुतिका जाधव हिने द्वितीय क्रमांक व हस्ताक्षर स्पर्धेत तृतीय क्रमांक प्राप्त केला.

➤ स्वामी स्वरूपानंद सेवा मंडळ, पावस यांच्यावतीने घेण्यात आलेल्या श्री स्वामी स्वरूपानंद ज्ञान परीक्षेचे महाविद्यालयीन स्तरावरील आयोजन मराठी विभागाच्या वतीने करण्यात आले होते. या स्पर्धेत कु. तनुजा प्रभुदेसाई हिने जिल्हास्तरीय तृतीय क्रमांक पटकावला.

➤ दि. २७ फेब्रुवारी २०२४ रोजी कविवर्य कुसुमाग्रज जयंतीनिमित्त मराठी राजभाषा दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांनी कवितांचे सादरीकरण केले. यावेळी उपप्राचार्य डॉ. के. आर. चव्हाण, डॉ. राजेश माळी, डॉ. राहुल मराठे उपस्थित होते.

मराठी विभागाच्या वतीने आयोजित केलेल्या सर्व उपक्रमांच्या यशस्वीतेसाठी प्रा. प्रदीप कदम यांच्यासह डॉ. राजेश माळी, डॉ. राहुल मराठे, डॉ. दत्तात्रय सावंत, प्रा. अवंतिका केळूसकर, प्रा. सिद्धेश खवळे, प्रा. दीपाली पाटील, प्रा. आरती शिंदे व मराठी विभागातील विद्यार्थी यांचे सहकार्य आणि उपप्राचार्य डॉ. के. आर. चव्हाण व प्राचार्य डॉ. अरविंद कुळकर्णी सर यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा. डॉ. महेश बावधनकर

प्रमुख, मराठी विभाग

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा, विविध कार्यक्रम

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा कार्यक्रम –
उद्घाटक उपप्राचार्य डॉ. के. आर. चव्हाण

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा कार्यक्रम –
प्रास्ताविक – डॉ. महेश बावधनकर, मराठी विभाग प्रमुख

मराठी विभाग आयोजित विविध स्पर्धामधील विजेत्यांना
पारितोषिक वितरण

डॉ. सुनीलकुमार लवटे, माजी प्राचार्य महावीर कॉलेज

सूत्रसंचालन - प्रा. प्रदीप कदम

शैक्षणिक सहल - गोवा

Department of Economics and Political Science

Department of Economics and Political Science of our college organized various programs and activities for student development. Following activities were organized by department in the academic year 2023-24.

1. Celebrated World Population Day on 11th July, 2023. Students shared their thoughts on Population and Economic development on this occasion.
2. Voter Registration Program was organized on 7th July, 2023. 78 students were benefited from this program.
3. Guidance session on Gender Equality was organized on 31st August, 2023. Mr. Sukumar Patil, Assistant Professor, Dr. C. D. Deshmukh Arts and Commerce College Roha guided the students on this occasion.
4. Celebrated Teacher's Day on 5th September, 2023.
5. Conducted Graduate Voter's Registration Program on 31st October, 2023.
6. Voters Awareness Campaign was organized on 23rd to 31st January, 2024. Drawing competition, Rangoli Competition, Essay writing Competition, Slogan Competition and Poster Competition was organized on this occasion.
7. Department of Economics and Political Science students participated in State level Quiz Competition organized by D.B. J. College Chiplun on 30th January, 2024.
8. Organised Field visit to Majal on 14th February, 2024.
9. Online National Webinar on A Perceptive Understanding about the Current Economic Reality was organized in collaboration with colleges in Ratnagiri District on 20th February, 2024.
10. A Guidance session on Financial Literacy- Investors awareness program was jointly organized by Department of Economics and Political Science and Department of B. Com Accounting and Finance on 26th February, 2024.
11. Organised trip to Goa on 5th March, 2024.

Dr. Dattatray Sawant

HOD, Political Science Dept.

Dr. K. R. Chavan

HOD, Economics Dept.

अर्थशास्त्र - राज्यशास्त्र विभाग

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करताना प्रा. डॉ. दत्तात्रय सावंत

सौ. उज्वला केळुस्कर, नायब तहसीलदार, लांजा यांचे स्वागत करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अरविंद कुलकर्णी

श्री. अक्षय कविराज, तहसीलदार कार्यालय, लांजा यांचे स्वागत करताना प्रा. ऋषिकेश पाटील

मतदार नोंदणी फॉर्मचे वितरण करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अरविंद कुलकर्णी

मतदार नोंदणीसाठी उपस्थित विद्यार्थी

पदवीधर मतदार नोंदणी

गणित विभाग

1. Hands on Training in "Python Programming with Industrial Applications"

डीबीटी स्टार कॉलेज स्कीम चे अंतर्गत दिनांक 13 सप्टेंबर ते 15 सप्टेंबर 2023 रोजी गणित विभागाच्या वतीने पायथॉन प्रोग्रामिंग विथ इंडस्ट्रियल एप्लीकेशन या हँडसम ट्रेनिंग चे आयोजन करण्यात आले. सदर ट्रेनिंग साठी गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय रत्नागिरी येथे गणित विभागात सहाय्यक प्राध्यापक पदी रुजू असलेले प्रतीक शेती सर यांनी मुलांना मार्गदर्शन केले. या ट्रेनिंगचा लाभ महाविद्यालयाच्या 26 विद्यार्थ्यांनी घेतला.

Exhibition of Mathematical Based Models and Logical Puzzles

प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्षात गणित विषय शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी गणित विभागातील प्राध्यापकांच्या मार्गदर्शनाखाली गणितावर आधारित असणारे अनेक मॉडेल्स तयार केले व गणित विभागाच्या वतीने याचे प्रदर्शन 8 फेब्रुवारी 2024 रोजी महाविद्यालयामध्ये भरवण्यात आले. सदर प्रदर्शनाला महाविद्यालयामध्ये शिकणाऱ्या कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखेतील अनेक विद्यार्थ्यांनी व प्राध्यापकांनी भेट दिली व आपला उत्स्फूर्त प्रतिसाद नोंदविला.

1. एकनाथ राणे हायस्कूल मध्ये गणित विभागाच्या वतीने गणितावर आधारित असलेल्या मॉडेलचे प्रदर्शन

गणित विभागामध्ये प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्षामध्ये शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी विभागातील प्राध्यापकांच्या मार्गदर्शनाखाली गणितावर आधारित विविध मॉडेलस बनविले व त्याचे प्रदर्शन आणि सादरीकरण एकनाथ एकनाथ राणे हायस्कूलमध्ये दिनांक 15 फेब्रुवारी 2024 रोजी करण्यात आले. या प्रदर्शनाला हायस्कूलमध्ये शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी तसेच शिक्षकांनी भेट दिली.

Hand-on Training in LaTeX for Scientific and Technical Documents

डीबीटी स्टार कॉलेज स्कीम अंतर्गत गणित विभागाच्या वतीने LATEX या गणितासाठी अत्यंत आवश्यक असणाऱ्या सॉफ्टवेअरचे ट्रेनिंग प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्ष शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना दिनांक 20 मार्च 2024 रोजी देण्यात आले. हे ट्रेनिंग फिनोलेक्स अकॅडमी ऑफ मॅनेजमेंट अँड टेक्नॉलॉजी, रत्नागिरी या महाविद्यालयाचे प्राध्यापक नितीन केळकर सर यांनी दिले

Statistical Data Analysis with MS-Excel सर्टिफिकेट कोर्सचे आयोजन

गणित विषय शिकणाऱ्या शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना अधिकचे ज्ञान मिळावे व सध्याच्या जगामध्ये आवश्यक असणारे स्किल मुलांमध्ये निर्माण व्हावे या हेतूने गणित विभागाच्या वतीने स्टॅटिस्टिकल डेटा अनालिसिस विथ एम एस एक्सेल या सर्टिफिकेट कोर्स आयोजन करण्यात आले. या कोर्समध्ये गणित विषय नसणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी ही सहभाग नोंदवला. डीबीटी स्टार कॉलेज स्कीम अंतर्गत गणित विभागांमध्ये नव्याने साकार झालेल्या कंप्यूटर लॅब मध्ये या कोर्सचे प्रात्यक्षिक ज्ञान विद्यार्थ्यांना देण्यात आले व या कॉम्प्युटर लॅब मध्ये प्रत्यक्ष संगणक हाताळण्याची संधी मिळाल्याने विद्यार्थ्यांमध्ये एक आत्मविश्वास निर्माण झाला.

संगणकशास्त्र विभाग

Training Session on Handling Smart TV

रुसा विभाग आणि संगणकशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने १८ जुलै २०२३ रोजी स्मार्ट टी. व्ही. कसा हाताळावा ह्या संदर्भात प्रा. अनुप सरदेसाई यांनी कार्यशाळा घेतली. या कार्यशाळेसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य, रुसा प्रमुख आणि सर्व प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होता.

फ्रेशर्स पार्टी - प्रथम वर्ष विद्यार्थी

संगणकशास्त्र विभागातील द्वितीय आणि तृतीय वर्षाचे विद्यार्थी, प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांचे स्वागत करण्यासाठी हा कार्यक्रम २४ ऑगस्ट २०२३ रोजी मोठ्या उत्साहाने साजरा केला गेला. ह्या कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश नवीन विद्यार्थ्यांना विभागाची, महाविद्यालयाची माहिती व्हावी, त्यांना इथे सामावून घेणे सहज आणि सोपे व्हावे हा आहे.

शोर्ट टर्म कोर्स - व्यक्तिमत्व विकास

सध्या बरेच जण व्यक्तिमत्व विकासाचे स्पेशल कोर्स करतात, का तर उद्या जॉबसाठी गरज भासू शकते. हेच लक्षात घेऊन, आम्ही आपल्याच महाविद्यालयातील विविध प्राध्यापकांच्या सहाय्याने हा कोर्स आपल्या विभागामार्फत प्रथम वर्षाच्या मुलांसाठी सुरु केला. २९ ऑगस्ट २०२३ ते १५ सप्टेंबर २०२३ या कालावधीत हा कोर्स घेण्यात आला, यात संभाषण कौशल्य, मुलाखत कौशल्य, व्यक्तिमत्व विकास, आणि अनेक मुद्दे जे मुलांच्या विकासाठी गरजेचे आहेत. त्यांचा समावेश करून हा ३० तासांचा कोर्स घेण्यात आला. २९ विद्यार्थ्यांनी या कोर्ससाठी नोंदणी केली होती त्यातील २५ जणांनी हा कोर्स पूर्ण केला.

विषय : नैतिक मूल्ये
डॉ. महेश बावधनकर, मराठी विभाग प्रमुख

विषय : वेळ व्यवस्थापन
डॉ. राहुल मराठे, रा. से. यो. जिल्हा समन्वयक

विषय : कर्मचारी संप्रेषण
डॉ. रंजन खातू, गणित विभाग

विषय : मुलाखतीची तयारी
प्रा. आरती शिंदे, वाणिज्य विभाग (BAF)

शिक्षक दिन

५ सप्टेंबर २०२३, या दिवशी तृतीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांनी, प्रथम आणि द्वितीय वर्षाचे तास घेऊन, तसेच आम्हा सर्व शिक्षकांचा सन्मान करून हा दिवस उत्तम प्रकारे साजरा केला. मुलांमध्ये विश्वास निर्माण व्हावा ह्या उद्देशाने हा कार्यक्रम घेतला गेला. ह्या पूर्ण दिवसाचे नियोजन मुलांनी स्वतंत्रपणे आपल्या स्तरावर केले.

पालक सभा

२० जानेवारी २०२४ रोजी, पालक सभा आयोजित करण्यात आली. प्रथम आणि द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांची प्रगती, त्यांचा सहभाग, त्यांची लेक्चर्स आणि प्रॅक्टिकलची उपस्थिती याचा आढावा घेण्यासाठी ही सभा घेण्यात आली. तसेच महाविद्यालयातील विविध उपक्रम, महाविद्यालयातील प्राध्यापकांशी ओळख व्हावी, त्यांचाकडून नवीन काहीतर आपण विभागात सुरु कराव हा मिळालेला सल्ला. ह्या सर्व संभाषणासाठी ही सभा महत्वाची ठरते. ह्या सभेसाठी एकूण ३५ पालक उपस्थित होते.

Short Term Course – सायबर सेक्युरीटी

पूर्ण वर्षभर रा. से. यो. विभाग आणि संगणकशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने ३० तासांचा कोर्स १ जुलै २०२३ ते २६ ऑगस्ट २०२३ या कालावधीमध्ये घेण्यात आला. ह्यात द्वितीय आणि तृतीय वर्षाचे एकूण २९ विद्यार्थी सहभागी झाले होते. या कोर्स अंतर्गत सायबर सेक्युरीटी जनजागृती करण्यात आली, त्यासाठीचे विविध कार्यक्रम महाविद्यालय, रुण ग्रामपंचायत, तसेच विविध माध्यमिक शाळा येथे करण्यात आले.

निरोप समारंभ : तृतीय वर्ष विद्यार्थी

प्रथम व द्वितीय वर्षाचा मुलांनी आपल्या सिनीअर्सना पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा देण्यासाठी हा कार्यक्रम आयोजित केला होता. दरवर्षी हे विद्यार्थी निरोप समारंभ आयोजित करतात. यातून त्यांना त्यांच्या सिनीअर्सबद्दल वाटत असलेला आदर, सिनीअर्सनी त्यांना दिलेला विश्वास आणि इथून पुढे आम्हीही विभागासाठी कायम सक्रीय राहून काम करू, खूप अभ्यास करू अशी दिलेली खात्री.

वनभोजन

दरवर्षी, संगणकशास्त्र विभागात शिकत असणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांचे वनभोजन आम्ही आयोजित करतो. एका चौकटी बाहेर पडून काहीतर नवीन अनुभव घेता यावा. तसेच खूप सुरक्षित वातावरणात वाढत असणाऱ्या या मुलांना मोकळ्या हवेत सर्वासोबत आनंद घेता यावा. ज्यामुळे त्यांना नवीन चैतन्य आणि ऊर्जा मिळेल. तसेच अजून एकमेकांना चांगल्याप्रकारे ओळखू शकतील, त्यांचातील मैत्री अजून दृढ होईल. हा या मागचा मुख्य उद्देश. आमचेच विद्यार्थी जेवण करतात एकमेकांच्या मदतीने आणि तेवढ्याच प्रेमाने जेवू पण घालतात. हा आनंद अनुभवणे त्यांचासाठी गरजेचे आहे.

शॉर्ट टर्म कोर्स : मोबाईल ॲप्लीकेशन डेव्हलपमेंट

कोलते कॉम्प्युटर लांजा यांचाकडून संगणकशास्त्र विभागाचा द्वितीय वर्षाचा १५ विद्यार्थ्यांसाठी मोबाईल ॲप्लीकेशन डेव्हलपमेंट मोबाईल ॲप्लीकेशन डेव्हलपमेंट हा मोफत कोर्स देण्यात आला आहे. हा कोर्स २ महिन्यांचा कालावधीमध्ये मुलांनी आपल्या सोयीनुसार ऑनलाईन पद्धतीने पूर्ण करायचा आहे. त्या संदर्भातले मार्गदर्शन कोलते कॉम्प्युटरच्या सदस्याने विद्यार्थ्यांना दिले आणि विद्यार्थ्यांनी हा कोर्स सुरु केला. जो आता एप्रिलमध्ये पूर्ण होतोय. अभ्यासासोबत विषयाला साजेसे शोर्ट टर्म कोर्स हि काळाची गरज आहे, हेच लक्षात घेऊन असे विविध कोर्से आपण घेत असतो.

स्टडी टूर

दरवर्षी रसायनशास्त्र विभाग आणि संगणकशास्त्र विभाग एकत्रितपणे टूर आयोजित करतात. याचा मुख्य उद्देश रोजचा अभ्यास सोडून, भारतातील विविध राज्यांची, त्या राज्यांचा इतिहास, तेथील खासियत, राहणीमान, भाषा, अशा अनेक बाबींची त्यांना ओळख व्हावी. काहीतरी नवीन शिकता याव, अनुभवता याव हाच मुख्य उद्देश ठेवून आम्ही हि टूर आयोजित करत असतो. दिल्ली, चंडीगढ़, गुजरात, राजस्थान, आणि ह्यावर्षी केरळ अशा अनेक राज्यांना भेट दिली आहे.

Department of B. Com. (BAF)

1. Two projects of the B.Com. Accounting and Finance Department was selected for the final round of the University of Mumbai in the Avishkar Research Competition 2023-24 organized by the University of Mumbai. Miss. Mrinmayi Pathare and Miss. Pradnya Jadhav presented a research project entitled “To Study the Opportunity of Business Startup through the Jackfruit Production in Lanja Tahsil of Ratnagiri District” Miss. Arya Lanjekar and Purva Kopare presented a research project entitled “To Study the opportunities for Agro tourism in Lanja Tehsil”.
3. A guidance session on “Career Opportunities for C.A.” was organized on 20th June, 2023. Mr. Chinmay Berde guided 77 students of the department.
4. A guidance session on Moral values was organized by the department on 9th August, 2023 to inculcate the moral values among the students. N.S.S. District Coordinator Dr. Rahul Marathe guided the students on this occasion. 63 students participated in the session.
5. “Dil ka Khajana” activity was organized on 10th July, 2023 to increase the positive attitude among the students, 103 students of the department participated in this program.
6. Guidance session was organized on 12th August, 2023 to provide information about various schemes for computer courses. Mr. Kolte the owner of Kolte Computers guided 104 students of the department.
7. “Aarambh” welcome function of First year students was organized on 19th August, 2023, 103 students of the department participated in this program.
8. To encourage the business skills of the students and to inculcate a professional attitude among the students, the competition “Mera Business Meri Pehchan” was organized on 31st August, 2023. Miss. Sanika Kudtadkar and group (TYBAF) Mr. Siddhant Kanade (TYBAF) jointly won first prize of Rs. 500; Miss. Hemangi Padhye (FYBAF) and Gayatri Pawar (FYBAF) jointly won second prize of Rs. 300; Miss. Siddhi Samsare (FYBAF) and Fuzel Kazi & Group (FYBAF) won third prize of Rs. 200.
9. “One day Research Methodology Workshop” was organized on 13th September, 2023. 71 students of the department participated in this workshop. Dr. K.R. Chavan, Head of Economics Department, Dr. S.A. Deuskar, Head of Commerce Department and Dr. Vikrant Berde, Head of Zoology Department, was invited as resource persons.
10. Managerial Skills and Soft Skill Development Course was conducted by the Department for first year students in which 42 students participated. A Spoken English course was organized for the third year students, in which 42 students participated.
11. Skill development guidance session was organized on 17th October, 2023.

12. Industrial visits of the department were taken to Mysore and Ooty from 25th November, 2023 to 2nd December, 2023. During the Industrial visit students were taken to Silk Factory, Oil Factory, Tea Factory and Chocolate Factory for the practical knowledge about the production process and Marketing techniques. 33 students of SYBAF participated in the Industrial visit.

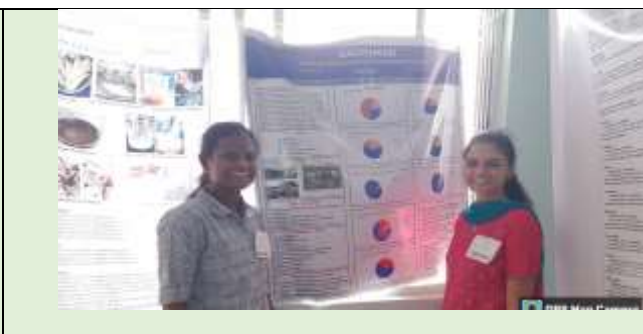
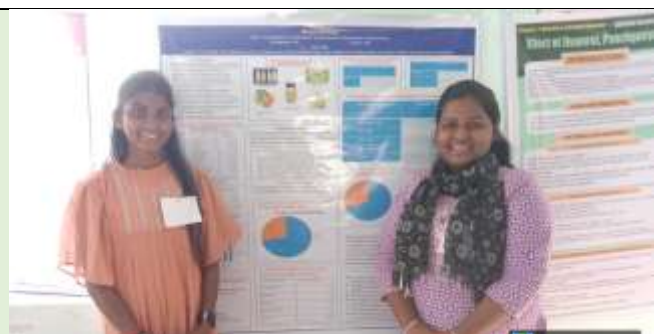
13. Group discussion was organized for the FYBAF students on 7th January, 2024. 35 students participated in the group discussion.

14. Student's Presentation was organized for the FYBAF students on 9th January, 2024. 37 students presented their PPTs.

15. "Prarambh" activity of various competitions such as Debate Competition, Quiz Competition, E-Poster Business plan Competition, Ad-Mad Competition and Business Mela was organized from 20th to 21st February, 2024.

16. A Guidance session on "Financial Literacy – Investors awareness program" was organized jointly with the Department of Economics on 26th February, 2024.

17. "Navarambh" - Farewell function of Third year students was organized on 21st March, 2024. Dr. K. R. Chavan, Vice Principal, Dr. R. S. Mali, Coordinator of the Cultural Committee, Dr. M. S. Bavadhankar, HoD of Marathi Department and Dr. R. M. Marathe, District Coordinator of NSS guided the students on this occasion.

Miss. Mrinmayi Pathare and Miss. Pradnya Jadhav

Miss. Arya Lanjekar and Purva Kopare

Two projects of the B.Com. Accounting and Finance Department was selected for the final round of the University of Mumbai in the Avishkar Research Competition 2023-24 organized by the University of Mumbai.

A guidance session on "Career Opportunities for C.A." - 20th June, 2023

A guidance session on Moral values - 9th August, 2023

“Dil ka Khajana” activity was organized on 10th July, 2023

Guidance session on Computer courses - 12th August, 2023

“Aarambh” welcome function of First year students - 19th August, 2023

“Mera Business Meri Pehchan” Competition - 31st August, 2023

“Mera Business Meri Pehchan” Competition - 31st August, 2023

“One day Research Methodology Workshop” - 13th September, 2023

Industrial visits to Mysore and Ooty from 25th November, 2023 to 2nd December, 2023

Student's Presentation - 9th January, 2024

A Guidance session on “Financial Literacy – Investors awareness program” was organized jointly with the Department of Economics on 26th February, 2024

“Navarambh” – Farewell function of Third year students - 21st March, 2024

Cultural Department

The following programs and activities were conducted on behalf of Cultural Department during the academic year 2023-24: -

1. Programs of this academic year started with the celebration of Chhatrapati Shivaji Maharaj Rajjyabhishek Din on 6th June 2023
2. Celebrated Birth Anniversary of Chhatrapati Shahu Maharaj which is known as Social Justice Day on 26th June 2023.
3. Celebrated Guru Pournima and Death Anniversary of Late Nana Vanjare on 3rd July 2023.
4. Celebrated Death Anniversary of Lokmanya Tilak and Birth Anniversary of Shahir Anna Bhau Sathe on 1st August 2023.
5. On 5th September 2023 celebrated Birth Anniversary of Dr. Sarvepalli Radhakrishnan as Teachers Day and the students of our college celebrated this day by playing the role as Principal, Teachers and Staff.
6. We organized Saraswati Pujan on behalf of Cultural Department during Navratri Festival and organization of Dandiya dance as well.
7. On 2nd October 2024 we celebrated the Birth Anniversary of Mahatma Gandhi and Lal Bahadur Shastri and on this occasion Principal, Vice -Principal and some faculty members shared their views on the life of these leaders.
8. We celebrated Death Anniversary : Mahaparinirvan Din of Dr. Babasaheb Ambedkar on 6th December 2023.
9. We organized Annual Social Gathering: Umang Fest-2023 from 13th December 2023 to 23rd December 2023. All the students were participated in every Cultural and Sports activities which was organized during this Umang Fest. The Prize Distribution ceremony was held on 23rd December 2023 and Dr. Shivkumar Sonalkar, Former HOD, Marathi Dept. Shiv Shahu College, Sarud-Kolhapur, was the Chief Guest of this function.
10. Celebrated Birth Anniversary of Savitribai Phule on 3rd January 2024 in collaboration with Women Development Cell.
11. Celebrated Birth Anniversary of Swami Vivekananda as National Youth Day and also Birth Anniversary of Jijau Maasaheb on 12th January 2024.
12. Celebrated Birth Anniversary of Chhatrapati Shivaji Maharaj on 19th February 2024.
13. Celebrated Birth Anniversary of Dr. Babasaheb Ambedkar on 14th April 2024 and shared views on the life Dr. Ambedkar by Vice- Principal and faculties.
14. Cultural Department has celebrated Independence Day on 15th August 2023 as well as celebrated Republic Day on 26th January 2024. On this occasion the Patriotic Group Song Singing Competition and Group Dance Competition was organized by the Cultural Department.
15. The activities of Cultural Department were concluded by celebrating Maharashtra Din on 1st May 2024 by Flag Hoisting.
16. During the NAAC Peer Team Visit on behalf of Cultural Department, students have performed various cultural events such as Folk Dance, Singing, Mime, Balgandharva Act, and so on in front of the NAAC Peer Members.

Dr. Rajesh Mali, Convenor, Cultural Committee

सांस्कृतिक विभाग

महाविद्यालय स्थापना दिन प्रसंगी संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा. श्रीराम वंजारे यांचा सत्कार

महाविद्यालय स्थापना दिन प्रसंगी शुभेच्छा देताना मा. अजित यशवंतराव

कै. नाना वंजारे स्मृतीदिन व गुरुपौर्णिमा निमित्त नानांच्या आठवणींना उजाळा देताना मा. श्रीराम ऊर्फ भाऊ वंजारे

वार्षिक स्नेहसंमेलन उमंग फेस्ट २०२३-२४ चा शुभारंभ करताना प्राचार्य डॉ. अरविंद कुलकर्णी

वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे प्रमुख पाहुणे मा. प्रो. डॉ. शिवकुमार सोनाळकर यांचा सत्कार

वार्षिक स्नेहसंमेलनाचे प्रमुख पाहुणे मा. प्रो. डॉ. शिवकुमार सोनाळकर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना.

वार्षिक स्नेहसंमेलनप्रसंगी अध्यक्षस्थानवरून मार्गदर्शन करताना संस्थेचे अध्यक्ष मा. जयवंतभाऊ शेटये

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

1. **मेरी मिट्टी मेरा देश** - या उपक्रमांतर्गत पंचप्राण शपथ, जैवविविधतेची माहिती, जैवविविधतेचे संगोपन, आपल्या ऐतिहासिक वारसा संस्कृती जपण्या संदर्भातील आवाहन, सेल्फी विथ अमृत कलश, अमृत कलश पूजन, शपथ, अमृत कलश रैली इत्यादी विविध उपक्रम हाती घेण्यात आले होते.

2. **स्वच्छता अभियान** - यावर्षी आठ, नऊ ऑगस्ट रोजी महाविद्यालय NAAC च्या चौथ्या मानांकनाला सामोरे गेले होते. या पार्श्वभूमीवर सर्व विद्यार्थ्यांनी वर्गखोल्या स्वच्छ करणे, वर्गखोल्या सजविणे, महाविद्यालयाच्या परिसरामध्ये प्लास्टिक न दिसेल याकडे कटाक्षाने लक्ष देणे, महाविद्यालय परिसर आणि नक्षत्र वन सुशोभीकरण करणे, महाविद्यालयाची परिसराची स्वच्छता राखणे, ग्रिट टाकण्यात मदत करणे या प्रकारचे स्वच्छतेची कामे केली. लांजा नगरपंचायत आणि पंचायत समिती बरोबर 2 ऑक्टोबर गांधी जयंतीच्या स्वच्छता ही सेवा या उपक्रमा अंतर्गत स्वच्छतेची रॅली, लांजा शहरातील विविध रस्त्यांवरील प्लास्टिकचा कचरा गोळा करणे, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, तहसीलदार कार्यालय एसटी स्टॅंड यासारख्या सार्वजनिक ठिकाणांची स्वच्छता करणे आणि तहसीलदार कार्यालय, बाजारपेठ आणि चव्हाट मंदिर येथे पथनाट्याचे सादरीकरण इत्यादी उपक्रम हाती घेऊन लांजा शहरांमध्ये स्वच्छतेचा संदेश पोहोचवण्यात आला. कोचरी या गावी जैव विविधतेच्या PBR सर्वे मध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

3. **सायबर क्राईम**- महाविद्यालयातील संगणक विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने सायबर क्राईम या विषयावरील 30 तासांचा शॉर्ट टर्म कोर्स आयोजित करण्यात आला होता. या कोर्समध्ये संगणक हाताळणी आणि सायबर गुन्हे याविषयीचे माहिती देऊन विद्यार्थ्यांना प्रत्येक गुन्हा संदर्भातील विविध व्हिडिओ एकत्र करून त्याचे सादरीकरण करून गुन्हेगाराची प्रवृत्ती आणि मानसिकता नेमकी काय असते, अशा स्वरूपाच्या गुन्हांमध्ये तपास यंत्रणांची भूमिका काय असते आणि सायबर सिक्युरिटी मध्ये असणारे वैधानिक प्राविधान याविषयी सविस्तर माहिती देण्यात आली. प्रा. अनुप सरदेसाई, प्रा. सिद्धेश खवळे, प्रा. अवंतिका केळुस्कर प्रा. राकेशसुर्वे यांनी विद्यार्थ्यांना सखोल मार्गदर्शन दिले. त्यानंतर विद्यार्थ्यांनी रुण मधील पराडकरवाडी, खावडी प्रशाला, जावडे हायस्कूल आणि आश्रम शाळा, लांजा महाविद्यालय मध्ये ग्रामस्थ आणि विद्यार्थ्यांना सायबर क्राईम ची माहिती देऊन तो गुन्हा घडण्यापासून आपण कसे वाचू शकतो याविषयी जागृती केली त्याचप्रमाणे. हा अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

4. **व्यक्तिमत्त्व विकास कौशल्य** - या महत्वाकांक्षी शॉर्ट टर्म कोर्स ची आखणी जावडे येथील हेरिटेज कल्चर संस्थेच्या मदतीने करण्यात आली. या संस्थेच्या आश्रम शाळेमध्ये पहिलीपासून दहावीपर्यंत 200 विद्यार्थी निवासी स्वरूपात राहून शिक्षण पेत आहेत, संस्थेची संस्थापक श्री. संतोष कांबळे यांच्या रविवारचा दिवस सुट्टीचा दिवस या दिवशी विद्यार्थ्यांचा वेळ फुकट जातो. त्यांना गुंतवून ठेवायला हवंय. यासाठी आपल्याला विचार करायला हवा, या शब्दाने प्रेरित होऊन महाविद्यालयाच्या एनएसएस विभागाने पाचवी ते दहावी मधील प्रशिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या एकूण 85 विद्यार्थ्यांना दर रविवारी चार तासांच्या प्रशिक्षणाचे आयोजन केले. यामध्ये पक्षी निरीक्षण, आर्थिक साक्षरता, इव्हेंट मॅनेजमेंट, व्यासपीठावरील सादरीकरण, नाट्य कौशल्यांचा विकास, गणितीय कौशल्य, रंगभरण कौशल्य, सायबर सिक्युरिटी पथनाट्य कार्यशाळा, पर्यावरणीय साक्षरता, करिअर प्लॅनिंग, महिलांचे आरोग्य इत्यादी विषयांवर तज्ज्ञ मार्गदर्शकांचे मार्गदर्शन आयोजित करण्यात येत असून गटकार्य करित असताना प्रशिक्षण घेतलेल्या स्वयंसेवकांच्या मदतीने विद्यार्थ्यांकडून विविध कौशल्यांचे सादरीकरण देखील करून घेतले जाते, दर रविवारी वेगवेगळे प्रशिक्षण देताना महाविद्यालयात 30 विद्यार्थ्यांच्या एका समूहाला शनिवारी या विषयावर कार्यशाळा घेतली जाते, मार्च महिन्याच्या 30 तारखेला परीक्षा पेऊन या सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र दिली जाणार आहेत. आमच्या दृष्टीने हा सगळ्यात महत्वाचा उपक्रम आहे.

5. **नक्षत्र वन विकास** - या उपक्रमांतर्गत महाविद्यालयातील नक्षत्र वन संपूर्ण वर्षभर दत्तक घेतात. या वनाची स्वच्छता करणे, तण काढणे, झाडांना बॉटनिकल नावे देणे, झाडांना स्कॅनर लावणे, झाडांना माती आणि खत घालणे इत्यादी ऐक्टिव्हिटी च्या माध्यमातून नक्षत्र वनाचे संगोपन आणि संवर्धन करण्यात आले.

6. **एड्स जनजागृती आणि आरोग्य** - या उपक्रमांतर्गत यावर्षी दोन रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले होते यामध्ये ४ जुलैला झालेल्या शिबिरामध्ये रत्नागिरी येथील शासकीय रक्तपेढी 15 बॉटल रक्त संकलन करून देण्यात आले. 24 फेब्रुवारी रोजी नाणीज येथील नरेंद्राचार्य संस्थान, पटेल पाटीदार समाज, माजी विद्यार्थी संघटना आणि राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने पूर्ण दिवसभर रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या कालावधीमध्ये संबंध रत्नागिरी जिल्हाभर नरेंद्र महाराज संस्थानच्या वतीने रक्तदान शिबिरे आयोजित केली जात असल्याकारणाने रत्नागिरी येथील शासकीय रक्तपेढीने रक्त साठवून ठेवण्याची क्षमता संपली असल्याकारणाने रक्त संकलन करण्यामध्ये असमर्थता दाखविली, त्यामुळे कोल्हापूर येथील महाराष्ट्र शासन मान्यता प्राप्त संजीवन रक्तपेढी या रक्तपेढीला रक्तदान करण्यात आले यावेळी 100 युनिट इतके रक्त संकलित झाले होते. फिनोलेक्स कंपनीच्या वतीने सी एस आर फंड अंतर्गत महाविद्यालयाच्या झूलॉजी विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने घेलेसेमिया, रक्त शर्करा, हिमोग्लोबिन इत्यादी तपासणी शिबिराचे 12 आणि 13 ऑगस्ट रोजी आयोजन करण्यात आले होते यावेळी अडीचशे लाभार्थीनी या शिबिराचा लाभ घेतला. महाविद्यालयाने लांजा तालुक्यातील एका टोकाला असणाऱ्या खानक्ली हायस्कूल मधील विद्यार्थ्यांसाठी नेत्र आरोग्य तपासणी शिबिराचे आयोजन केले होते. यासाठी डी. सुहास देसाई आणि त्यांच्या टीमचे पूर्ण सहकार्य लाभले. या शिबिराचा 74 लाभार्थ्यांनी लाभ घेतला. एड्स अवेअरनेस उपक्रमांतर्गत रेड रिबन क्लब ची स्थापना रॅली पथनाट्य रिबन बांधणे वक्तृत्व आणि निबंध स्पर्धेचे आयोजन इत्यादी उपक्रम आयोजित केले होते त्याचबरोबर एड्स जनजागृतीच्या जिल्हास्तरीय स्पर्धेसाठी विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

7. **नेतृत्व प्रशिक्षण शिबिर** - वरील सर्व उपक्रमांबरोबरच महाविद्यालयाने रत्नागिरी जिल्ह्याच्या नेतृत्व प्रशिक्षण शिबिराचे आयोजन केले होते. यावर्षी इंजीनियरिंग महाविद्यालयांच्या परीक्षांमुळे त्यांचा सहभाग वगळता या शिबिराचा 59 विद्यार्थ्यांनी लाभ घेतला. त्याचबरोबर युवा संवाद या जिल्हास्तरीय ऑनलाईन वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन देखील महाविद्यालय आणि केले होते. महाविद्यालयातील निशा कुदळे ही विद्यार्थिनी एन आर डी च्या राज्यस्तरीय निवड चाचणी साठी सोलापूर येथे सहभागी झाली होती. कुलु मनाली येथे आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय साहस शिबिरासाठी महाविद्यालयाच्या रोहित सोलकर या विद्यार्थ्यांनी यशस्वीपणे हे शिबिर पूर्ण केले. त्याचबरोबर रेहान नेवरेकर आणि समिका मणचेकर या दोन विद्यार्थ्यांनी गडचिरोली येथे घेण्यात आलेल्या डिझास्टर मॅनेजमेंट कॅम्पमध्ये सहभाग घेतला. या उपक्रमा अंतर्गत गेल्यावर्षी आणि यावर्षी डिझास्टर मॅनेजमेंट ट्रेनिंगला जाऊन आलेल्या विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयातील इतर विद्यार्थ्यांना हे प्रशिक्षण देऊन आणि देवधे, जावडे येथील शाळांमधील विद्यार्थ्यांना तसेच नेतृत्व प्रशिक्षण शिबिरातील शिबिरार्थींना आपली व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण दिले.

8. **ग्रामीण पुनर्रचना शिबिर** - 28 डिसेंबर 2023 ते 3 जानेवारी 2024 या कालावधीमध्ये कोचरी येथे राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचा विशेष ग्रामीण पुनर्रचना शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिराच्या अंतर्गत योगासन आणि ध्यानधारणा या लघुकालीन कौशल्य विकास शिबिराच्या अंतर्गत सकाळी आणि संध्याकाळी योगासनांचे प्रात्यक्षिक आणि ध्यानधारणा या कौशल्यांचे प्रात्यक्षिक करून घेण्यात आले. श्रमदानाच्या सत्रांमध्ये साठ वनराई बंधारे सार्वजनिक परिसर स्वच्छता पायवाटा स्वच्छता दोन शोषखंडे यांची निर्मिती केली गेली. विविध तज्ञ मार्गदर्शकांनी या शिबिराला आपले बहुमोल मार्गदर्शन केले या शिबिर कालावधीत पर्यटन क्षेत्र माचाळ येथे सर्व विद्यार्थी एक दिवसीय श्रमदाना करिता गेले होते तेथे मुचकुंदी आश्रमाचे दर्शन हा ट्रेकिंग प्रोग्रॅम आणि दोन बंधारे यांची निर्मिती करून ग्रामस्थांना सहकार्य केले. महिला मेळावा तसेच विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांच्या माध्यमातून ग्रामस्थांच्या मनोरंजनाबरोबरच वेगवेगळ्या सामाजिक विषयांचा संदर्भात जाणीव जागृती देखील करण्यात आली होती या शिबिरामध्ये एकूण 73 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

9. **द्वि-दिवसीय विशेष निवासी शिविर** - यावर्षी मुंबई विद्यापीठाचे माजी रजिस्ट्रार कै. काका सरफरे यांचे सुपुत्र मुंबई येथील सुप्रसिद्ध उद्योजक श्री. सुबोध सरफरे यांना महाविद्यालयातील एनएसएस विभागाच्या उपक्रमाबद्दल विशेष उत्सुकता असते. त्यांच्या विनंतीनुसार बोरथडे येथील त्यांच्या गावामध्ये 27 आणि 28 जानेवारी या दिवशी दोन दिवसीय निवासी शिबिराचे आयोजन केले होते. या शिबिराचा आयोजनाचा मुख्य उद्देश पाण्याच्या समस्ये वरील उपाय म्हणून बंधारे बांधणे आणि स्वच्छतेच्या संदर्भातील जनजागृती हा होता या शिबिरामध्ये शंभर विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता चार बंधारे, सार्वजनिक परिसर स्वच्छता, रैली या उपक्रमा अंतर्गत प्रामुखांशी सुसंवाद करताना गावातील यशस्वी बनलेल्या व्यक्तींचा प्रेरणादायी प्रवास देखील उलगडला, सर्वांमध्ये हे शिबिर खूप सकस, मंथन करणारे आणि विद्यार्थ्यांच्या भावी जीवनामध्ये बऱ्याच सकारात्मक गोष्टी देणारे म्हणून उल्लेखनीय ठरले.

10. **महिला विकास** - महिला विकास कक्ष या विभागाबरोबर दरवर्षी विविध उपक्रम आयोजित केले जातात यामध्ये महिला दिन, महिला मेळावे, महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या तीन दिवसीय राजमाता जिजाऊ व संरक्षण कार्यशाळेत चे आयोजन, देखील केले होते महिला स्वसंरक्षण उपक्रमा अंतर्गत महाविद्यालयातील बऱ्याच विद्यार्थिनी लांजा तालुक्यातील विविध शाळांमध्ये जाऊन मुलींसाठी स्वसंरक्षण याचे धडे देखील देत आहेत. तालुका विधी समितीच्या वतीने तालुक्यातील जज आदरणीय भोसले साहेब यांच्या पुढाकाराने महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना कायद्याची ओळख व्हावी, कायद्यातील रुक्षता टाळून सोप्या पद्धतीने कायदे कसे आहेत हे समजावून सांगणे याकरता यावर्षी प्रत्येक सत्रामध्ये एक असे एकूण दोन कार्यक्रम आयोजित केले होते.

11. स्वसंरक्षण आणि आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळा -

महिला विकास कक्षाच्या संयुक्त विद्यमाने जावडे आश्रम शाळा आणि माध्यमिक विद्यालय देवधे येथे मुलींसाठी स्वसंरक्षण कार्यशाळा आणि सर्व विद्यार्थ्यांसाठी आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण कार्यशाळा यांचे आयोजन करण्यात आले होते. महाराष्ट्र शासनाच्यावतीने दरवर्षी आव्हान हा डिझास्टर मॅनेजमेंटचा कार्यक्रम आयोजित केला जातो. मागील दोन वर्षांमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील चार विद्यार्थ्यांनी एन. डी. आर. एफ.च्या वतीने देण्यात आलेल्या या प्रशिक्षण शिबिराचा लाभ घेतला होता आणि ते प्रशिक्षित स्वयंसेवक आणि महाविद्यालयातील प्रा. अनुप्रिया प्रभू या कॉन्टिनेन्ट लीडर यांनी महाविद्यालयातील विद्यार्थी तसेच जावडे आणि देवधे येथील माध्यमिक विद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांसाठी हे प्रशिक्षण शिबिर घेतले.

12. मतदार जनजागृती अभियान (SVEEP ACTIVITY) राज्यशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने मतदार साक्षरता दिन, मतदार नोंदणी, मतदान जनजागृती चे पथनाट्य, विविध स्पर्धांचे आयोजन देखील करण्यात आले होते. मतदान करण्याच्या जनजागृती च्या अभियानाचा भाग म्हणून सेल्फी पॉईंट निर्मिती केली. मी मतदान करणारच या तीन वर स्वाक्षरी अभियान राबविले. विद्यार्थ्यांची निर्माण करण्याची प्रेरणा देऊन त्यातून मतदान करण्याची जागृती करण्यात आली. आणि 12 एप्रिल रोजी लांजा शहरातील मंगळवारच्या बाजार मध्ये एकूण तीन ठिकाणी पथनाट्याच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांनी मी मतदान करणारच याविषयीचा संदेश दिला. रोड सेफ्टी हा विषय आज ऐरणीवर जास्त आहे कारण सगळीकडे विकास कामे चालू असल्याकारणाने रस्ते अपघाताचे प्रमाण वाढले आहे. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये या सर्व बाबींची जागृती व्हावी याकरिता बाबा मोटर ट्रेनिंग स्कूल यांच्यावतीने जनजागृती पर अभियानाचे देखील आयोजन करण्यात आले होते.

वर्षभरातील विविध उपक्रम आयोजित करित असताना संस्थेचे सर्व संचालक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अरविंद कुलकर्णी, उपप्राचार्य डी. काशिनाथ चव्हाण तसेच मुंबई विद्यापीठाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे ओएसडी प्रा. सुशील शिंदे, कार्यक्रमाधिकारी श्री. रमेश देवकर या सर्वांचे आणि आमच्या महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक आणि प्राध्यापकेतर कर्मचा-यांचे व स्वयंसेवकांचे अनमोल सहकार्य लाभले.

डॉ.राहुल मराठे, डॉ.महादेव बडगे, प्रा.अवंतिका केळुसकर

कार्यक्रम अधिकारी

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

बंधारा : जांगलदेव, आगरवाडी लांजा

मतदार जनजागृती पथनाट्य : मी मतदान करणारच..

रक्तदान शिबिर: नेट मंगरज संस्थान कॉपीज, पटेल-पटोदर समज लांजा आणि रा. से. यो. विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित - 100 युनिट

लघुकालीन उपक्रम: व्यक्तिमत्त्व विकास:आश्रम शाळा, जावडे

नेतृत्व प्रशिक्षण शिबिर 2023: 27 नोव्हेंबर ते 1 डिसेंबर 2023

नक्षत्र गार्डन स्वच्छता

स्वच्छता ही सेवा : जनजागृती पथनाट्य आणि रॅली

सायबर क्राईम जनजागृती कार्यशाळा

रस्ता सुरक्षा : मार्गदर्शन

थेलिसिमीया चेक-अप : 250 लाभार्थी

संवीता आश्रम पणदूर : विद्यार्थ्यांकडून कपडे दान

येरवंडे गावात 1000 वृक्ष लागवड

बंधारा : ग्रामीण पुनर्रचना शिबीर, कोचरी

आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळा, जावडे हायस्कूल

ग्रामीण पुनर्रचना शिबीर उद्घाटन समारंभ

ग्रंथालय विभाग

आपल्या ग्रंथालयामध्ये शैक्षणिक वर्ष 23-24 मध्ये विविध विषयावरील संदर्भग्रंथांची व वाचनसाहित्याची खरेदी केलेली आहे ती खालील प्रमाणे -

ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथसंख्या :	२१७८०
ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथांची किंमत :	४५,१९,९१०.००
एकूण खरेदी केलेली ग्रंथसंख्या :	१६७५६
बुक बँक योजनेतर्गत खरेदी केलेली ग्रंथसंख्या	७४९
एम.कॉम./ एम.ए. विभागातील ग्रंथ संख्या :	६८५
एकूण नियतकालिके :	२८
एकूण वर्तमानपत्रे :	८
ग्रंथालयातील ग्रंथेतर साहित्य	
सी.डी.	७५
मॅप्स	०७
इ-जर्नल्स	६१५०
इ-बुकस	३१३९३०९८

बुक बँक योजना :

मुंबई विद्यापीठाच्या विद्यार्थी कल्याण विभागाकडून बुक बँक योजनेतर्गत मिळालेल्या अनुदानातून मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांसाठी पुस्तके खरेदी करण्यात आली आहेत . हयावर्षी 47 मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ मिळाला.

ग्रंथालयात राबविण्यात येणारे विविध उपक्रम :

- डॉ.एस.आर .रंगनाथन जयंती : ग्रंथालयातर्फे दि. 9 ऑगस्ट 2023 रोजी ग्रंथालयशास्त्राचे प्रणेते डॉ.एस.आर.रंगनाथन यांची जयंती साजरी करण्यात आली.
- ग्रंथप्रदर्शन :दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही दि.15 ऑगस्ट 2023 रोजी स्वातंत्र्यदिना निमित्त ग्रंथप्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.
- मेरीट कार्ड : शैक्षणिक वर्ष 23-24 मध्ये मेरीट कार्डचे वितरण करण्यात आले. प्रत्येक वर्गातून प्रथम , द्वितीय व तृतीय क्रमांक मिळविणा-या सर्व विद्यार्थ्यांना मेरीट कार्ड देण्यात आली.
- उत्कृष्ट वाचक स्पर्धा -
महाविद्यालयातील ग्रंथालय विभागाच्यावतीने उत्कृष्ट वाचक स्पर्धेत दि 14/03/2024 रोजी आयोजित करण्यात आली होती हया स्पर्धेत कु. तनुजा संतोष प्रभुदेसाई [द्वितीय वर्ष विज्ञान] हिने प्रथम क्रमांक प्राप्त केला तर कु.सिध्दी राजेंद्र कांबळे [प्रथम वर्ष कला] हिने द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला.

ग्रंथालयातील इतर सुविधा :

- **बहिःस्थ विद्यार्थी / स्थानिकांना देवघेव :** ग्रंथालयातर्फे बहिःस्थ विद्यार्थी तसेच स्थानिक वाचकांना ठराविक अनामत रक्कम घेवून पुस्तकांची देवघेव सुविधा देण्यात येते.
- **मुक्तव्दार पध्दत :**ग्रंथालयात प्राध्यापक तसेच पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांना मुक्तव्दार पध्दत राबविण्यात येते.
- **वाचनकक्ष :**विद्यार्थी , प्राध्यापक व प्राध्यापकेतर कर्मचारी असे स्वतंत्र्य वाचन कक्षाची सुविधा करण्यात आली आहे.
- **नॉलेज रिसोर्स सेंटर-** यावर्षी पासून महाविद्यालयातील मुलांसाठी नॉलेज रिसोर्स सेंटर अंतर्गत इंटरनेट सुविधा व संगणक वापरण्यासाठी ग्रंथालयात सुविधा देण्यात आली आहे.

ग्रंथालयाच्या वतीने वेगवेगळे उक्क्रम राबविण्यासाठी तसेच परिपुर्ण सेवा देण्याच्या दृष्टीने मा. प्राचार्य डॉ.अरविंद कुलकर्णी यांचे पदोपदी बहुमुल्य मार्गदर्शन लाभले त्याबद्दल त्याचे आभार. महाविद्यालयातील सर्व सहकारी प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले त्याबद्दल त्यांचेही हार्दिक आभार !

श्री.कमलाकर सावंत

ग्रंथपाल

प्रा.धनंजय क्षीरसागर

ग्रंथालय समिती समन्वयक

उत्कृष्ट वाचक स्पर्धा २०२३-२४

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान RUSA

आमच्या महाविद्यालयाला केंद्र शासन राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान या योजनेतर्गत रुपये २ कोटी अनुदान प्राप्त झाले. शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ मध्ये महाविद्यालयाने हे अनुदान १०० टक्के खर्च करून हा प्रकल्प पूर्ण केला. रूसमधून आम्ही महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक व भौतिक सुविधांसाठी ही सर्व रक्कम खर्च केली. रु. दोन कोटी अनुदान प्राप्त झाल्यामुळे महाविद्यालयाच्या अनेक मूलभूत गरजा पूर्ण झाल्या आहे. या रकमेचे वर्गीकरण पुढीलप्रमाणे आहे.

New Education Society's ARTS, COMMERCE AND SCIENCE COLLEGE, LANJA RASHTRIYA UCHCHATAR SHIKSHA ABHIYAN (RUSA 2.0) Sanctioned Amount : Rs.2 Crore	
Head	Sanctioned Amount
Classroom Construction	Rs. 8000000.00 (Rs. Eighty Lakhs Only)
Technologically Enabled Classrooms (Purchase of Smart TV, Camera & Furniture)	Rs. 1800000.00 (Rs. Eighteen Lakhs Only)
Library Cupboards	Rs. 200000.00 (Rs. Two Lakhs Only)
Solar System (Including Transformer)	Rs. 2000000.00 (Rs. Twenty Lakhs Only)
Laboratory Equipment's	Rs. 3700000.00 (Rs. Thirty Seven Lakhs Only)
Computers, Printers and Furniture	Rs. 1300000.00 (Rs. Thirteen Lakhs Only)
Books	Rs. 1200000.00 (Rs. Twelve Lakhs Only)
E-resources	Rs. 300000.00 (Rs. Three Lakhs Only)
Sports Equipment's	Rs. 1000000.00 (Rs. Ten Lakhs Only)
Others	Rs. 500000.00 (Rs. Five Lakhs Only)
Total	Rs.2 Crore

रूसा २.० मधून मिळालेले अनुदानाचा लाभ महाविद्यालयाच्या चौथ्या नॅक मूल्यांकनासाठी झाला. महाविद्यालयातील विद्यार्थी, प्राध्यापक व प्रशासन यांना अधिक चांगल्या आणि उपयुक्त सुविधा प्राप्त झाल्या. हा प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी न्यू एज्युकेशन सोसायटीचे सन्माननीय मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा. श्रीराम वंजारे, अध्यक्ष मा. जयवंतभाऊ शेटये, उपाध्यक्ष मा. सुनील कुरूप, सचिव मा. विजय खवळे, सहसचिव श्री. संजय तेंडुलकर, संचालक मा. महंमदशेठ रखांगी, संचालक श्री राजेश शेटये यांच्यासह सर्व पदाधिकारी, मा. प्राचार्य डॉ. अरविंद कुळकर्णी, उपप्राचार्य डॉ. के. आर. चव्हाण, रूसा समितीचे सदस्य प्रा. धनंजय क्षीरसागर, डॉ. दिग्विजय लवटे, डॉ. कल्पित म्हात्रे, कार्यालय अधीक्षक श्री. किशोर मानकर, सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी यांचे मोलाचे मार्गदर्शन आणि सहकार्य लाभले. या सर्वांचा मी आभारी आहे.

प्रा. डॉ. महेश बावधनकर, समन्वयक रूसा विभाग

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियानांतर्गत मिळालेल्या अनुदानातून महाविद्यालयाने केलेल्या कामाचे परीक्षण करण्यासाठी रूसा, महाराष्ट्र राज्याचे संचालक मा. राहुल म्हात्रे, रूसा महाराष्ट्र राज्य वित्त उप संचालक मा. राहुल कदम व रूसा समन्वयक प्रा. डॉ. अजित तेळवे यांनी महाविद्यालयाला भेट दिली.

राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान

महाविद्यालयाला रूसामधून प्राप्त झालेल्या अनुदानाचे लेखापरीक्षण CAG चे ऑडिटर मा. पंकजकुमार यांनी केले. यावेळी त्यांचे सहायक मा. श्री. कुवारे साहेब उपस्थित होते. त्यांनी कामाची पाहणी केली.

सोलर सिस्टिम

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

A new unit of NCC was approved to Arts Commerce and Science college Lanja with the strength of 53 cadets on fully aided basis under 58 Mah Bn Sindhudurg from academic year 2023 -2024.

The enrolment process for the first batch of the unit was conducted in the month of October 2023 under the supervision of the army officers of 58 Mah Bn Sindhudurg.

Total 16 students were Enrolled from first year student. The first batch of the unit has the students from all the faculties from the college.

The first Republic day parade was performed by the 1st batch of our college on 26th of March of January 2024. The parade was very energetic and memorable for the college.

Total 16 cadets from our college participated in CATC 301 Camp held at oras by 58 Maharashtra battalion Sindhudurg. The cadets showed a very excellent and energetic performance during the duration of the can camp.

One cadet from our unit was selected for the trekking camp that is to be held in Kerala from 22nd December 2024 to 29th December 2024.

We concluded the NCC activities by celebrating Maharashtra din on 1st May 2024.

Mr. Siddhesh M. Khawale

CTO

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

Women Development Cell

1. A Cancer Awareness Program was jointly organized by the Internal Quality Assurance Cell and Women Development Cell on 5th July, 2023. Shraddha Chavan, BDM of Globe India Ventures Hub Private Limited, Neeta Vavre, Office Administrator were present to guide the program.
2. On 11th July, 2023, a guidance session on career opportunities in the field of arts was organized.
3. A 3-day Self Defense Workshop was organized from 12th to 14th July, 2023 under Rajmata Jijau Girls Self Defense Training Program 2023-24. Students were guided by Hon. Tehsildar Shri. Pramod Kadam, Group Development Officer Shri. Yogesh Kadam, Child Development Project Officer Mr. Gajalwad Mr. Mahesh Khilari, S. S. Bhujbalrao, Smt. (Advocate) and Mulye, J. S. Cats, Swanand Khedekar, Mrs. S. Wadekar, Shubham Sardesai, Dr. Mahesh Bavadhankar, Mr. M. M. 105 students of the college benefited from the said workshop.
4. A one day Rakhi making workshop was organized on 30th August, 2023.
5. Balika Din was celebrated on 3rd January, 2024 on the occasion of the Birth Anniversary of Savitribai Phule.
6. One day self defense program was organized on 31st January, 2024 under the Samagra Shiksha Abhiyan - Rani Laxmibai Self Defense Training Scheme.
7. One day District Level Self Defense Program for girl students was jointly organized by Internal Quality Assurance Cell and Women Development Cell on behalf of Department of Student's Development, University of Mumbai on Saturday, 9th March, 2024 to make the girl students psychologically, intellectually and physically strong enough to protect themselves in times of distress. 51 girl students took the benefit of the training program.

Three Days Self Defence Training Workshop - 12th to 14th July, 2024

One day self defense program under the Samagra Shiksha Abhiyan Rani Laxmibai Self Defense Training Scheme - 31st January, 2024

One Day Rakhi Preparation Program - 30th August, 2023

A guidance session on career opportunities in the field of arts was organized - 11th July, 2023

One Day District Level Self Defence Training Program - 9th March, 2024

Cancer Awareness Program - 5th July, 2023

Mr. Promod Kadam, Tahasildar, Lanja

निबंध, वक्तृत्व व वादविवाद विभाग

निबंध, वक्तृत्व व वादविवाद विभागाच्या वतीने दरवर्षीप्रमाणे ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसैनिक व समाजसेवक कै. सदाशिव सखाराम ऊर्फ नाना वंजारे यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा व कै. ता. म. ऊर्फ काका डोर्ले यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. निबंध स्पर्धेचा निकाल पुढीलप्रमाणे :

प्रथम क्रमांक : सौ. स्वानंदी स्वरूप जोगळेकर, कोंडगाव, साखरपा, जि. रत्नागिरी

द्वितीय क्रमांक : प्रा. डॉ. सुहासकुमार बोबडे, कराड, जि. सातारा

तृतीय क्रमांक : सौ. अनुजा अरुण कांबळे, लांजा

उत्तेजनार्थ क्रमांक : श्रीमती नीता नीतिन सावंत, शिरशिंंगे, ता. सावंतवाडी, जि. सिंधुदुर्ग

श्री. रमाकांत सहदेव सावंत, लांजा

कु. तारामती तुकाराम पदमपल्ले, परळी वैजनाथ, जि. बीड

कु. अपनाली नीलकंठ पालये, मु. पो. कोंडये, जि. रत्नागिरी

प्रथम तीन क्रमांकाच्या विजेत्यांना अनुक्रमे रु. २०००/-, १५००/-, १०००/- व उत्तेजनार्थ पारितोषिक विजेत्यांना प्रत्येकी रु. ५००/- व सर्व विजेते व सहभागी स्पर्धकांना प्रमाणपत्रे देण्यात आली.

रत्नागिरी जिल्हा परिषदेच्या वतीने घेण्यात आलेल्या जिल्हास्तरीय हस्ताक्षर स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या कु. तनुजा संतोष प्रभुदेसाई हिने द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला. तसेच जिल्हास्तरीय निबंध स्पर्धेत कु. तनुजा संतोष प्रभुदेसाई हिने प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. निर्भय मोहिते याने जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. तालुकस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत कु. श्वेता चव्हाण हिने द्वितीय क्रमांक प्राप्त करून जिल्हास्तरीय स्पर्धेत सहभाग घेतला.

क्रीडा विभाग

2023-24 या शैक्षणिक वर्षात क्रीडा विभागाने देदीप्यमान कामगिरी केली असून मुंबई विद्यापीठामध्ये आपले स्थान निर्माण केलेले आहे रोहित रांबाडे याने उत्तर प्रदेश येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाचे प्रतिनिधित्व करताना कांस्यपदक प्राप्त केले

कोकण विभागीय क्रॉस कंट्री स्पर्धेमध्ये मुलांच्या व मुलींच्या दोन्ही संघांनी सुवर्णपदक प्राप्त केले त्याचबरोबर प्रतिक उंबरकर याने वैयक्तिक सुवर्णपदक प्राप्त केले व सदर स्पर्धेमध्ये कुमार प्रतीक उंबरकर आदित्य धुळप शमिका मंचेकर निशा कुदळे यांची मुंबई विद्यापीठ आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी निवड करण्यात आली व सदर स्पर्धेमध्ये मुलींच्या संघाने रोप्य पदक व मुलांच्या संघाने कांस्यपदक प्राप्त केले व वैयक्तिक स्पर्धेमध्ये प्रतिक उंबरकर याने रोप्य पदक प्राप्त केले व प्रतिक उंबरकर याची नागपूर येथे होणाऱ्या अखिल भारतीय अंतर्विद्यापीठ क्रॉस कंट्री स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड झाली

कोकण विभागीय खोखो स्पर्धेच्या निवड चाचणी मधून कुमारी शमिका मंचेकर हीची आंतर विभागीय खो-खो स्पर्धेसाठी निवड झाली व कुमारी शमिका मंचेकर हिने आंतर विभागीय खोखो स्पर्धेमध्ये रोप्य पदक प्राप्त केले व सदर स्पर्धेमध्ये कुमारी शमिका मंचेकर हिची आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या खो-खो संघामध्ये निवड करण्यात आली

कोकण विभागीय खो खो स्पर्धेमध्ये मुलांच्या संघाने सुवर्णपदक प्राप्त केले व ऋषभ नार्वेकर शुभम कदम संकेत जाधव सुमित मदाने सुमित खैरे अनंत साठले रोहित रांबाडे राज पवार शुभम आयेरे सुमित लाठे अशा दहा खेळाडूंची आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली

आंतर विभागीय खोखो स्पर्धेमध्ये संकेत जाधव अनंत साठले व सुमित लाठे यांची आंतरविद्यापीठ दक्षिण विभागीय खोखो स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड झाली व दक्षिण विभागीय आंतर विद्यापीठ स्पर्धेमध्ये कांस्यपदक प्राप्त केले व या तीन खेळाडूंची केरळ येथे होणाऱ्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी निवड झाली त्याचबरोबर आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव 2023 24 या स्पर्धेसाठी या तिन्ही विद्यार्थ्यांची मुंबई विद्यापीठाच्या खो-खो संघामध्ये निवड करण्यात आली

जिल्हा अजिंक्यपद खो खो स्पर्धेमध्ये लांजा महाविद्यालयाने विजेते प्राप्त केले व सदर स्पर्धेमध्ये शुभम आयेरे सिद्धांत कानडे व ऋषभ नार्वेकर यांची हिंगोली येथे झालेल्या राज्यस्तरीय खो-खो स्पर्धेसाठी निवड करण्यात आली कोकण विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेमध्ये प्रतीक उंबरकर पाच किलोमीटर आणि दहा किलोमीटर धावणे सुवर्णपदक

शमिका म्हणजे कर स्टीफल चेस सुवर्णपदक

अक्षया होळकर शिंदे थाळीफेक सुवर्णपदक आणि हॅमर थ्रो कांस्यपदक

महेंद्र कुडकर 20 किलोमीटर चालणे सुवर्णपदक 21 किलोमीटर धावणे कांस्यपदक

साहिल पानगले 110 मीटर अडथळा रोप्य पदक

दर्शन कोतवडेकर ट्रिपल जंप रोप्य पदक

साक्षी आंबेकर उंच उडी रोप्य पदक

शंतनु गुरव पोल वॉल्ट रोप्य पदक

अनिकेत पवार स्टीपल चेस रोप्य पदक

रोहित सोलकर डेका (एक खेळाडू 10 क्रीडा प्रकार) रोप्य पदक

संजना घडशी पाच किलोमीटर चालणे रौप्य पदक

हरिओम सिंग स्टीफलचेस कास्यपदक

दीक्षा सुर्वे 400 मीटर धावणे कास्यपदक

4*400 मीटर रिले आणि 4*100 मीटर रिले या दोन्ही रिले प्रकारात मुलांच्या संघाने सुवर्णपदक प्राप्त केले

4*100 मीटर रिले मुलींच्या संघाने कास्यपदक प्राप्त केले

अभिमानाची बाब म्हणजे 143 गुणांसह अथलेटिक्स जनरल चॅम्पियनशिपच्या प्रथम क्रमांकाचा मान आमच्या

लांजा महाविद्यालयाला मिळाला

कोकण विभागीय अथलेटिक्स स्पर्धेमधून एकूण 13 विद्यार्थ्यांची मुंबई विद्यापीठ आंतर विभागीय अथलेटिक्स

स्पर्धेसाठी निवड झाली व सदर स्पर्धेमध्ये

प्रतीक उंबरकर पाच किलोमीटर आणि दहा किलोमीटर धावणे सुवर्णपदक

शमिका मंचेकर स्टीपल चेस सुवर्णपदक, 4*400 मी रिले सुवर्णपदक, 4*100 मी रिले रौप्य पदक

रोहित सोलकर डेका (एक खेळाडू दहा क्रीडा) प्रकार रौप्य पदक

शंतनु गुरव वॉल्ट वर्ल्ड रौप्य पदक

साक्षी आंबेकर उंच उडी रौप्य पदक

महेंद्र कुडकर 20 किलोमीटर चालणे कास्यपदक

निशा कुदळे 20 किलोमीटर चालणे कास्यपदक

अनिकेत पवार 4*100 मी रिले कास्यपदक

सदर स्पर्धेमधून प्रतीक उंबरकर याची भुवनेश्वर येथे होणाऱ्या आंतरविद्यापीठ अथलेटिक्स स्पर्धेसाठी मुंबई

विद्यापीठाच्या संघामधून निवड झाली त्याचबरोबर अंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या

संघामधून निवड करण्यात आली व क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये प्रत्येक उंबरकर याने 4*400 मी रिले स्पर्धेमध्ये

कास्यपदक प्राप्त केले

कोकण विभागीय अंतर महाविद्यालयीन हॅंडबॉल स्पर्धेमध्ये लांजा महाविद्यालयाच्या मुले आणि मुली या दोन्ही

संघांनी कास्यपदक प्राप्त केले

मुंबई विद्यापीठाच्या आंतर विभागीय फुटबॉल स्पर्धेसाठी विशाल त्रिपाठी याची निवड झाली

महाविद्यालयाच्या पदक विजेत्या खेळाडूंची संख्या सुवर्णपदक 49 खेळाडू रौप्य पदक एकूण तेरा खेळाडू व

कास्यपदक एकूण 36 खेळाडू अशी एकूण 99 पदके खेळाडूंनी प्राप्त केली.

स्पर्धा सहभागाबरोबरच मुंबई विद्यापीठाच्या अनेक स्पर्धांच्या आयोजनाचा बहुमान आमच्या लांजा

महाविद्यालयाला मिळाला यामध्ये कोकण विभागीय फुटबॉल हॉकी हॅन्डबॉल फेन्सिंग व मुंबई विद्यापीठ अंतर

विभागीय क्रॉस कंट्री मुले आणि मुली व खोखो मुले आणि मुली इत्यादी स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन लांजा

महाविद्यालयामार्फत करण्यात आले.

महाविद्यालयाचे क्रीडा प्रशिक्षक श्री शशांक उपशेटे यांची मुंबई विद्यापीठ अंतर महाविद्यालयीन स्पर्धेच्या सचिव

पदी निवड झाली त्याचबरोबर त्यांनी मुंबई विद्यापीठाच्या अनेक स्पर्धेमध्ये निवड समिती अध्यक्ष आणि सदस्य

म्हणून काम केले तसेच लखनऊ येथे झालेल्या खेलो इंडिया युनिव्हर्सिटी गेम 2022 एथलेटिक्स स्पर्धा व वेस्ट झोन

व अखिल भारतीय अंतरविद्यापीठ खो-खो स्पर्धा व आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव या स्पर्धांसाठी मुंबई

विद्यापीठाच्या संघाचे संघ व्यवस्थापक म्हणून काम पाहिले.

महाविद्यालयातील यावर्षीचा स्पोर्ट्स पर्सन ऑफ द इयर या पुरस्कारासाठी पुरुष विभागातून प्रतीक उंबरकर व

महिला विभागातून कुमारी शमिका मंचेकर या विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली.

रोहित रांबाडे

उत्तर प्रदेश मेरठ येथे झालेल्या अखिल भारतीय अंतर विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या संघामधून निवड सदर स्पर्धेमध्ये कास्यपदक

सुमित लाठे

आंतर विद्यापीठ वेस्ट झोन खो-खो स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या मध्ये निवड सदर स्पर्धेमध्ये कास्यपदक केरळ येथील अखिल भारतीय अंतर्विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी निवड आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड

अनंत साठले

आंतर विद्यापीठ वेस्ट झोन खो-खो स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या मध्ये निवड सदर स्पर्धेमध्ये कास्यपदक केरळ येथील अखिल भारतीय अंतर्विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी निवड आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड

संकेत जाधव

आंतर विद्यापीठ वेस्ट झोन खो-खो स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या मध्ये निवड सदर स्पर्धेमध्ये कास्यपदक केरळ येथील अखिल भारतीय अंतर्विद्यापीठ खो-खो स्पर्धेसाठी निवड आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड

शमिका मंचेकर

कोकण झोन क्रॉस कंट्री स्पर्धा सुवर्णपदक
 अंतर विभागीय क्रॉस कंट्री स्पर्धा रोप्य पदक
 कोकण झोन 3000 मीटर स्टीपल चेस सुवर्णपदक
 अंतर विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धा 3000 मीटर स्टीपल चेस सुवर्णपदक
 आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेसाठी मुंबई विद्यापीठाच्या खोखो संघामध्ये निवड व आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये कांस्यपदक

प्रतीक उंबरकर

कोकण झोन अथलेटिक्स मीट
 5000 मीटर धावणे दहा हजार मीटर धावणे सुवर्णपदक
 मुंबई विद्यापीठ आंतर विभागीय अॅथलेटिक्स मीट
 5000 मीटर धावणे दहा हजार मीटर धावणे सुवर्णपदक
 भुवनेश्वर येथे झालेल्या साउथ वेस्ट झोन आंतर विद्यापीठ अथलेटिक्स स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड
 अंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव स्पर्धेमध्ये मुंबई विद्यापीठाच्या संघामध्ये निवड सदर स्पर्धेत 4*400 रिले क्रीडा प्रकारात कांस्यपदक
 कोकण झोन क्रॉस कंट्री स्पर्धा सुवर्णपदक
 अंतर विभागीय क्रॉस कंट्री स्पर्धा रोप्य पदक
 अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रॉस कंट्री स्पर्धेसाठी निवड

प्राध्यापकांचे वैयक्तिक कामगिरीचे अहवाल

Dr. Kashinath Ramchandra Chavan

Vice Principal and Assistant Professor in Economics

Published Research Paper :

Sr. No.	Title of the research paper	Publisher with ISSN	Year of Publication	Level at which recommended
1.	A study on opportunities and challenges in entrepreneurship development in India : A critical analysis	Universal research analysis, ISSN 2229-4406	Sept. 2023 to Feb. 2024	International, UGC approved journal
2.	A study on financial performance of financial inclusion and role of banking in India	Indo western research journal, ISSN 2454-3292	Sept. 2023 to Feb. 2024	International, UGC approved journal
3	A critical analysis of growth and employment opportunities in Indian industrial sector	Interlink research analysis, ISSN 0976-0377	Jan to June 2024	International, UGC approved journal
4	Study of Cropping Pattern in Ratnagiri District Maharashtra	Historicity Research Journal ISSN 2393-8900	April 2023	International, UGC approved journal
5	A study on Role of Food in Physical Growth and Exercise	Sanshodhak ISSN 2394- 5990	March 2024	UGC Care listed

Resource Person / Judge :

1. Worked as Chief Guest and Judge for “**Quiz Competition**” organised by Dept. of Economics, DBJ College, Chiplun. (30/01/2024)
2. Delivered lecture in the online National Conference on Automation in Farming Artificial Intelligence and Hitech activities- Way Forward, organised by Pancham Khemraj College Sawantwadi on 13th April, 2024.

Convenor

National Webinar on “ Perceptive Understanding about the Current Economic Reality” organised by Eight Colleges of Ratnagiri under collaborative activity on 20th February 2024.

Administrative Responsibility at College Level:

1. Vice Principal
2. Co-ordinator, IQAC
3. Head of Department of Economics.
4. Convener –Staff Academy
5. Member -College Development Committee
6. Member, Maharashtra Marathi Sahitya Parishad ,Lanja
7. Member,NGO named SEBC Ratnagiri

University Level:

1. Member Board of studies in Economics , University of Mumbai
2. Member (VCNominee)Board of studies in Economics at Gogate Jogalekar College, Ratnagiri
3. Member (VCNominee)Board of studies in EconLectures Delivered
4. omics at Pancham Khemraj College Sawantwadi
5. Paper setter and Chairman of paper Setting Committee

Lectures Delivered at

- A) NSS Leadership Development Camp
- B) Personality Development Course conducted by Department of Computer Science
- C) Course on Research Methodology by BAF Department

Guidance and Consultancy Regarding NAAC Re Accreditation process invited by the following colleges

1. Regal College of Hotel Management, Chiplun
2. Arts, Commerce and Science College, Shivar Ambere
3. D.J. Samant College, Pali
4. Mohini Murari Mayekar, Arts and Commerce College Chafe
5. Arts and Commerce College Sakharpa

Workshop

Attended 4 days FDP on In House inclusion and Diversity from 2nd January to 5th January 2024 organised by MSFDA Pune.

प्रा. डॉ. महेश सखाराम बावधनकर

प्रमुख, मराठी विभाग

प्रकाशन :

शोधनिबंध - मराठीतील लेखक पत्नींच्या आत्मचरित्र निर्मितीची पार्श्वभूमी

अक्षरा मल्टीडिसिप्लिनरी रिसर्च जर्नल, एप्रिल 2024 E ISSN 2582-5429

चर्चासत्रे- कार्यशाळा :

1. MKCL आयोजित 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020' कार्यशाळा - दि, ०१/०३/२०२४
2. मुंबई विद्यापीठ आयोजित NEP 2020 - SENSITIZATION - TRAIN THE TRAINERS, फिनोलेक्स कॉलेज, रत्नागिरी दि. ६ व ७ मार्च २०२४

विद्यापीठस्तरीय कार्य :

1. मुंबई विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाच्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार अभ्यासक्रमाच्या उपसमितीवर सदस्य म्हणून नियुक्ती.
2. मुंबई विद्यापीठ तृतीय वर्ष कला मराठी परीक्षे संदर्भात मराठी अभ्यासपत्रिका क्र. ७ साठी चेअरपर्सन पेपर सेटर, एक्झामिनर आणि मॉडरेटर
3. Career Advancement Scheme अंतर्गत प्राध्यापक पदोन्नतीसाठी विषय तज्ज्ञ - आय. सी. एस. कॉलेज, खेड
4. प्राध्यापक निवड मुलाखतीसाठी विषय तज्ज्ञ. - गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय, रत्नागिरी

सहशैक्षणिक उपक्रमातील सहभाग :

१. 'नैतिकता आणि मूल्ये' या विषयावर संगणक विभाग आयोजित कार्यक्रमांमध्ये व्याख्यान. दिनांक ६/१/२०२३
२. राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, लांजा महाविद्यालय आयोजित जिल्हास्तरीय नेतृत्व प्रशिक्षण शिबिरात 'नेतृत्वाची भूमिका' या विषयावर व्याख्यान. दिनांक २७/११/२०२४
३. कोकण मराठी साहित्य परिषद, शाखा राजापूर आयोजित ओणी येथील मराठी साहित्य संमेलनात परिसंवादाचे सूत्रसंचालन. दिनांक ३/१/२०२४
४. कोकण मराठी साहित्य परिषद, शाखा लांजा व मराठी विभाग, कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा यांच्या वतीने व्याख्यानाचे आयोजन. प्रमुख व्याख्याते : मा. सुनीलकुमार लवटे, माजी प्राचार्य, महावीर कॉलेज, कोल्हापूर. विषय : युवा आणि साहित्य
५. महाराष्ट्र साहित्य परिषद शाखा, लांजा व कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा आयोजित "युवा साहित्य व नाट्य" या विषयावरील तालुकास्तरीय साहित्य संमेलनात 'नाटक : काल, आज आणि उद्या' या विषयावर चर्चासत्राचे सूत्रसंचालन.
६. समन्वयक, स्वामी स्वरूपानंद चरित्र अभ्यास परीक्षा
७. श्री शैलेश रमेश डोळे यांना महाविद्यालयातील दिलेल्या मानपत्राचे लेखन.
८. मराठी विभागाच्या यू ट्यूब चॅनेलसाठी व्हिडिओची निर्मिती
९. लोकसभा निवडणुकीसाठी मास्टर ट्रेनर म्हणून 17 दिवस कार्य

डॉ. राहुल मोहन मराठे

सहायक प्राध्यापक, हिंदी विभाग

विद्यापीठ स्तरीय जबाबदारी

1. जिल्हा समन्वयक – राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
2. सदस्य- हिंदी अध्ययन मंडळ (BOS),मुंबई विद्यापीठ
3. सदस्य- हिंदी अध्ययन मंडळ (BOS),गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय,रत्नागिरी
4. NEP HINDI 1 PAPER SYLLYABUS SET

महाविद्यालयीन जबाबदारी

1. समन्वयक – राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
2. समन्वयक – डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम वाचन कट्टा
3. सदस्य - IQAC
4. सदस्य – सांस्कृतिक विभाग
5. सदस्य – हिंदी सभा
6. सदस्य – वक्तृत्व आणि वादविवाद विभाग
7. सदस्य – Anti Ragging committee
8. विभागीय संपादक – नक्षत्र

अन्य

1. सदस्य – लांजा तालुका ग्राहक मंच
2. सदस्य – अमोल रंगयात्री
3. सदस्य – महाराष्ट्र साहित्य परिषद
4. सदस्य – गोपाळकृष्ण नाट्य मंडळ
5. सदस्य – लोकमान्य वाचनालय,
6. नोडल अधिकारी – स्वीप , निवडणूक प्रचार प्रसार

सेमिनार सहभाग

1. 26,27 मे 23 – राज्यस्तरीय रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी अधिवेशन – विषय – जी 20 अंतर्गत शैक्षणिक उपक्रम व् पंचप्रण, पुणे
2. 9/3/24 – प्रपत्र वाचन - एक दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी – तटकरे महाविद्यालय ,माणगाव- समकालीन हिंदी साहित्य : सृजन और सरोकार – समकालीन समस्याओं का दस्तावेज : असगर वजाहत का समिधा नाटक
3. 17/02/24 प्रपत्र वाचन - One Day National Level Seminar CONTEMPORARY LITERATURE AND SOCIETY - समकालीन हिंदी और मराठी के सामाजिक नाटकों में भ्रष्टाचार के विविध आयाम, गोगटे वाळके महाविद्यालय,बांदा
4. स्वयम अंतर्गत कोर्स – कालावधी -16 आठवडे – विषय – हिंदी उपन्यास एवं कहानियाँ –

प्रकाशन

1. Study on NSS in development in rural India – Case study of NSS Units of ACS College, Lanja 2023 – Name of the Book - Biodiversity Conservation And Climate Change
2. समकालीन समस्याओं का दस्तावेज : असगर वजाहत का समिधा नाटक, किताब का नाम - समकालीन हिंदी साहित्य सृजन और सरोकार,2023

3. चित्रा गोस्वामीजी की कविताओं में नारी विमर्श , विद्यावार्ता (International Journal) ISSN:2394 5303 , Issue -102, Vol-02, Page no 142, Impact Factor 9.001(IJIF)2023
4. रुण ग्रामविकास पर्यटनातूनरोजगार निर्मिती – अचलेश्वर दिनदर्शिका

अनुवाद –

1. अखिल भारतीय नभोनाट्य कार्यक्रमा मध्ये आकाशवाणी रत्नागिरी केंद्रावरून प्रसारित झालेल्या ‘इन्सान’ ले.रेवती सरण शर्मा यांच्या मूळ हिंदी नाटकाचा मराठी अनुवाद : मानव
2. ढगाआडचा पाऊस : मनोज भागवत या मूळ मराठी कथेचा हिंदी अनुवाद : मेघवर्षा

दिग्दर्शन –

1. NAAC सांस्कृतिक कार्यक्रमासाठी सादर झालेल्या मूकनाट्याचे दिग्दर्शन
2. पथनाट्य - मी मतदान करणारच – लेखन आणि दिग्दर्शन
3. लहानपण देगा देवा – नाटक – गोपाळकृष्ण नाट्य मंडळ खानवली

व्याख्याने –

1. साधन व्यक्ती – परिसंवाद – मसाप आयोजित नाट्य साहित्य संमेलना मध्ये – विषय – कोकणातील नाट्य चळवळ : काल,आज आणि उद्या
2. साधन व्यक्ती – ताण तणाव व्यवस्थापन - संगणक शास्त्र विभाग आयोजित शोर्ट टर्म कोर्स
3. साधन व्यक्ती- पथनाट्य कार्यशाळा, ‘प्रेरणा’ राज्यस्तरीय रासेयो स्वयंसेवक नेतृत्व प्रशिक्षण शिबीर – ठाणे
4. साधन व्यक्ती- पथनाट्य कार्यशाळा,जिल्हास्तरीय रासेयो स्वयंसेवक नेतृत्व प्रशिक्षण शिबीर – सिंधुदुर्ग
5. व्याख्यान – ‘महाकाव्यांची आवश्यकता : आधुनिक काळाच्या संदर्भाने’ मनोहर हरी खापणे कॉलेज रासेयो शिबीर ,पाचल
6. व्याख्यान – ‘आयुष्यावर बोलू काही’ - खरे ढेरे महाविद्यालय, रासेयो शिबीर गुहागर
7. परीक्षक – कोकण विभागीय कथाकथन स्पर्धा – देवरुख
8. परीक्षक – जिल्हास्तरीय कथाकथन स्पर्धा – वेरवली
9. साधन व्यक्ती – लेखन कौशल्य विकास कार्यशाळा, आश्रमशाळा जावडे
10. समन्वयक – पाच दिवसीय नेतृत्व प्रशिक्षण शिबीर , लांजा
11. उद्घाटक – रासेयो निवासी शिबीर, ज्ञानदीप महाविद्यालय, खेड
12. प्रमुख पाहुणे – चला घडवू मुलांचे करियर - विद्यार्थी पालक मेळावा,आदिष्टी माध्यमिक विद्यालय, प्रभानवल्ली

पुरस्कार

1. इंडियन स्टुडंट कौन्सिल च्या वतीने देण्यात येणारा राज्यस्तरीय राजर्षी शाहू पुरस्कार – संशोधन क्षेत्र
2. राज्यस्तरीय प्रा.मधु दंडवते पुरस्कार – राजापूर – लांजा नागरिक संघ, मुंबई

Dr. Rajesh Shivaji Mali
Assistant Professor, Dept. of English

1. Appointed as a Member of an Advisory Committee, representative for Ratnagiri district of Kolhapur Region by the Vice Chancellor of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik, for year 1March, 2023 to 28 February 2024 and this work is treated as an educational extention work and attended 3 meetings, functions.
2. Qualified M-SET examination on 27 June, 2023, Savitribai Phule Pune University and verified SET exam certificate also.
3. Invited as a Chairperson for "One Day Workshop on TYBA (English) Revised Syllabus" organised by Gogate and Walke Arts and Commerce College of Arts Banda on 6th July, 2023.
4. Invited as a Subject Expert (External) on the selection committee for the appointment of Assistant Professor in English for the academic year 2023-24 by the Chairman, Governing Body of Ratnagiri Education Society's Gogate Jogalekar college (Autonomous).
5. Nominated as a Member of Board of Studies in English by the Vice Chancellor of Mumbai University for the period of 1st September 2022 to 31 August 2027 and Convener of 03 Papers of FYBA as per NEP 2020.
6. Attended a number of hybrid modes meetings of BoS for framing the revised syllabus as per NEP 2020 UGC guidelines.
7. Invited as a Chief Guest for the inaugural function of English Literary Association on 21st October 2023 on the topic "Effective Communication in English" by Dept. of English Shantarambhau Gholap Arts, Science and Gotirambhau Pawar Commerce College, Shivale, Tal. Murbad Dist Thane.
8. Invited as a resource person for guidance session for TYBA students of Dept. of English for paper no. V, VI and VIII by ASC College Shivale, Murbad, Thane.
9. Presented research paper in One Day International Seminar on "Contribution to Languages, Literature and Culture for World Peace and Progress" on 26th October 2023 organized by Chhatrapati Shivaji College, Satara (Autonomous) and the title of the paper "Human Rights and Human Values for World Peace" which is published in UGC Care Listed Journal 'Sanshodhak' (संशोधक) Special Issue – December 2023 ISSN No. 2394-5990
10. Invited as a Member of Mock Peer Team for giving guidance to the IQAC and all faculties for proposed visit of NAAC Peer Team of Bangluru on 10th October, 2023 by Loknete Gopinathji Mundhe Arts, Commerce and Science College, Mandangad, Ratnagiri.
11. Appointed as a Member on Board of Studies in English by Shri Pancham Khemraj Mahavidyalay, Sawantwadi (Autonomous) on 25th November, 2023.

12. Attended two hybrid mode meetings of BoS of SPK College, Sawantwadi for framing the revised syllabus as per NEP 2020.
13. Invited as a 'Judge' for 18th Avishkar: inter-collegiate Research Convention (Zonal Round) for Zone V: Thane West on 7 December, 2023 at CHM College, Ulahasnagar for Humanities, Languages and Fine Arts and PG and PPG levels by Department of Student's Development and Universities Information Bureau, University of Mumbai, Mumbai.
14. Invited as a Chairperson at the Plenary at the National Conference on "National Educational Policy 2020 and Teaching of English" organized by Dept. of English Venutai Chavan College, Karad in collaboration with ELTAI Satara Chapter on 23rd February, 2024.
15. Presented research paper on topic " " in On Day National Conference on 'National Educational Policy 2020 and Teaching of English' organized by Venutai Chavan College, Karad on 23rd February 2024.
16. Appointed as a Chairman, as well as Paper Setter, Examiner and Moderator for TYBA University examination for Paper nos. VII, VII and IX (Total Six papers) by the Chairman of BoS in English of Mumbai University for VI April 2024.
17. Published Chapter in Book entitled 'Green Economy and Sustainable Development' on the topic "Swachha Bharat Abhiyan and Its Role in Sustainable Development in India" by Mahi Publication with ISBN: 978-81-19492-88-6, Ahmadabad, Gujrat. First Edition - 2023
18. Published Chapter in Book entitled 'Biodiversity Conservation and Climate Change' on the topic "Role of English Literature in Communicating Biodiversity " by Mahi Publication with ISBN: 978-93-95581-98-1, Ahmadabad, Gujrat. First Edition - 2023.
20. Published Chapter in Book entitled 'Ecology , Environment and Sustainable Development' on the topic "Population, Growth and Environment" by Mahi Publication with ISBN : 978-81-971922-7-2, Ahmadabad, Gujrat. First Edition 2024.
21. Invited as a Resource Person for delivering lecture on the topic 'Communication Skills' in the Short Term Course on " Personality Development" organized by Department of Computer Science of Arts, Commerce and Science College, Lanja.
22. Invited as a Chief Guest to deliver lecture on the topic "Literature and Society" on the occasion of Marathi Bhasha Padharwada on behalf of Marathi department.
23. Participated in One Day National Level Online Seminar on "Reflection of Violence Indian Literature" organized by Dept. of English, Abasaheb Marathe Arts and New Commerce, Science College Rajapur, Dist. Ratnagiri on 6th March, 2024.

Dr. Mahadeo Panduang Badge

Assistant Professor in Botany

Patent Publications:

1. **Title of Invention:** A novel method for improving the fertility of a soil from Konkan region of Maharashtra State, India.
2. **International Classification:** C05G0003800000, A61P0015080000, G1aN0033680000, A61K0036740000, A61K0036310000.
3. **Publication Date:** 27th October 2023.
4. **Publication Details:** The Patent Office Journal Number 43/2023 dated 27.10.2023. Page Number 74375.
5. **Application Number:** 202321060810 A
6. **Field of Invention:** Biochemistry.

Paper presentation:

1. Ethnobotanical investigations of family Asteraceae among the tribal of Raigad district of Maharashtra state of India. **Journal of Indian Botanical Science**, Vol. 1052) 2023: (Page No. 81-85) e-ISSN-2455-7218, ISSN-0019-4408 UGC-Care. Coverage from July 2021 to present.
2. An Account of Aerobiological studies and their significance in life sciences. **Bulletin of Environment Pharmacology and Life Sciences**. Vol. 61 (9) June 2023. Online ISSN 2277-1888 CODEN- BEPLAD Global impact Factor-0.533 Universal Impact Factor-0.9804 NAAS Rating Factor-4.95

Books Published with ISBN:**1. Aerobiology: Theory and Application**

Mahi Publications, Ahmedabad (2023). (119 Pages). ISBN 978-93-95581-89-9.

Books Edited with ISBN:

1. Multidisciplinary Research and Innovations. Mahi Publications, Ahmedabad (2024). (153 Pages). ISBN 978-81-970910-5-6.

Chapters published in Book with ISBN:

1. **Biodiversity Conservation and Climate Change:** Government initiatives in conservations of biodiversity in India. Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-93-95581-98-1. **(Page no. 17-22)**.
2. **Biodiversity Conservation and Climate Change :** Medicinal plants and National scenario of their export. Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-93-95581-98-1. **(Page no. 34-38)**.
3. **Innovation in Biosciences:** Aeromycoflora biodiversity from indoor flora of Arts, Commerce and Science College, Lanja. Walnut Publication (UK, USA, India) ISBN 978-93-5911-106-3. **(Page no. 83-88)**

4. **Green Economy and Sustainable Development** Environmental protection and water conservation, Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-81-19492-88-6. **(Page no. 5-10).**

Paper presentation:

1. Present paper in National Conference on “Wetland Biodiversity and its Conservation” on 2nd and 3rd February 2024.

Short Term Course:

1. Successfully completed one week Short Term Course (STC) on Biodiversity Conservation and sustainable development from 21st to 27th February 2024 at UGGC-HRDC, Aligarh Muslim University, Aligarh .

Administrative Responsibility at College Level:

1. Program Officer National Service Scheme (NSS).
2. Senior Supervisor University Examinations.
3. Member – NAAC Criteria 7.
4. Member of DBT Star College Scheme Committee.

Paper Setter/Examiner at University Level:

1. M.Sc. Part I Botany, Practical examiner appointed by University of Mumbai.
2. T.Y.B.Sc. Botany, Semester VI Practical Examination paper setter and examiner appointed by University of Mumbai.
3. T.Y. B.Sc. Botany, Semester V &VI Theory Examination paper setter appointed by University of Mumbai.

Dr. Ranjan Suresh Khatu

Assistant Professor in Mathematics

Published Book Chapter:

One book chapter titled “Finding Best Choice using Marriage Problem and Fuzzy Logic” in the book “Multidisciplinary Research and Innovations” with ISBN 978-81-970910-5-6.

Paper Presented in National Conference:

A research paper on “Study of Development of Mangrove Ecosystems for Sustainable Tourism Development: A Case Study of Ratnagiri District, Maharashtra” presented in the national conference “WETLANDS BIODIVERSITY AND ITS CONSERVATION” organised by Arts, Commerce and Science College, Lanja”.

Resource Person:

1. Delivered a talk on Data Analysis (Research Methodology) for M.Sc. Chemistry students of Ratnagiri Sub-campus, University of Mumbai.
2. Delivered a talk on “Time Management and Career Planning” in the Leadership Training Camp organised by National Service Scheme Cell of Arts, Commerce and Science College, Lanja.
3. Delivered a talk on “Time Management and Career Planning” in the Leadership Training Camp organised by National Service Scheme Cell of Finolex Academy of Management Technology, Ratnagiri.
4. Worked as Chief Guest and judge for “MATHLETE-2k24, Quiz and Poster Presentation Competition” organised by D.B.J. College, Chiplun.

Refresher Course:

1. Successfully completed two weeks Refresher course in Mathematics (Theme: Python & Vedic Mathematics) organised by TLC and Department of Mathematics of Ramanujan College, University of Delhi under the aegis of MINISTRY OF EDUCATION PANDIT MADAN MOHAN MALAVIYA NATIONAL MISSION ON TEACHERS AND TEACHING from 13th July to 26th July 2023.

Administrative Responsibility at College Level:

1. Head of Department of Mathematics.
2. In-charge of Counselling and Placement Cell.

3. Co-coordinator of Internal Quality Assurance Cell.

Paper Setter/Examiner at University Level:

1. Paper setter of semester V and VI university examination
2. Paper assessor of semester V and VI university examination
3. Paper setter of semester V and VI university practical examination
4. Examiner of semester V and VI university practical examination

Membership/ participation in Bodies/ committees on Education and National/International Development:

1. Member of Board of Studies of University of Mumbai.
2. Member of Board of Studies of Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.

Mr. Ganesh Subhash Kadu

Assistant Professor in Mathematics

Published Book Chapter:

1. One book chapter titled “**Solution of partial differential equations using double Laplace Upadhyaya transform**” in the book “Multidisciplinary Research and Innovations” with ISBN 978-81-970910-5-6.

Paper Presented in National Conference:

1. A research paper on “**Study of Ecotourism Development using SWAT Analysis in Raigad District of Maharashtra**” presented in the national conference “WETLANDS BIODIVERSITY AND ITS CONSERVATION” organised by Arts, Commerce and Science College, Lanja”.
2. A research paper on “GENERATING FUNCTIONS FOR GENERALIZED LEGENDRE POLYNOMIALS” presented in the national conference “Recent Trends in Pure and Applied Sciences” organised by “Dr. Patangrao Kadam Mahavidyalaya, Sangli”.

Resource Person:

Delivered a talk on the topic of differentiation at “Junior college Lanja”, “Junior college Rajapur” and “Junior college Satawali” to boost the confidence of 12th standard students to face board examination.

Refresher Course:

Successfully completed two weeks Refresher course in Mathematics (Theme: Python & Vedic Mathematics) organised by TLC and Department of Mathematics of Ramanujan College, University of Delhi under the aegis of MINISTRY OF EDUCATION PANDIT MADAN MOHAN MALAVIYA NATIONAL MISSION ON TEACHERS AND TEACHING from 13th July to 26th July 2023.

Administrative Responsibility at College Level:

1. In-charge of NAAC Criterion-I.
2. In-charge of Feedback committee.
3. Swayam Co-ordinator.
4. Member of DBT Star College Scheme Committee.

Paper Setter/Examiner at University Level:

1. Paper setter of semester V and VI university examination
2. Paper assessor of semester V and VI university examination
3. Examiner of semester V and VI university practical examination

Membership/ participation in Bodies/ committees on Education and National/International Development:

5. Life Member BGP (Bharata Ganita Parishad).
6. Life Member of SSFA (Society of Special Functions and their Applications)

Dr. Kalpit Ganesh Mhatre

Assistant Professor in Botany

Patent Publications:

Patent Number 1:

1. **Title of Invention:** A novel method for improving water holding capacity of a soil by using *Eichhornia crassipes* (Mart) Solms (Pontederiaceae).
2. **International Classification:** A23L 170000, A61K 368800, B09C 011000, C05G 038000m G02F 011362.
3. **Publication Date:** 30th June 2023.
4. **Publication Details:** The Patent Office Journal Number 26/2023 dated 30.06.2023. Page Number 46433.
5. **Application Number:** 202321035615.
6. **Field of Invention:** Physics.

Patent Number 2:

7. **Title of Invention:** A novel method for improving the fertility of a soil from Konkan region of Maharashtra State, India.
8. **International Classification:** C05G0003800000, A61P0015080000, G1aN0033680000, A61K0036740000, A61K0036310000.
9. **Publication Date:** 27th October 2023.
10. **Publication Details:** The Patent Office Journal Number 43/2023 dated 27.10.2023. Page Number 74375.
11. **Application Number:** 202321060810 A
12. **Field of Invention:** Biochemistry.

Books Edited with ISBN:

2. Biodiversity in Western Ghats. Mahi Publications, Ahmedabad. (110 Pages). ISBN 978-81-19492-58-9.
3. Ecology, Environment and Sustainable Development. Mahi Publications, Ahmedabad. (137 Pages). ISBN 978-81-971922-7-2.

Chapters published in Book with ISBN:

1. **Economic Policies on Environment (Page no. 38-53).** Economics: Theory and Applications. Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-93-95581-85-1.
2. **Economic Statutory Bodies on Environment (Page no. 64-70).** Economics: Theory and Applications. Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-93-95581-85-1.
3. **Green Economy and Sustainable Development (Page no. 5-10).** Green Economy and Sustainable Development, Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-81-19492-88-6.
4. **Basic Local Alignment Search Tool (Page no. 121-129).** Multidisciplinary Research and Innovations, Mahi Publications, Ahmedabad. ISBN 978-81-970910-5-6
5. **Sustainable Campus (Page no. 26 –30).** Recent Trends in Social Sciences and Their Implications Within the National Education Policy – 2020. Lulu Publications, United States. ISBN 978-1-304-56959-2

Resource Person:

1. Workshop on Public Financial Management System (PFMS) at **Gogate Jogalekar College on 27th October 2023.**
2. Workshop on Public Financial Management System (PFMS) at **Rajendra Mane College of Engineering and Technology on 6th February 2024.**

3. Webinar on Literature Survey in Botany at **Parle Tilak Vidyalyaya Association's Sathaye College, Vile Parle (E), Mumbai on 13th February 2024.**
4. Workshop on Public Financial Management System (PFMS) at **S. P. Hegshetye College of Arts, Commerce and Science, Ratnagiri on 14th February 2024.**

Consultancy Services:

1. Consultancy services on Public Financial Management System in **District Leadership Training Program at Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.**
2. Consultancy services for Plant Identification, Authentication and QR Code preparation at **Samarth Institute of Pharmacy, Belhe, Junnar, Pune.**
3. Consultancy services on Public Financial Management System for **Sree Narayana College, Nattika, Thrisur, Kerala.**

Paper presentation:

Present paper on **"Sustainable Campus"** in National Conference on Recent Trends in Social Sciences and their Implication within the National Education Policy 2020 on 31st January 2023.

Faculty Development Program:

Successfully completed one week faculty development program (FDP) on Advanced Pedagogical Techniques from 16th to 22nd January 2024 with A grade.

Administrative Responsibility at College Level:

1. Nodal Officer for National Institutional Ranking Framework (NIRF).
2. Nodal Officer for Financial Aspects, Rashtriya Uchchatar Shiksha Abhiyan (RUSA).
3. Nodal Officer for All India Survey on Higher Education (AISHE).
4. Nodal Officer for Infosys Springboard Program.
5. Teaching Staff Representative on Project Monitoring Unit (PMU), RUSA.
6. Committee Head – Sanitation and Hygiene for College Campus.
7. President for Institutional Innovation Council (IIC).
8. District Sustainability Mentor (DSM) for Ratnagiri District designated by Mahatma Gandhi National Council of Rural Education (MGNCRE), Hyderabad.
9. Institutional Coordinator for Pradhan Mantri Uchchatar Shiksha Abhiyan (PM-USHA).
10. Single Point of Contact (SPOC) for Kalam Program on IP Literacy and Awareness (KAPILA).
11. Institutional Coordinator for Skill Courses Committee.
12. Faculty Coordinator for Swachchata Action Plan Implementation.
13. Member – Science Association Committee.
14. President for Institutional Innovation Council (IIC).
15. District Sustainability Mentor (DSM) for Ratnagiri District designated by Mahatma Gandhi National Council of Rural Education (MGNCRE), Hyderabad.

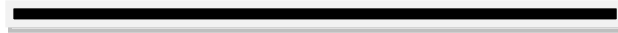
16. Institutional Coordinator for Pradhan Mantri Uchchar Shiksha Abhiyan (PM-USHA).
17. Single Point of Contact (SPOC) for Kalam Program on IP Literacy and Awareness (KAPILA).
18. Institutional Coordinator for Skill Courses Committee.
19. Faculty Coordinator for Swachchata Action Plan Implementation.
20. Member – Science Association Committee.
21. Member – NAAC Data Desk.
22. Member – Innovation and Incubation Committee.
23. Member – NAAC Criteria 4.
24. Member of DBT Star College Scheme Committee.

Paper Setter/Examiner at University Level:

1. M.Sc. Part II Botany, Paper III, Semester III Theory paper setter appointed by University of Mumbai.
2. M.Sc. Part II Botany, Paper III, Semester III Practical examination paper setter and examiner appointed by University of Mumbai.
3. T.Y.B.Sc. Botany, Semester VI Practical Examination paper setter and examiner appointed by University of Mumbai.

NEP 2020 Syllabus Committee Member:

Appointed as a member for designing F.Y.B.Sc. Botany NEP 2020 Minor Course Syllabus by University of Mumbai.

Dr. Dattatray Saudagar Sawant**Assistant Professor in Political Science****Published Book Chapter:**

Sr. No.	Title of the book & Chapter	Subject	Publisher with ISBN	Year of Publication	Level at which recommended
1.	Recent Trends and Issues in Administration Title of Chapter - Recent Issues in Administration	Political Science	Shivaji University, Kolhapur ISBN 978-93-89345-12-4	2024	State
2.	Political Process in India Title of Chapter – Electoral Process	Political Science	Shivaji University, Kolhapur In Press	2024	State
3.	Hundred years of India	Political Science	In press	2024	National

Paper Presented in National Conference:

1. A research paper on “Changing nature of party system in India” presented in the national conference on “Hundred Years of India” organised by Jaysingpur College, Jaysingpur. (16/3/2024)

Resource Person / Judge :

1. Worked as Chief Guest and Judge for “**Mera Business Meri Pehchan Competition**” organised by Dept of BAF, ACS College, Lanja. (14/10/2024)
2. Worked as a Judge for “**Business Mela and Debate Competition**” organised by Dept of BAF, ACS College, Lanja. (21/02/2024)

Administrative Responsibility at College Level:

1. Head of Department of Political Science.
2. Nodal officer – ELC
3. Convener – Website Committee.
4. Member – NAKSHTRA
5. Member – Avishkar Committee.
6. Member – Technical support, IQAC

Paper Setter/Examiner at University Level:

1. Paper setter of university examination – UG level
2. Paper assessor of university examination – UG level
3. Paper Moderator of Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.

Mrs. Deepali Rhushikesh Patil

Assistant Professor, B. Com. Accounting and Finance

Seminar, Workshop, Conference and Webinar attended

- Participated in One Day State Level Women Empowerment Conference organized jointly by Maharashtra Government Higher Education and Technology Department and Savitribai Phule University, Pune on 23rd October, 2023.

Research Contribution

- Published a research paper (Co-author) entitled “To study the role of agro based industries in rural development of Lanja Tehsil, Maharashtra State” in Peer reviewed International Journal of Novel Research and Development Volume 9 issue 4 April 2024 (ISSN: 2456-4184) with an impact factor of 8.76.
- Guided two students of SYBAF for Aviskhar Research Convention, 2023 organised by University of Mumbai. The research project was selected for final round.

University Level responsibility

- University Paper Assessment of TYBAF Sem V and VI through OSM.

College Level responsibility

- Head of Department: Department of B. Com. Accounting and Finance
- Coordinator: Women Development Cell
- Class In charge - TYBAF
- Member: Admission Committee; Criterion VI (till August) and Criterion I (from September till April) of SSR.
- **Others:**
- 1. Delivered a lecture on “Emotional Intelligence” to the students of Computer Science Department, ACS College Lanja on 6th September, 2023
- 2. Delivered a lecture on “Career Guidance” to the students of 10th standard at Ashram School, Javade on 31st March, 2024
- 3. Appointed as an External Examiner for Viva Voce of TYBAF (Sem VI) Project Work at Gogate Jogalekar College (Autonomous), Ratnagiri on 12th March, 2024
- 4. Appointment as an External Examiner for Viva Voce of M.Com. (Sem IV) Project Work at Gogate Jogalekar College (Autonomous), Ratnagiri on 4th April, 2024
- 5. Appointment as an External question paper setter for G. H. Raison College of Arts, Commerce and Science Wagholi, Pune (Autonomous) for the subject of Business Administration I (SYBCom Sem IV) and Elements of Knowledge Management (M.Com. Sem II)

Mr. Rhushikesh B. Patil**Assistant Professor, Department of Economics****Seminar, Workshop, Conference and webinar attended**

- Attended One Day National Webinar on “A Perspective Understanding about the Current Economic Reality” collaboratively organized by colleges in Ratnagiri District on 20th February, 2024.

Research Contribution

- Published a research paper entitled “To study the role of agro based industries in rural development of Lanja Tehsil, Maharashtra State” in Peer reviewed International Journal of Novel Research and Development Volume 9 issue 4 April 2024 (ISSN: 2456-4184) with an impact factor of 8.76.
- Guided two students of SYBAF for Aviskhar Research Convention, 2023 organised by University of Mumbai. The research project was selected for final round.

Worked as a member in the Committees at College Level during the year:

- Member - Examination Committee, Website Committee, Election Literacy Club, Forum of Economics and Political Science, Criterion IV of SSR.
- Class In charge – SYBAF

Others:

- Appointed as an external examiner for Viva Voce of TYBAF (Sem VI) Project Work at Gogate Jogalekar College (Autonomous), Ratnagiri on 12th March, 2024.

प्रा. प्रदीप प्रकाश कदम

सहायक प्राध्यापक, मराठी विभाग

समिती:

1. IQAC - Criterion -I सदस्य
2. स्पर्धा परीक्षा समिती - सदस्य
3. आजीवन शिक्षण आणि विस्तार विभाग समिती – सदस्य
4. निबंध, वक्तृत्व व वादविवाद विभाग – सदस्य

प्रकाशन:

१. २१व्या शतकातील स्त्रीमनाचे पदर उलगडणारे ‘संगीत देवबाभळी नाटक : एक चिकित्सा Aayushi International Interdisciplinary Research Journal Peer-Reviewed, ISSN 2349-638x Spt.2023
२. समकालीन मराठी साहित्यातील पर्यावरण विचार, मराठी साहित्यातील पर्यावरणाचे विविधांगी चित्रण : संपादक प्रो. डॉ. सविता अशोक व्हटकर भोगावती महाविद्यालय, कोल्हापूर, तेजश्री प्रकाशन प्रथम आवृत्ती : २९ नोव्हेंबर, २०२३ ISBN : 978-93-94617-62-9
३. ग्रामीण विकासाचा लेखाजोखा : कर्तव्य, दिनेश काळे यांचे कथनात्मक साहित्य (समीक्षा): संपादक : डॉ. बाळासाहेब सुतार, डॉ. प्रियदर्शनी देशमुख कोमल प्रकाशन, प्रथम आवृत्ती- ८ मार्च २०२४ ISBN : 978-81-964331-6-1

‘सृजन’ अनियतकालिक प्रकाशन

‘उमंग फेस्ट’ २०२३

नाना वंजारे विद्यानगरी न्यू एज्युकेशन सोसायटी, लांजा
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा
झापडे कांटे रोड, मु. पो. ता. लांजा, जि. रत्नागिरी ४१६७०१